

USAID | **УКРАЇНА**
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК З ПИТАНЬ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

ВИДАННЯ ДРУГЕ

ПУЛЬС

*Зміни заради
майбутнього*

МОДУЛЬ 6

ВІДПОВІДІ НА АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ

USAID | **УКРАЇНА**
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

ПРАКТИЧНИЙ ПОСІБНИК
З ПИТАНЬ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

МОДУЛЬ 6
ВІДПОВІДІ НА АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ

ВИДАННЯ ДРУГЕ

Київ 2016

Видання здійснене в рамках Проекту USAID ПУЛЬС, який Асоціація міст України впроваджує за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку. Впровадження проекту стало можливим завдяки підтримці американського народу, здійсненій через Агентство США з міжнародного розвитку. Зміст не обов'язково відображає думку USAID або Уряду США.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
1. ПИТАННЯ ЩОДО РЕОРГАНІЗАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	4
1.1. Інвентаризація майна органів місцевого самоврядування	4
1.2. Передача документації та майна	6
1.3. Державна реєстрація юридичної особи – органу місцевого самоврядування	7
2. ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	12
2.1. Проведення першої сесії	12
2.2. Утворення центрів надання адміністративних послуг	15
2.3. Порядок проведення виборів та діяльність старости	18
2.5. Утворення виконавчих органів, комунальних підприємств, установ та організацій	22
3. ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, У Т.Ч. КАДРОВІ ПИТАННЯ ПІД ЧАС РЕОРГАНІЗАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	27
4. ВЗАЄМОДІЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД З ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	31
5. ПИТАННЯ БЮДЖЕТІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	33
5.1. Складання проекту бюджету, в тому числі планування доходів та видатків.	33
5.2. Розгляд проекту та прийняття рішення про місцевий бюджет	37
5.3. Виконання бюджету, в тому числі внесення змін до рішення про місцевий бюджет та цільових програм	42
5.4. Підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього	47
5.5. Контроль за дотриманням бюджетного та фінансового законодавства та заходи впливу	51
5.6. Фінансування окремих галузей: освіта, охорона здоров'я, соціальний захист, пожежна безпека	60
5.7. Фінансові аспекти управління активами (приймання-передача об'єктів, нематеріальних активів, зобов'язань)	64
5.8. Міжбюджетні відносини	71
5.9. Особливості виконання бюджетів територіальних громад, які об'єднались: до і після виборів, до і після «переходу на прями міжбюджетні відносини»	77
5.10. Фінансові аспекти міжмуніципального співробітництва	82
5.11. Реорганізація органів місцевого самоврядування	88
5.12. Інші питання	96
5.12.1. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі	96
5.12.2. Прозорість бюджетного процесу, процедура публічних закупівель	98
5.12.3. Операції з товарно-матеріальними цінностями, планування та облік видатків бюджетних установ	101
5.12.4. Специфічні питання казначейського обслуговування місцевих бюджетів	104
5.12.5. Інше	106

ПЕРЕДМОВА

В Україні реалізується реформа місцевого самоврядування та децентралізація влади, яка передбачає передачу більших повноважень і ресурсів на рівень територіальних громад. Важливою складовою та запорукою реалізації цієї реформи є формування спроможних громад, яке відбувається шляхом об'єднання територіальних громад.

Щоб допомогти органам місцевого самоврядування об'єднаних громад ефективно організувати свою роботу Асоціація міст України розробила Практичний посібник – серію модулів, які пропонують примірні документи, алгоритми дій, а також зразки рішень місцевих рад та їх виконавчих органів.

Цей модуль включає відповіді на актуальні питання, що надходили до Асоціації міст України та стосуються об'єднаних територіальних громад. Пропоновані матеріали розраховані, в першу чергу, на керівників та працівників органів місцевого самоврядування територіальних громад, які вже об'єдналися, або лише розпочали відповідні процедури.

1. ПИТАННЯ ЩОДО РЕОРГАНІЗАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

1.1. Інвентаризація майна органів місцевого самоврядування

Яким нормативно-правовим актом визначається порядок проведення інвентаризації майна органів місцевого самоврядування та оформлення її результатів?

Порядок проведення інвентаризації майна органів місцевого самоврядування та оформлення її результатів визначається Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 р. № 879, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30 жовтня 2014 р. за № 1365/26142.

Чи потрібно проводити інвентаризацію основних засобів органів місцевого самоврядування, які припиняють свою діяльність внаслідок об'єднання територіальних громад?

Відповідно до Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 р. № 879, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30 жовтня 2014 р. за № 1365/26142, проведення інвентаризації у разі припинення юридичної особи є обов'язковим.

Хто здійснює управління процесом інвентаризації майна при проведенні реорганізації?

Відповідно до ч. 7 ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» під час проведення реорганізації юридичних осіб - сільських, селищних, міських рад та їхніх виконавчих комітетів повноваження з управління справами таких юридичних осіб здійснює сільський, селищний, міський голова, обраний об'єднаною територіальною громадою.

За поданням сільського, селищного, міського голови, обраного об'єднаною територіальною громадою, відповідна сільська, селищна, міська рада може утворити комісії для забезпечення виконання таким головою повноважень з управління справами юридичних осіб, що реорганізуються.

Яким нормативно-правовим актом регламентується інвентаризація земельних ділянок?

Проведення інвентаризації земельних ділянок визначається Порядком проведення інвентаризації земель, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2012 р. № 513.

Яке майно перебуває у власності об'єднаної територіальної громади?

Об'єднана територіальна громада є правонаступником всього майна, прав та обов'язків територіальних громад, що об'єдналися, з дня набуття повноважень сільською, селищною, міською радою, обраною такою об'єднаною територіальною громадою.

У разі об'єднання всіх територіальних громад одного району в одну об'єднану територіальну громаду все майно спільної власності територіальних громад такого району є комунальною власністю об'єднаної територіальної громади, а пов'язані з таким майном права та обов'язки належать об'єднаній територіальній громаді з дня набуття повноважень сільською, селищною, міською радою, обраною такою об'єднаною територіальною громадою.

Яке майно підлягає інвентаризації?

Відповідно до Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 р. № 879, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30 жовтня 2014 р. за № 1365/26142, у разі припинення сільської, селищної, міської ради проводиться суцільна інвентаризація.

Суцільною інвентаризацією охоплюються всі види зобов'язань та всі активи ради незалежно від їх місцезнаходження, у тому числі предмети, що передані у прокат, оренду або перебувають на реконструкції, модернізації, консервації, у ремонті, запасі або резерві незалежно від технічного стану. Також інвентаризації підлягають активи і зобов'язання, які обліковуються на позабалансових рахунках, зокрема цінності, що не належать раді, але тимчасово перебувають у її користуванні, розпорядженні або на зберіганні (об'єкти оперативної (операційної) оренди основних засобів, матеріальні цінності на відповідальному зберіганні, переробці, комісії, монтажі), умовні активи і зобов'язання (непередбачені активи та зобов'язання) ради (застави, гарантії, зобов'язання тощо), бланки документів суворої звітності, інші активи.

Які строки проведення інвентаризації в органах місцевого самоврядування, що припиняють свою діяльність внаслідок об'єднання територіальних громад?

Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 р. № 879, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30 жовтня 2014 р. за № 1365/26142, строк інвентаризації не встановлено. Проте, логічним є завершення інвентаризації до складання передавального балансу та акту.

Які документи повинні бути оформлені за результатами інвентаризації?

За результатами інвентаризації органами місцевого самоврядування оформлюються документи відповідно до наказу Міністерства фінансів України від 17 червня 2015 р. № 572 «Про затвердження типових форм для відображення бюджетними установами результатів інвентаризації», зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 06 липня 2015 р. за № 788/27233.

У який строк затверджується протокол інвентаризаційної комісії?

Відповідно до Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 р. № 879, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 30 жовтня 2014 р. за № 1365/26142, протокол інвентаризаційної комісії затверджується сільським, селищним, міським головою протягом 5 робочих днів після завершення інвентаризації.

Який порядок оцінки нестач матеріальних цінностей, виявлених під час інвентаризації? Чи потрібно для визначення розміру збитку від нестач залучати незалежного оцінювача?

Механізм визначення розміру збитків встановлено Порядком визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. № 116. Розмір збитків від нестач визначають шляхом проведення незалежної оцінки відповідно до національних стандартів та Методики оцінки майна, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 р. № 1891.

1.2. Передача документації та майна

Які форма та зміст має бути у передавального акту?

Передавальний акт оформлюється у довільній формі перелічивши усі види активів та пасивів (основні засоби, дебіторську та кредиторську заборгованості тощо) та зазначити їх балансову вартість. У додатках до акту можна навести списки об'єктів, дебіторів, кредиторів, тощо з деталізованою інформацією щодо кожного об'єкту, що передається та щодо кожного дебітора та кредитора.

Передавальний акт має містити такі положення:

найменування всіх її кредиторів та боржників;

перелік усіх зобов'язань юридичної особи, що припиняється;

зобов'язання, які оспорюються сторонами;

відомості про майно, права та обов'язки кожної юридичної особи, що припиняється, а також вартість майна, прав і обов'язків юридичної особи – правонаступника.

До передавального акту додаються:

баланс з розшифровкою відповідних статей балансу, які підтверджують відомості, що містяться в передавальному акті;

відповідні господарські договори, що підтверджують як діючі, так і оспорювані зобов'язання сторін, інші необхідні документи, що підтверджують право власності на майно, майнові права та їх вартість.

Копії передавального акту передаються державному реєстратору за місцем державної реєстрації юридичної особи, що припиняється, а також державному реєстратору за місцем державної реєстрації юридичної особи- правонаступника. Нотаріальне засвідчення справжності підписів голови та членів комісії з реорганізації на передавальному акті у цьому випадку не вимагається.

Рада об'єднаної територіальної громади, яка прийняла за актом передавання матеріальні цінності, повинна організувати їх бухгалтерський та оперативний облік відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі. Прийняті цінності за місцями їх зберігання слід закріпити за матеріально відповідальними особами.

Чи існує механізм розподілу та передачі майна спільної власності територіальної громади району (приміщення шкіл, закладів культури, первинної медицини тощо) новоствореній територіальній громаді у зв'язку зі змінами у бюджетному законодавстві в частині фінансування бюджетних установ соціально-культурної сфери?

Окремими законодавчими актами це питання не врегульовано, розподіл та передача майна здійснюється за загальними принципами – на підставі рішень відповідних рад. Передача майна відбувається за актом приймання-передачі майна, після прийняття відповідних рішень щодо передачі та прийняття майна (або юридичних осіб) радами. Також, передача об'єктів визначається індивідуально, в залежності від їх призначення та кола отримувачів послуг.

Коли складається передавальний акт?

Згідно із Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» в частині особливостей державної реєстрації органів місцевого самоврядування як юридичних осіб, реорганізація юридичних осіб - сільських, селищних, міських рад

та їхніх виконавчих комітетів у випадках, передбачених цим Законом, здійснюється без повідомлення про неї органу, що здійснює державну реєстрацію, а також без збирання вимог кредиторів, отримання їхньої згоди.

Таким чином, передавальний акт можна скласти після проведеної інвентаризації.

Коли відбувається передача майна, активів та пасивів органу місцевого самоврядування, що припиняється, до правонаступника - ради об'єднаної територіальної громади?

Передача майна здійснюється не раніше проведення перших виборів та проведення першої сесії ради об'єднаної територіальної громади, на якій приймається рішення про реорганізацію шляхом приєднання відповідної ради. Після проведення процедури реорганізації складається передавальний акт, який затверджується радою об'єднаної територіальної громади.

Коли виникає право власності на об'єкт передачі?

Право власності на об'єкт передачі виникає з дати підписання акта приймання-передачі, а у випадках, передбачених законом, - з дня державної реєстрації такого права.

1.3. Державна реєстрація юридичної особи – органу місцевого самоврядування

Якими нормативно-правовими актами визначається процедура реорганізації юридичних осіб сільських, селищних, міських рад у разі добровільного об'єднання територіальних громад?

Процедура реорганізації юридичних осіб сільських, селищних, міських рад у разі добровільного об'єднання територіальних громад визначається нормами законів України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань» та ін.

Чи реорганізуються сільські, селищні, міські ради після добровільного об'єднання територіальних громад? Чи припиняється сільська, селищна, міська рада адміністративного центру?

Відповідно до ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» юридичні особи сільських, селищних, міських рад територіальних громад, що об'єдналися та розміщені поза адміністративним центром об'єднаної територіальної громади, реорганізуються шляхом приєднання до юридичної особи – сільської, селищної, міської ради, розміщеної в адміністративному центрі об'єднаної територіальної громади. Тобто, відбувається припинення лише сільських, селищних, міських рад, які розміщені поза адміністративним центром об'єднаної територіальної громади. Сільська, селищна, міська рада, яка розміщена в адміністративному центрі об'єднаної територіальної громади, не припиняється, а відносно неї лише вносяться зміни до відомостей, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань.

Коли закінчуються повноваження сільських, селищних, міських рад, сільських, селищних, міських голів територіальних громад, що об'єдналися?

Відповідно до ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіаль-

них громад» повноваження сільських, селищних, міських рад, сільських, селищних, міських голів територіальних громад, що об'єдналися, завершуються в день набуття повноважень сільською, селищною, міською радою, обраною об'єднаною територіальною громадою. Після завершення повноважень сільських, селищних, міських рад територіальних громад, що об'єдналися, їхні виконавчі комітети продовжують здійснювати свої повноваження до затвердження сільською, селищною, міською радою, обраною об'єднаною територіальною громадою, персонального складу її виконавчого комітету. Протягом зазначеного строку сільський, селищний, міський голова, обраний об'єднаною територіальною громадою, очолює такі виконавчі комітети та входить до їх персонального складу. Після завершення повноважень сільського голови, який одноособово виконував функції виконавчого органу сільської ради у територіальній громаді, що увійшла до об'єднаної територіальної громади, відповідні функції одноособово виконує сільський, селищний, міський голова, обраний об'єднаною територіальною громадою, з дня набуття ним повноважень до затвердження відповідною сільською, селищною, міською радою персонального складу її виконавчого комітету.

Яким буде найменування ради об'єднаної територіальної громади та її виконавчого комітету після об'єднання?

Відповідно до ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» найменування представницького органу місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади як юридичної особи складається з частини, яка є похідною від власного найменування населеного пункту, визначеного її адміністративним центром, у формі прикметника та відповідного загального найменування представницького органу місцевого самоврядування (сільська, селищна, міська рада).

Найменування виконавчого органу місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади як юридичної особи складається з відповідного загального найменування виконавчого органу місцевого самоврядування (виконавчий комітет, управління, відділ тощо) та повного найменування відповідного представницького органу місцевого самоврядування у родовому відмінку.

Чи має у найменуванні ради об'єднаної територіальної громади застосовуватися словосполучення «об'єднана територіальна громада»?

Вимоги до написання найменування ради визначені у ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Згідно із вказаним Законом у найменуванні ради об'єднаної територіальної громади словосполучення «об'єднана територіальна громада» не зазначається.

З якого моменту розпочинається процедура реорганізації юридичних осіб - сільських, селищних, міських рад, які об'єдналися?

Відповідно до ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» з дня набуття повноважень сільською, селищною, міською радою, обраною об'єднаною територіальною громадою, у порядку, визначеному цим Законом, здійснюється реорганізація відповідних юридичних осіб - сільських, селищних, міських рад, обраних територіальними громадами, що об'єдналися, та розміщених поза адміністративним центром об'єднаної територіальної громади, шляхом їх приєднання до юридичної особи - сільської, селищної, міської ради, розміщеної

в адміністративному центрі об'єднаної територіальної громади. Після завершення реорганізації відповідні юридичні особи - сільські, селищні, міські ради припиняються у порядку, визначеному цим Законом.

Фактично, процедура реорганізації розпочинається з прийняття рішення радою об'єднаної територіальної громади про реорганізацію юридичних осіб сільських, селищних, міських рад шляхом приєднання до юридичної особи - ради, розміщеної в адміністративному центрі об'єднаної територіальної громади. Таке рішення рекомендується приймати на першій сесії ради об'єднаної територіальної громади.

Чи робиться повідомлення органу, що здійснює державну реєстрацію, про реорганізацію юридичних осіб – сільських, селищних, міських рад територіальних громад, які об'єдналися?

Відповідно до ч. 6 ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» реорганізація юридичних осіб - сільських, селищних, міських рад та їхніх виконавчих комітетів територіальних громад, які об'єдналися, здійснюється без попереднього повідомлення органу, що здійснює державну реєстрацію.

Чи збираються вимоги кредиторів при реорганізації юридичних осіб – сільських, селищних, міських рад територіальних громад, які об'єдналися?

Відповідно до ч. 6 ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» реорганізація юридичних осіб - сільських, селищних, міських рад та їхніх виконавчих комітетів територіальних громад, які об'єдналися, здійснюється без збирання вимог кредиторів, отримання їхньої згоди.

Який строк передбачений для складання передавального акту?

Частиною другою ст. 107 Цивільного кодексу України передбачено, що передавальний акт складається після закінчення строку для пред'явлення вимог кредиторами та задоволення чи відхилення цих вимог. Враховуючи те, що процедура реорганізації відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» проводиться без збирання вимог кредиторів, передавальний акт складається після проведення інвентаризації всього майна та підписується всіма членами комісії з припинення (комісії з реорганізації). Затверджується передавальний акт відповідним рішенням ради об'єднаної територіальної громади.

Які вимоги до оформлення передавального акту?

Передавальний акт тісно пов'язаний з бухгалтерським обліком. З одного боку, дані бухгалтерського обліку є основою для формування передавального акту. З іншого - вони використовуються при уточненні сум активів, зобов'язань і капіталу правонаступника при інвентаризації.

Форму та зміст передавального акту чинним законодавством не затверджено. Його можна оформити у вигляді звичайного бухгалтерського балансу та прикласти розшифрування по кожній з його строк. У якості розшифрувань можна використати інвентаризаційні відомості або ж згрупувати дані щодо матеріальних цінностей, заборгованостей тощо, які передаються, у відповідних таблицях. При цьому таблиці зручно зробити та заповнювати у форматі Excel.

Є й інший варіант: відмовитися від бланку балансу, а просто перелічити усі види активів та пасивів (основні засоби, МНМА, запаси, дебіторську та кредиторську заборгованість тощо) та зазначити їх вартість. А в окремих додатках навести списки

об'єктів, дебіторів, кредиторів, тощо з деталізованою інформацією щодо кожного об'єкту, що передається та щодо кожного дебітора та кредитора.

Окремо слід зазначити щодо невикористаних залишків коштів по загальному та спеціальному фондах кошторису рад, які реорганізуються.

Чи здійснюється перереєстрація юридичної особи – сільської, селищної, міської ради, обраної об'єднаною територіальною громадою, та розміщеної в адміністративному центрі об'єднаної територіальної громади?

Відповідно до ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» здійснюється державна реєстрація змін до відомостей про юридичну особу - сільську, селищну, міську раду, обрану об'єднаною територіальною громадою, її виконавчий комітет, що містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, на підставі заяви, поданої сільським, селищним, міським головою, обраним об'єднаною територіальною громадою, або уповноваженою ним особою.

Коли вважається такою, що припинилася в процесі реорганізації, юридична особа - сільська, селищна, міська рада територіальної громади, яка об'єдналася?

Відповідно до ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» юридична особа - сільська, селищна, міська рада є такою, що припинилася з дня внесення запису про її припинення до Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань.

Які документи подаються для державної реєстрації припинення юридичної особи в результаті її реорганізації після закінчення процедури припинення?

Відповідно до ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» державна реєстрація припинення юридичних осіб - сільських, селищних, міських рад, їхніх виконавчих комітетів шляхом приєднання здійснюється на підставі заяви, поданої сільським, селищним, міським головою, обраним об'єднаною територіальною громадою, або уповноваженою ним особою суб'єкту державної реєстрації.

Коли здійснюється реорганізація юридичних осіб - виконавчих комітетів сільських, селищних і міських рад територіальних громад, які об'єдналися?

Відповідно до ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» реорганізація юридичних осіб - виконавчих комітетів сільських, селищних і міських рад територіальних громад, які об'єдналися, здійснюється з дня затвердження сільською, селищною, міською радою, обраною об'єднаною територіальною громадою, персонального складу її виконавчого комітету у порядку, визначеному цим Законом. Разом з цим, державна реєстрація їх припинення шляхом приєднання має здійснюватися не раніше затвердження бюджету об'єднаної територіальної громади.

Чи зберігається код ЄДРПОУ у юридичної особи - ради, розміщеної в адміністративному центрі об'єднаної територіальної громади, після проведення реорганізації?

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. № 118 «Про створення Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України»

ідентифікаційний код зберігається за суб'єктом, якому він присвоєний, протягом усього періоду його існування і є єдиним. Таким чином, код ЄДРПОУ ради об'єднаної територіальної громади залишається таким же як і був у ради адміністративного центру об'єднаної територіальної громади до об'єднання.

Чи будуть чинними рішення сільських, селищних рад територіальних громад, які увійшли до складу об'єднаної територіальної громади, після припинення їх повноважень?

Відповідно до ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» нормативно-правові акти, невиконані акти індивідуальної дії сільської, селищної ради територіальної громади, що увійшла до складу об'єднаної територіальної громади, зберігають чинність на відповідних територіях та для відповідних осіб. Сільська, селищна, міська рада об'єднаної територіальної громади при цьому може вносити зміни, визнавати такими, що втратили чинність, або скасовувати акти сільської, селищної ради територіальної громади, що увійшла до складу об'єднаної територіальної громади.

Де взяти форми заяв для державної реєстрації припинення юридичної особи?

Форми заяв містяться у наказі Міністерства юстиції України від 18 листопада 2016 р. № 3268/5 «Про затвердження форм заяв у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань», зареєстрованому у Міністерстві юстиції України 18 листопада 2016 р. за № 1500/29630.

2. ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ РОБОТИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

2.1. Проведення першої сесії

Коли і ким скликається перша сесія новообраної міської (селищної, сільської) ради?

Відповідно до ст. 46 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» перша сесія новообраної міської, селищної, сільської ради скликається відповідною територіальною виборчою комісією. Її відкриває й веде голова виборчої комісії. На першій сесії сільської, селищної, міської ради голова виборчої комісії інформує раду про підсумки виборів депутатів та голови і визнання їх повноважень, після чого засідання веде вже новообраний голова.

Як організовується підготовка до проведення першої сесії новообраної міської (селищної, сільської) ради?

Із представників територіальної виборчої комісії, виконавчих органів та апаратів місцевих рад, що утворили об'єднану територіальну громаду, депутатів рад інших рівнів, керівників осередків політичних партій, що приймали участь у виборах (але не обраних депутатами цієї ради), керівників громадських об'єднань доцільно утворити робочу групу, яка здійснює необхідні підготовчі заходи для проведення першої сесії новообраної ради. Особам, котрі займаються організацією підготовки та проведення першої сесії, треба ознайомитися із законодавством, правовими, організаційними та технічними рекомендаціями, які мають важливе значення для успішної підготовки та проведення сесії. Насамперед, слід докладно ознайомитися із законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про статус депутатів місцевих рад», «Про службу в органах місцевого самоврядування», чинними регламентом ради, статутом територіальної громади, якщо такий прийнято. Перша сесія ради вирішує найважливіші питання структурування органу місцевого самоврядування та організації початку його роботи.

Які питання, як правило, вирішуються на засіданні першої сесії новообраної місцевої ради?

Відповідно до норм законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про добровільне об'єднання територіальних громад» на першій сесії сільської, селищної, міської ради доцільно вирішити такі питання:

- про припинення діяльності органів місцевого самоврядування територіальних громад, що об'єдналися, та створення ліквідаційних комісій;
- обрання секретаря ради;
- утворення виконавчого комітету ради та визначення його чисельності;
- затвердження персонального складу виконавчого комітету;
- утворення постійних комісій ради та затвердження їх складу;
- обрання голів постійних комісій;
- затвердження структури виконавчих органів, загальної чисельності апарату ради та її виконавчих органів.

Поданий вище орієнтовний перелік питань порядку денного пленарних засідань першої сесії ради не є вичерпним. Законодавчо не встановлено черговість, порядок і терміни їх розгляду, однак першочерговим є обрання керівних органів.

Як на першій сесії обираються секретар ради та виконавчий комітет ради, затверджуються структура і штати виконавчих органів та апарату ради?

На першій сесії сільської, селищної, міської ради сільський, селищний, міський голова відповідно до ст. 42 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» вносить пропозиції щодо:

- кандидатури на посаду секретаря ради;
- кількісного і персонального складу виконавчого комітету;
- структури і штату виконавчих органів ради;
- апарату ради.

Кожне з цих питань після обговорення голосується депутатами. Обрання секретаря сільської, селищної, міської ради здійснюється таємним голосуванням у відповідності до вимог ч. 3 ст. 59 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». Секретар сільської ради може за рішенням ради згідно з ч. 4 ст. 50 вказаного Закону України одночасно здійснювати повноваження секретаря виконавчого комітету відповідної ради.

Це питання також треба вирішити на першій сесії ради.

Процедура таємного голосування потребує відповідної технічної підготовки: виготовлення бюлетенів для таємного голосування, обладнання кабін для голосування й урни для викидання заповнених бюлетенів. Для підрахунку голосів депутатів під час виборів секретаря ради і голосування за проекти рішень депутати зі свого складу утворюють лічильні комісії.

Коли вперше обраний міський (селищний, сільський) голова складає Присягу посадових осіб місцевого самоврядування?

На першій сесії ради належить вирішити питання, пов'язані з прийняттям на службу в органи місцевого самоврядування вперше обраних сільських, селищних, міських голів. Відповідно до статті 11 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» вони складають Присягу посадових осіб місцевого самоврядування на сесії відповідної ради. Це бажано зробити на першій сесії новообраної ради.

Чи повинні на першій сесії місцевої ради утворюватися депутатські фракції і депутатські групи?

Утворення депутатських фракцій і депутатських груп не обов'язково має відбуватися на першій сесії місцевої ради. І взагалі – таке утворення є правом, а не обов'язком депутатів. Порядок утворення депутатських фракцій визначається ст. 27 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад», а депутатських груп ст. 26 вказаного Закону та регламентом відповідної ради.

У зв'язку з поєднанням багатьох різнопланових питань, чи не варто першу сесію новообраної міської (селищної, сільської) ради розділити у часі на робочу й урочисту частини?

Звісно, таке розділення було б доцільним. Але воно потребує ще більш ретельної підготовки та складання детального порядку денного і сценарію заходів. До прикладу, посадові особи місцевого самоврядування мають бути спочатку обрані, а потім виголошувати промови. Новообраному міському, селищному, сільському голові доцільно спочатку скласти Присягу, а потім приступати до своїх обов'язків, у т.ч. й головуючого на сесії. І так – по всім питанням.

Чи треба на першій сесії сільської, селищної, міської ради затверджувати регламент роботи ради?

Регламент ради – принципово важливий документ, який не тільки повинен відповідати Конституції та законам України, а й регулювати відносини в самій раді та давати інструментарій для прийняття рішень в спірних питаннях. Саме тому проект регламенту повинен бути ретельно розроблений, бажано за участі усіх депутатів ради, обговорений і лише тоді внесений на сесію для прийняття. Тому на першій сесії це робити недоцільно.

Проте, відповідно до вимог ст. 46 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» регламент роботи відповідної ради затверджується не пізніше як на другій сесії.

Який може бути перелік постійних комісій ради об'єднаної територіальної громади?

У сільській, селищній, міській раді об'єднаної територіальної громади можуть утворюватися такі постійні комісії:

- комісія та з питань депутатської етики;
- комісія з питань фінансів та планування соціально-економічного розвитку;
- комісія із земельних питань, будівництва та планування;
- комісія з питань інфраструктури, транспорту, житлово-комунального господарства і підприємництва;
- комісія з питань комунальної власності;
- комісія з питань охорони здоров'я та соціальної політики;
- комісія з питань освіти, фізичного виховання та культури;
- комісія з питань екології та охорони навколишнього середовища.

Що робити, якщо міський (селищний, сільський) голова відповідної місцевої об'єднаної територіальної громади не був обраний?

Відповідно до статті 46 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» у разі, якщо на час проведення першої сесії місцевої ради об'єднаної територіальної громади міський (селищний, сільський) голова не був обраний, про що на першій сесії має проінформувати голова територіальної виборчої комісії, місцева рада після набуття нею повноважень обирає з числа депутатів тимчасову президію ради в кількості 3-5 осіб. Члени тимчасової президії ради по черговою головує на пленарних засіданнях ради до обрання секретаря ради. З часу обрання секретаря ради він головує на пленарних засіданнях ради.

Хто керує громадами в період між прийняттям рішення про створення об'єднаної територіальної громади та першими виборами до ради такої громади?

Відповідно до ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» повноваження сільських, селищних, міських рад, сільських, селищних, міських голів, обраних територіальними громадами, що об'єдналися, завершуються в день набуття повноважень сільською, селищною, міською радою, обраною об'єднаною територіальною громадою.

Тобто, до набуття повноважень радою об'єднаної територіальної громади, громадами керують сільські, селищні, міські ради, обрані територіальними громадами, що об'єдналися.

2.2. Утворення центрів надання адміністративних послуг

Що таке Центр надання адміністративних послуг?

Відповідно до Закону України «Про адміністративні послуги» центр надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП) – це постійно діючий робочий орган або структурний орган місцевого самоврядування, в якому надаються адміністративні послуги через адміністратора шляхом його взаємодії з суб'єктами надання адміністративних послуг.

Які документи необхідно прийняти для функціонування ЦНАП?

Відповідно до вимог Закону України «Про адміністративні послуги» для функціонування ЦНАП необхідно прийняти (затвердити), зокрема:

- рішення місцевої ради (сільською, селищною або міською) про утворення ЦНАП з визначеною штатною чисельністю працівників;
- рішення про затвердження положення про ЦНАП, регламенту ЦНАП (на підставі Примірного положення про ЦНАП та Примірного регламенту ЦНАП, затверджених постановами Кабінету Міністрів України від 20 лютого 2013 р. № 118 та від 01 серпня 2013 р. № 588);
- рішення про затвердження Переліку адміністративних послуг, що надаються через ЦНАП;
- інформаційні і технологічні картки адміністративних послуг відповідно до Переліку послуг, що надаються через ЦНАП (вимоги до підготовки цих карток, наведені у ст. 8 Закону України «Про адміністративні послуги»).

Чи зобов'язана сільська рада об'єднаної територіальної громади утворити ЦНАП для надання адміністративних послуг чи достатньо утворити структурний підрозділ з надання адміністративних послуг при виконавчому комітетові ради?

Ні не зобов'язана, оскільки ч.2 ст. 12 Закону України «Про адміністративні послуги» передбачено, що центри надання адміністративних послуг можуть утворюватися при виконавчому органі міської міста районного значення, селищної, сільської ради у разі прийняття відповідною радою такого рішення. Тобто утворення ЦНАП це право, а не обов'язок ради об'єднаної територіальної громади. При цьому, відповідно до вказаного Закону рада об'єднаної територіальної громади може утворити структурний підрозділ з надання адміністративних послуг виконавчого комітету ради.

При утворенні об'єднаних територіальних громад з п'яти та більше територіальних громад скільки потрібно утворити ЦНАП?

Кожна об'єднана територіальна громада зобов'язана забезпечувати доступність та якість надання адміністративних послуг. Питання розміщення ЦНАП повинно вирішуватися в кожній об'єднаній територіальній громаді з урахуванням вищезазначених критеріїв. Якщо об'єднана територіальна громада об'єднує компактно розташовані населені пункти та забезпечено зручне транспортне сполучення – достатньо одного ЦНАП. В об'єднаній територіальній громаді з великою кількістю населених пунктів, і значною відстанню між ними необхідно розглядати можливість створення додаткових моделей надання адмінпослуг. Це можуть бути територіальні підрозділи ЦНАП та віддалені місця для роботи адміністраторів такого центру, а також можливе співробітництво із сусідніми громадами на умовах договорів.

Який перелік послуг має надавати ЦНАП?

Перелік адміністративних послуг визначається органом, який приймає рішення про його утворення відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 18 травня 2014 р. № 523 «Деякі питання надання адміністративних послуг органів виконавчої влади через центри надання адміністративних послуг».

Відповідь на питання про оптимальний перелік адміністративних послуг в ЦНАП залежить від інституційної спроможності громади. Якщо йдеться про громади на базі міст, особливо, середніх та великих, то очевидно, що ЦНАП у таких громадах повинні надавати максимальний спектр послуг. В об'єднаних територіальних громадах сільського типу, особливо з обмеженою спроможністю, в першу чергу необхідно забезпечити надання найнеобхідніших (найпопулярніших) адміністративних послуг, зокрема у таких сферах як:

- реєстрація актів цивільного стану (РАЦС);
- реєстрація місця проживання.

Також доцільно забезпечити надання через ЦНАП таких послуг як:

- послуги щодо «внутрішніх паспортів». Наразі може йтися насамперед про видачу паспорта-книжки, і послуги з вклеювання фото при досягненні 25 і 45 річного віку. Для видачі паспорта у формі цифрової ІД-картки потрібне придбання спеціального обладнання (наразі вартість робочої станції та захищеного каналу зв'язку складає біля 300 тис. грн.). Оскільки паспортна реформа ще законодавчо остаточно не затверджена, то відповідь на ці питання потребуватиме актуалізації в найближчі місяці;

- призначення житлових субсидій;
- призначення окремих видів державної допомоги (зокрема, при народженні дитини тощо).

- призначення та перерахунок пенсій;

Це, очевидно, найважливіші (найпопулярніші) послуги для сільського населення. Якщо об'єднана територіальна громада має високу спроможність, то до Переліку послуг ЦНАП також доцільно включати послуги щодо:

- державної реєстрації прав на нерухоме майно та його обтяжень;
- державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців;
- державної реєстрації земельних ділянок та/або, принаймні видачі відомостей з Державного земельного кадастру.

Також у громадах, де немає нотаріусів, при формуванні переліку Послуг, що надається у ЦНАП може йтися про окремі нотаріальні дії, що вчиняються посадовими особами органів місцевого самоврядування (насамперед, посвідчення заповітів, засвідчення вірності копій документів та виписок з них, засвідчення справжності підпису на документах).

При вирішенні питання про доцільність включення/не включення до переліку адміністративних послуг ЦНАП необхідно виходити з моделі життєвих ситуацій, враховуючи демографічний склад громади, основні групи споживачів послуг, їх потреби. Наприклад, при народженні дитини особі потрібно отримати три адміністративні послуги: зареєструвати факт народження, зареєструвати місце проживання дитини, отримати державну допомогу у зв'язку з народженням дитини. Відтак важливо, усі ці три послуги отримати у ЦНАП. Особливо для сільського населення, щоб не

їхати до райцентру. Іншими життєвими ситуаціями є придбання нерухомості, вихід на пенсію, необхідність отримання житлової субсидії тощо.

Перелік послуг ЦНАП можна розширювати поступово (поетапно).

Чи ЦНАП надає відповідні послуги?

ЦНАП не є суб'єктом надання адміністративних послуг, а виконує функцію отримання послуг в одному приміщенні за принципом «єдиного вікна». Суб'єктами надання послуг є державні органи та органи місцевого самоврядування.

Чи зараховуються у бюджет об'єднаної територіальної громади адміністративні збори?

Відповідно до Закону України від 08 вересня 2016 р. № 1509-VIII «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо зарахування окремих адміністративних зборів до місцевих бюджетів» до місцевих бюджетів зараховується відповідно до пунктів 36-1, 36-2 та 36-3 статті 64 Бюджетного кодексу України:

- адміністративний збір за державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, що здійснюється виконавчими органами міських рад міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями, виконавчими органами рад об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, який зараховується до місцевих бюджетів за місцем надання послуг;

- адміністративний збір за проведення державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, що здійснюється виконавчими органами міських рад міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями, виконавчими органами рад об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, який зараховується до місцевих бюджетів за місцем надання послуг;

- плата за скорочення термінів надання послуг у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень і державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, а також плата за надання інших платних послуг, пов'язаних з такою державною реєстрацією, що здійснюється виконавчими органами міських рад міст республіканського Автономної Республіки Крим та обласного значення, районними, районними у містах Києві та Севастополі державними адміністраціями, виконавчими органами рад об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, яка зараховується до місцевих бюджетів за місцем надання послуг.

Яку модель ЦНАП краще використовувати в об'єднаній територіальній громаді: універсальну чи спеціалізовану?

Модель ЦНАП із універсальною компетенцією працівників передбачає можливість отримання заяв споживачів будь-ким із персоналу у порядку черговості. Ця модель дає можливість оптимізувати штат (загальну чисельність) з огляду на відсутність необхідності включення до його складу представників усіх спеціалізованих підрозділів органу влади та представників інших органів влади. Ця модель також забез-

печує рівномірне навантаження на персонал, що прискорює процедуру обслуговування.

Спеціалізована модель ЦНАП – передбачає структурування відділу прийому споживачів в окремих «віконцях» (підрозділах/окремими працівниками) за групами питань, об'єднаних за галузевим або відомчим принципом.

З огляду на викладене, доцільно використовувати змішану модель у межах групи питань/послуг.

2.3. Порядок проведення виборів та діяльність старости

Хто призначає перші вибори старости?

Відповідно ст. 14 Закону України «Про місцеві вибори» перші вибори старости призначаються відповідною радою об'єднаної територіальної громади.

У рішенні про вибори старости визначається перелік населених пунктів, в яких будуть проходити вибори старости, та вказується число, місяць та рік проведення виборів, які призначаються не пізніше ніж за 70 днів до дня виборів.

В яких населених пунктах об'єднаної територіальної громади повинні обирати старосту?

Староста обирається у селах, селищах, визначених за рішенням місцевої ради об'єднаної територіальної громади, утвореної відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», за винятком її адміністративного центру. Рішення про обрання старост приймає рада об'єднаної територіальної громади, виходячи із характеристик населених, фінансових і матеріальних можливостей.

На який термін обирається староста на перших місцевих виборах?

Староста на перших місцевих виборах обирається на строк до обрання на чергових виборах депутатів, сільського, селищного, міського голови, старости і формування за результатами таких виборів відповідної ради у повноважному складі.

За якою виборчою системою проводяться вибори старости?

Відповідно до ч. 6 ст. 2 Закону України «Про місцеві вибори» вибори старости проводяться за мажоритарною системою відносної більшості в єдиному одномандатному виборчому окрузі, до якого входить територія відповідного населеного пункту (села або селища) у складі об'єднаної сільської, селищної, міської територіальної громади. Тобто старостою буде обрано того з кандидатів, за якого віддадуть голоси більшість виборців, які матимуть право голосу на виборах старости та візьмуть у них участь.

Протягом якого часу і в якій формі рада повинна повідомити Центральну виборчу комісію про призначення перших виборів старост?

Відповідно до ст.15 Закону України «Про місцеві вибори» не пізніше як на 3 день після прийняття рішення рада доводить його до відома Центральної виборчої комісії. Форму повідомлення Центральної виборчої комісії визначає сама рада. Як правило, супровідним листом з копією рішення ради про призначення перших виборів старост.

Крім того, у цей же термін рада публікує рішення у друкованих засобах масової інформації або, у разі неможливості, оприлюднює в інший визначений нею спосіб.

Хто оголошує початок виборчого процесу старости – Центральна виборча комісія чи територіальна виборча комісія?

Про початок виборчого процесу позачергових, повторних, проміжних місцевих виборів, перших виборів старости оголошує територіальна виборча комісія на своєму засіданні, про що зазначається у протоколі засідання комісії.

Офіційне оголошення шляхом прийняття рішення про початок виборчого процесу перших місцевих виборів старости здійснюється відповідною територіальною виборчою комісією протягом п'яти днів з дня прийняття рішення про призначення перших виборів старости. (ч. 7 ст.15 Закону України «Про місцеві вибори»).

Виборчий процес розпочинається за 50 днів до перших місцевих виборів (ч. 4 ст.15 Закону України «Про місцеві вибори»).

Які джерела фінансування перших виборів старост новостворених об'єднаних територіальних громад?

Відповідно до ч. 1 ст. 68 Закону України «Про місцеві вибори» субвенція з держбюджету передбачена лише на організацію чергових, позачергових та перших виборів депутатів, сільських, селищних, міських голів. Пунктом 14 Порядку фінансування виборчих комісій під час підготовки і проведення місцевих виборів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 вересня 2015 р. № 700, передбачено, що витрати на підготовку і проведення повторних виборів депутатів місцевих рад, сільських, селищних, міських голів, старост сіл, селищ, проміжних виборів депутатів сільської, селищної ради, позачергових та перших виборів старост села, селища здійснюються територіальними виборчими комісіями за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.

Які джерела фінансування виборчих комісій під час підготовки і проведення чергових місцевих виборів?

Витрати на підготовку і проведення чергових виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад (далі - депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад), сільських, селищних, міських голів та старост сіл, селищ, позачергових і перших виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів здійснюються:

Центральною виборчою комісією - за рахунок коштів державного бюджету, передбачених за бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері проведення виборів та референдумів»;

територіальними виборчими комісіями - за рахунок коштів відповідного місцевого бюджету, отриманих як цільова субвенція з державного бюджету.

Які вимоги до кандидата на посаду старости?

Законодавство не визначає конкретні вимоги до кандидата на посаду старости, а тому необхідно керуватися загальними положеннями, а саме:

- староста може бути обраний лише у селах або селищах (що не є адміністративним центром), які визначає у своєму рішенні рада об'єднаної територіальної громади, що сформована відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»;

- староста обирається на строк повноважень відповідної місцевої ради;

- старостою може бути обраний громадянин України, який має право голосу відповідно до статті 70 Конституції України, тобто на день виборів досяг 18 років,

не визнаний судом недієздатним, не має судимості за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, злочину проти виборчих прав громадян чи корупційного злочину, яку не погашено або ж не знято в установленому законом порядку. Будь-яких інших обмежень для кандидатів на посаду старости законом не визначено.

Для кандидатів на посаду старости не передбачено наявності якоїсь спеціальної освіти або проходження підготовки за напрямком державного чи муніципального управління, наявності практичного досвіду роботи на державній службі або на службі в органах місцевого самоврядування. Навіть вимог до кандидатів щодо належності до числа членів територіальної громади (наявність зареєстрованого місця проживання на території населеного пункту, віднесеного до одномандатного виборчого округу для проведення виборів старости) закон не висуває. Також закон не встановлює обмежень щодо максимального віку кандидатів на посаду старости.

Хто має право обирати старосту?

Взяти участь у виборах та віддати свій голос за того чи іншого кандидата на посаду старости зможуть громадяни України, які мають право голосу відповідно до ст. 70 Конституції України, та проживають на території населеного пункту (села або селища), де за рішенням об'єднаної сільської, селищної, міської територіальної громади проводяться такі вибори.

Приналежність виборця до числа членів відповідної територіальної громади, для представлення інтересів яких і обирається староста, визначається його зареєстрованим місцем проживання, внесеним до паспорта громадянина України або тимчасового посвідчення громадянина України для осіб, яких нещодавно прийнято до громадянства України та які в день проведення виборів старости не встигли отримати паспортний документ. Виборці безпосередньо обирають старосту шляхом голосування за кандидатів, висунутих та зареєстрованих виборчими комісіями у встановленому законом порядку (ст. 5 Закону України «Про місцеві вибори»).

Чи може староста працювати вчителем у школі?

Може. Відповідно до п. 1 ч. 1 ст. 3, ст. 25 Закону України «Про запобігання корупції» посадовим особам місцевого самоврядування забороняється займатися іншою оплачуваною (крім викладацької, наукової і творчої діяльності, медичної практики, інструкторської та суддівської практики із спорту) діяльністю.

Хто може виконувати обов'язки старости до проведення перших виборів старости?

Відповідно до ст. 51 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» у селах, селищах, в яких знаходилися органи місцевого самоврядування територіальних громад, що об'єдналися, обов'язки старости до обрання на перших виборах старости виконує особа, яка здійснювала повноваження сільського, селищного голови відповідної територіальної громади до об'єднання.

Яким нормативним документом визначаються права і обов'язки старости?

Права і обов'язки старости визначаються у Положенні про старосту, яке затверджується сільською, селищною, міською радою відповідної об'єднаної територіальної громади. Положення про старосту має відповідати законам України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про добровільне об'єднання територіальних громад» та статуту сільської (селищної, міської) об'єднаної територіальної громади

і враховувати особливості об'єднаної громади (численність населення, фінансові, кадрові та інфраструктурні можливості).

У положенні визначаються його права та обов'язки, порядок обрання та припинення повноважень, порядок звітування та відповідальність, а також інші питання, пов'язані з діяльністю старости на території відповідної об'єднаної територіальної громади.

Чи можна на старосту покласти виконання нотаріальних дій в об'єднаній територіальній громаді?

Так, адже староста є посадовою особою місцевого самоврядування відповідно до ч. 2 ст. 14-1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». Згідно з п. 1.2 Порядку вчинення нотаріальних дій посадовими особами органів місцевого самоврядування, затвердженому наказом Міністерства юстиції України від 11 листопада 2011 р. № 3306/5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 14 листопада 2011 р. за № 1298/20036, нотаріальні дії вчиняють посадові особи, на яких за рішенням відповідного органу місцевого самоврядування покладено вчинення цих дій.

У ст. 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що посадова особа місцевого самоврядування - це особа, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні повноваження у здійсненні організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету.

Згідно з пп. 5 п. «б» ч. 1 ст. 38 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», вчинення нотаріальних дій з питань, віднесених законом до їх відання, державна реєстрація актів цивільного стану (за винятком виконавчих органів міських (крім міст обласного значення) рад) є делегованими повноваженнями виконавчих органів сільських, селищних, міських рад у сфері забезпечення законності, правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів громадян.

Уповноважувати старосту на вчинення нотаріальних дій має не сесія ради, а виконавчий комітет ради.

2.4. Надання соціальних послуг

Що таке соціальна послуга?

Поняття соціальної послуги визначено у Законі України «Про соціальні послуги». Згідно із вказаним Законом соціальні послуги - комплекс заходів з надання допомоги особам, окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, з метою розв'язання їхніх життєвих проблем.

Чи можуть громади самостійно визначати стандарти надання соціальних послуг?

Не можуть, оскільки соціальні послуги надаються організаціями, підприємствами, установами відповідно до державних стандартів надання соціальних послуг.

Чим регламентовано повноваження органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту населення?

Ст. 46 Конституції України передбачено право громадян на соціальний захист, що включає право на забезпечення їх у разі повної, часткової або тимчасової втрати працездатності, втрати годувальника, безробіття з незалежних від них обста-

вин, а також у старості та в інших випадках, передбачених законом, зокрема, через створення мережі державних, комунальних, приватних закладів для догляду за непрацездатними.

Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, зокрема, такі власні повноваження органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту населення, як організація для малозабезпечених громадян похилого віку, інвалідів будинків – інтернатів побутового обслуговування та безоплатного харчування.

При цьому, Законом України «Про соціальні послуги», зокрема, визначено, що соціальні послуги надаються організаціями, підприємствами, установами відповідно до державних стандартів надання соціальних послуг.

Які шляхи організації надання соціальних послуг?

Організація надання соціальних послуг проводиться шляхом:
утримання та створення закладів, установ та служб, які надають соціальні послуги особам та сім'ям, що опинились у складних життєвих обставинах;
соціального замовлення соціальних послуг у недержавних організаціях;
співпраці з іншими органами місцевого самоврядування щодо спільного фінансування установ і закладів, які надають соціальні послуги;
залучення непрацюючих фізичних осіб до надання соціальних послуг і виплати їм компенсації за надання таких послуг.

Які види та форми соціальних послуг можуть надаватись виконавчими органами об'єднаної територіальної громади?

Повноваження виконавчого органу сільської, селищної, міської ради у сфері соціального захисту населення визначені ст. 34 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». У межах зазначених повноважень виконавчим органом ради забезпечується надання мешканцям територіальної громади соціальних послуг за видами і формами, передбаченими Законом України «Про соціальні послуги» та у відповідності до їх потреб.

Які повноваження у сфері соціального захисту є власними повноваженнями сільських, селищних, міських рад?

Повноваження сільських, селищних, міських рад визначені нормами законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про соціальні послуги» тощо.

При цьому, рекомендації щодо належної реалізації власних повноважень радами викладено у Методичних рекомендаціях щодо виконання власних (самоврядних) повноважень об'єднаної територіальної громади у сфері соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики України від 19 січня 2016 р. № 26.

2.5. Утворення виконавчих органів, комунальних підприємств, установ та організацій

Який порядок реорганізації виконавчих комітетів рад територіальних громад, що об'єдналися?

Відповідно до ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» з дня затвердження сільською, селищною, міською радою, обраною об'єднаною територіальною громадою, персонального складу її виконавчого комітету

у порядку, визначеному зазначеним Законом, здійснюється реорганізація відповідних юридичних осіб – виконавчих комітетів сільських, селищних, міських рад, розміщених поза адміністративним центром об'єднаної територіальної громади, шляхом їх приєднання до юридичної особи – виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради, що розміщений в адміністративному центрі об'єднаної територіальної громади.

Після завершення реорганізації відповідні юридичні особи – виконавчі комітети сільських, селищних, міських рад припиняються у порядку, визначеному Законом України «Про добровільне об'єднання територіальних громад».

Юридична особа – виконавчий комітет сільської, селищної, міської ради, що розміщений в адміністративному центрі об'єднаної територіальної громади, є правонаступником прав та обов'язків всіх юридичних осіб – виконавчих комітетів сільських, селищних, міських рад, що об'єдналися, з дня затвердження сільською, селищною, міською радою, обраною об'єднаною територіальною громадою, персонального складу її виконавчого комітету.

Чи залежить кількісний склад виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради від чисельності населення об'єднаної територіальної громади?

Кількісний склад виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради об'єднаної територіальної громади визначається відповідною радою і не залежить від чисельності населення та площі об'єднаної територіальної громади. Кількісний склад виконавчого комітету визначається відповідною радою згідно із ст. 51 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Чи повинна сільська, селищна, міська рада затверджувати керівників виконавчих органів ради з правами юридичної особи?

Відповідно до ст. 54 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» керівники відділів, управлінь та інших виконавчих органів ради призначаються на посаду і звільняються з посади сільським, селищним, міським головою одноособово, а у випадках, передбачених законом, - за погодженням з відповідними органами виконавчої влади.

Які особливості здійснення повноважень виконавчими органами сільських, селищних, міських рад?

У главі 2 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначаються повноваження виконавчих органів сільських, селищних, міських рад. Відповідно до вказаного Закону, виконавчі органи рад мають всі ознаки самостійно структурованих органів місцевого самоврядування. Вони є юридичними особами, наділеними виконавчо-розпорядчими функціями і повноваженнями, від свого імені видають нормативно-правові акти, які є обов'язковими для виконання відповідною територіальною громадою. Вони відповідальні та підзвітні перед відповідною радою. Виконавчі органи рад не можуть самостійно здійснювати державно-владні повноваження, оскільки не належать до органів виконавчої влади. У той самий час, виконавчі органи рад здійснюють надані зазначеним Законом (делеговані) повноваження органів виконавчої влади. З цих питань, відповідно до ст. 143 Конституції України і ст. 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», виконавчі органи рад підконтрольні відповідним органам виконавчої влади.

В який строк відбувається утворення виконавчого комітету ради об'єднаної територіальної громади, визначення його чисельності, затвердження персонального складу?

У найкоротші строки, після набуття повноважень новообраною сільською, селищною, міською радою (депутатами ради) об'єднаної територіальної громади, сільським, селищним, міським головою.

В яких випадках виконавчий комітет сільської ради може не створюватися?

Відповідно до ст. 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» у сільських радах, що представляють територіальні громади, які нараховують до 500 жителів, за рішенням відповідної територіальної громади або сільської ради виконавчий орган ради може не створюватися. У цьому разі функції виконавчого органу ради (крім розпорядження земельними та природними ресурсами) здійснює сільський голова одноособово.

Ким затверджується регламент виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради?

Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» регламент виконавчого комітету сільської, селищної, міської ради затверджується рішенням відповідного виконавчого комітету.

Ким затверджуються положення про управління, відділи та інші виконавчі органи сільських, селищних, міських рад?

Відповідно до ст. 54 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» положення про управління, відділи та інші виконавчі органи сільських, селищних, міських рад затверджуються відповідною радою.

Які є шляхи організації управління сферою освіти в об'єднаній територіальній громаді?

Відповідно до норм законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про співробітництво територіальних громад» має принаймні такі шляхи організації менеджменту сферою освіти:

- утворити власний виконавчий орган;
- передбачити відповідний структурний підрозділ у складі виконавчого комітету ради;
- делегувати відповідні повноваження одному із суб'єктів співробітництва.

Чи можливо створити орган управління освітою об'єднаної територіальної громади відповідно до Закону України «Про співробітництво територіальних громад»?

Відповідно до Закону України «Про співробітництво територіальних громад» для виконання повноважень, що належать до компетенції органів місцевого самоврядування та з метою економії коштів, необхідних для їх виконання (оптимізації чи зменшення видатків), ними може здійснюватися співробітництво у формах визначених ст. 4 цього Закону.

Об'єднана територіальна громада може утворити спільний з кількома іншими об'єднаними територіальними громадами орган управління освітою чи делегувати відповідні повноваження одному із суб'єктів співробітництва. Спільний орган управління може утворюватися як окремий виконавчий орган сільської, селищної,

міської ради одного із суб'єктів співробітництва або у складі виконавчого органу сільської, селищної, міської ради одного із суб'єктів співробітництва (як структурний підрозділ – департамент, відділ, управління, агенція тощо).

Примірна форма договору про співробітництво територіальних громад визначена наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово – комунального господарства України від 27 серпня 2014 р. № 233.

Чи може об'єднана територіальна громада утворити освітній округ?

Представницькі органи місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади можуть бути засновниками (співзасновниками) освітнього округу. Правовий статус, порядок утворення та основні засади діяльності освітнього округу визначені постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 777 «Про затвердження Положення про освітній округ».

Чи може об'єднана територіальна громада утворювати амбулаторії, ФАП як окремі комунальні заклади?

Ні, не може. Амбулаторія та ФАП є підрозділами центру первинної медичної (медико-санітарної) допомоги відповідно до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 29 липня 2016 р. № 801 «Про затвердження положення про центр первинної медичної (медико-санітарної) допомоги та положень про його підрозділи».

Якщо у сільських, селищних, міських рад були комунальні підприємства яким чином відбувається їх реєстрація за об'єднаною територіальною громадою?

Відповідно до ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» у разі об'єднання всіх територіальних громад одного району в одну об'єднану територіальну громаду все майно спільної власності територіальних громад такого району є комунальною власністю об'єднаної територіальної громади, а пов'язані з таким майном права та обов'язки належать об'єднаній територіальній громаді з дня набуття повноважень сільською, селищною, міською радою, обраною такою об'єднаною територіальною громадою.

Реєстрація комунальних підприємств за об'єднаною територіальною громадою відбувається шляхом внесення зміни до реєстраційних документів на підставі рішення про реорганізацію засновника (відповідної сільської, селищної, міської ради).

Який алгоритм утворення комунального підприємства, організації, установи ?

Сільська, селищна, міська рада має право приймати необхідні рішення про створення комунальних підприємств, організацій чи установ, які будуть діяти на основі комунальної власності територіальної громади. Порядок створення починається з того, що структурний підрозділ виконавчого комітету готує пропозицію про створення комунального підприємства, організації чи установи, у якому зазначає мету та необхідність їх створення, основні види діяльності, структуру, джерела формування та розмір майна, необхідного для функціонування даного підприємства, організації, установи. Важливим моментом є підготовка Статуту (положення) на основі якого буде діяти підприємство, організація чи установа, а також готується проект рішення відповідної ради. Після обов'язкового оприлюднення проекту рішення (за 20 робочих днів до розгляду на сесії), як правило після розгляду депутатськими комісіями та на засіданні виконкому, це питання розглядається на сесії включно з розглядом проекту Статуту (положення) майбутнього комунального підприємства, організації, установи.

Ким призначається і кому підпорядковується керівник комунального підприємства, організації установи?

Відповідно до ст. 42 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» керівник комунального підприємства, організації, установи призначається головою сільської, селищної, міської ради, крім керівників дошкільних, загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів. Керівник комунального підприємства, організації, установи працює на контрактній основі. Оскільки зазначений керівник підзвітний місцевій раді та сільському, селищному, міському голові він зобов'язаний їм звітувати про проведену роботу, надавати фінансові звіти і т.д.

3. ПРОХОДЖЕННЯ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ, У Т.Ч. КАДРОВІ ПИТАННЯ ПІД ЧАС РЕОРГАНІЗАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Яким документом регулюється оплата праці у виконавчих органах об'єднаної територіальної громади?

Питання оплати праці у виконавчих органах об'єднаної територіальної громади регламентуються положеннями постанови Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 386, згідно з якою умови оплати праці посадових осіб визначаються, виходячи зі схем посадових окладів, зазначених у додатках 50 та 51 постанови Кабінету Міністрів України від 09 березня 2006 р. № 268 «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів».

Чи можна старості встановлювати надбавку за високі досягнення у праці або за виконання особливо важливої роботи?

Так, оскільки староста є посадовою особою органу місцевого самоврядування, оплата праці якого визначається додатками 50 та 51 до постанови Кабінету Міністрів України від 09 березня 2006 р. № 268 «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів». У підпункті «в» пункту 2 вказаної Постанови передбачається, що надбавка за високі досягнення у праці виплачується у розмірі 50 відсотків до посадового окладу з урахуванням надбавок за ранг та вислугу років.

Чи може рада об'єднаної територіальної громади брати працівника на роботу в апарат ради із випробувальним терміном?

Так. Відповідно до ст. 26 Кодексу законів про працю України при укладенні трудового договору може бути обумовлене угодою сторін випробування з метою перевірки відповідності працівника роботі, яка йому доручається. Умова про випробування повинна бути відображена в наказі (розпорядженні) про прийняття на роботу. У період випробування на працівників поширюється законодавство про працю. Ст. 27 Кодексу законів про працю України визначено, що строк випробування при прийнятті на роботу, якщо інше не встановлено законодавством України, не може перевищувати трьох місяців, а в окремих випадках, за погодженням з відповідним виборним органом первинної профспілкової організації, - шести місяців. Строк випробування при прийнятті на роботу робітників не може перевищувати одного місяця.

Якщо працівник в період випробування був відсутній на роботі у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю або з інших поважних причин, то чи може строк випробування бути продовжено на відповідну кількість днів, протягом яких він був відсутній?

Відповідно до ст. 27 Кодексу законів про працю України до строку випробування не зараховуються дні, коли працівник фактично не працював, незалежно від причини. При цьому, строк випробування не продовжується.

Як відбувається звільнення колишнього секретаря ради?

Повноваження секретаря сільської, селищної, міської ради закінчуються одно-

часно із закінченням його депутатських повноважень в день відкриття першої сесії ради об'єднаної територіальної громади. Тому колишній секретар ради може бути звільнений відповідно до частини 1 ст. 50 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» і відповідно до ст. 33 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» секретарю який працював у раді на постійній основі, після закінчення таких повноважень надається попередня робота (посада), а за її відсутності - інша рівноцінна робота (посада) на тому самому або, його за згодою, на іншому підприємстві, в установі, організації. У разі неможливості надання відповідної роботи (посади) на період працевлаштування за колишнім секретарем місцевої ради зберігається, але не більше шести місяців, середня заробітна плата, яку він одержував на виборній посаді у раді, що виплачується з відповідного місцевого бюджету. У разі, якщо колишній секретар ради має право на пенсійне забезпечення або йому призначена пенсія за віком, по інвалідності, у зв'язку із втратою годувальника, за вислугу років відповідно до закону, за ним не зберігається середня заробітна плата, яку він одержував на виборній посаді в раді.

Як попередити про наступне вивільнення працівників сільської ради, яка увійшла до складу об'єднаної територіальної громади?

Працівники сільської ради, її виконкому, які займають невиборні посади, працюють до закінчення процедури реорганізації. Попередження про наступне вивільнення не означає, що всі попереджені працівники будуть обов'язково звільнені з роботи за п. 1 ст. 40 Кодексу законів про працю України (у зв'язку з реорганізацією), частина з них можливо:

- буде переведена на посади в органи місцевого самоврядування об'єднаної територіальної громади;
- набуде права на пенсію і звільниться у зв'язку із виходом на пенсію;
- працевлаштується самостійно на інших установах чи на підприємствах.

За п. 1 ст. 40 Кодексу законів про працю України розриваються трудові договори, укладені на невизначений строк, а також строкові трудові договори до закінчення строку їх чинності власником або уповноваженим ним органом у випадку змін в організації виробництва і праці, в тому числі ліквідації, реорганізації, банкрутства або репродукування підприємства, установи, організації, скорочення чисельності або штату працівників. Звільнення з цих підстав називають вивільненням.

Відповідно до ст. 492 Кодексу законів про працю України про наступне вивільнення працівників персонально попереджають не пізніше ніж за 2 місяці. Видати розпорядження про попередження необхідно у строк не пізніше ніж за 2 місяці до передбачуваного вивільнення (тобто, закон дозволяє попереджати раніше, і категорично забороняє роботодавцю скорочувати цей строк). У разі, якщо точна дата фактичного вивільнення працівників невідома – жодного порушення у завчасному попередженні не буде. Розпорядження має містити посилання на ч. 4 ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», згідно з якою з дня набуття повноважень сільською, селищною, міською радою, обраною об'єднаною територіальною громадою, у порядку, визначеному цим Законом, здійснюється реорганізація відповідних юридичних осіб - сільських, селищних, міських рад, обраних територіальними громадами, що об'єдналися, та розміщених поза адміністративним центром об'єднаної територіальної громади, шляхом їх приєднання

до юридичної особи - сільської, селищної, міської ради, розміщеної в адміністративному центрі об'єднаної територіальної громади. Після завершення реорганізації відповідні юридичні особи - сільські, селищні, міські ради припиняються у порядку, визначеному цим Законом. Розпорядження видається сільським, селищним, міським головою об'єднаної територіальної громади.

До яких категорій посад посадових осіб місцевого самоврядування відносяться староста?

Відповідно до Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», постанови Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2001 № 1441 «Про віднесення посад органів місцевого самоврядування до відповідних категорій посад» посада старости належить до 5-ї категорії посад посадових осіб місцевого самоврядування.

Чи можна вносити зміни до рішень рад, що увійшли до складу об'єднаної територіальної громади, та їх виконавчих комітетів після процесу об'єднання?

Відповідно до ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» сільська, селищна, міська рада, обрана об'єднаною територіальною громадою, її виконавчий комітет можуть вносити зміни, визнавати такими, що втратили чинність, або скасовувати акти органів місцевого самоврядування, що об'єдналися, та їх посадових осіб.

Чи потрібно попереджувати працівників ради територіальної громади, що об'єдналася, про вивільнення у зв'язку з реорганізацією шляхом приєднання?

Так. Відповідно до ст. 32 Кодексу законів про працю України істотними умовами праці є зміна систем та розмірів оплати праці, пільг, режиму роботи, встановлення або скасування неповного робочого часу, суміщення професій, зміна розрядів і найменування посад та інші.

Згідно ст. 492 Кодексу законів про працю України про наступне вивільнення працівників персонально попереджають не пізніше ніж за два місяці на підставі виданого сільським, селищним, міським головою розпорядження. При цьому розпорядження має містити посилання на частину 4 ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», відповідно до якої з дня набуття повноважень сільською, селищною, міською радою, обраною громадою, здійснюється реорганізація відповідних юридичних осіб - сільських, селищних, міських рад, обраних територіальними громадами, що об'єдналися, та розміщених поза адміністративним центром об'єднаної громади, шляхом їх приєднання до юридичної особи - сільської, селищної, міської ради, розміщеної в адміністративному центрі.

Чи може староста бути депутатом ради об'єднаної територіальної громади?

Ні. Частиною 1 ст. 7 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» передбачено, що депутат місцевої ради, який перебуває на посаді керівника місцевого органу виконавчої влади чи на іншій посаді, на яку поширюються вимоги Конституції та законів України щодо обмеження сумісництва, не може поєднувати свою службову діяльність на цій посаді: 1) з посадою сільського, селищного, міського голови; 2) секретаря сільської, селищної, міської ради; 3) голови та заступника голови районної у місті, районної, обласної ради; 4) а також з іншою роботою на постійній основі в радах, їх виконавчих органах та апараті. Відповідно до частини 6 ст. 141 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» староста є членом виконавчого

комітету ради об'єднаної територіальної громади за посадою, і згідно зі статтею 51 цього Закону на нього поширюються як на члена виконкому усі обмеження щодо суміщення і сумісництва, як на сільського, селищного та міського голову.

Як працевлаштовуються посадові особи сільської, селищної, міської ради, повноваження якої припиняються у зв'язку з об'єднанням територіальних громад?

Відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» на сільського, селищного голову громади, за винятком адміністративного центру об'єднаної територіальної громади, повноваження якого закінчилися, покладаються обов'язки старости на строк до обрання старости на перших виборах.

Секретар відповідної ради звільняється з займаної посади у зв'язку з припиненням повноважень ради в процесі реорганізації. Подальше працевлаштування здійснюється на загальних підставах.

У деяких сільрадах обов'язки голови виконує секретар. Чи можна на нього буде покласти обов'язки старости до проведення перших виборів?

Відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» можливо лише у разі, якщо секретар сільської ради здійснював повноваження сільського голови до об'єднання.

Після об'єднання територіальних громад чи необхідно звільнити і знову приймати працівників комунальних підприємств та організацій?

Не потрібно, відповідно до ч.4 ст. 36 Кодексу законів про працю України у разі зміни власника або реорганізації дія трудового договору працівника продовжується.

Якщо попередньо діючий голова і секретар відмовляються від призначення старостою, хто в такому випадку буде виконувати обов'язки старости?

Відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» виконувати обов'язки старости може лише особа, яка здійснювала повноваження сільського, селищного голови відповідної громади до об'єднання. Секретар ради має право виконувати обов'язки старости лише у тому випадку, коли він виконував обов'язки голови до об'єднання. У разі відмови особи, яка здійснювала повноваження сільського, селищного голови відповідної територіальної громади до об'єднання, від призначення на посаду старости, така посада залишається не зайнятою до проведення перших виборів.

4. ВЗАЄМОДІЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД З ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Чи має право райдержадміністрація здійснювати перевірки діяльності об'єднаних територіальних громад?

На місцеві державні адміністрації покладений контроль за здійсненням органами місцевого самоврядування делегованих повноважень органів виконавчої влади. Порядок здійснення контролю визначений постановою Кабінету Міністрів України від 09 березня 1999 р. № 339 «Про затвердження порядку контролю за здійсненням органами місцевого самоврядування делегованих повноважень органів виконавчої влади».

Яка можлива взаємодія між об'єднаною територіальною громадою та райдержадміністрацією в питаннях виконання програм розвитку окремих територій?

У разі виконання спільних таких програм між райдержадміністрацією та сільською, селищною, міською радою може бути укладений відповідний договір. Для реалізації програм можуть бути створені спільні органи та організації.

Чи мають право райдержадміністрації впливати на формування структури виконавчих органів об'єднаної територіальної громади?

Ні не мають. Пропозиції райдержадміністрації щодо кількості структурних підрозділів, чисельності працівників можуть мати виключно рекомендаційний характер.

Чи можливе співробітництво об'єднаних територіальних громад в частині виконання делегованих повноважень?

Відповідно до ст. 14 Закону України «Про співробітництво територіальних громад» для спільного виконання визначених законом повноважень, що належать до компетенції органів місцевого самоврядування суб'єктів співробітництва, та з метою економії коштів, необхідних для їх утримання (оптимізації чи зменшення видатків), співробітництво може здійснюватися шляхом утворення суб'єктами співробітництва спільного органу управління. Спільний орган управління може утворюватися як окремий виконавчий орган сільської, селищної, міської ради одного із суб'єктів співробітництва або у складі виконавчого органу сільської, селищної, міської ради одного із суб'єктів співробітництва (як структурний підрозділ – департамент, відділ, управління, проектне бюро, агенція тощо).

Чи можуть отримувати субвенцію на розвиток інфраструктури з Державного бюджету об'єднані територіальні громади, котрі не відповідають перспективному плану?

Відповідно до ст. 10 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» держава здійснює фінансову підтримку добровільного об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст шляхом надання об'єднаній територіальній громаді коштів у вигляді субвенцій на формування відповідної інфраструктури згідно з планом соціально-економічного розвитку такої територіальної громади у разі, якщо її межі повністю відповідають межах, визначеним перспективним планом формування територій громад Автономної Республіки Крим, області.

Які є гарантії місцевого самоврядування?

Територіальні громади, органи та посадові особи місцевого самоврядування самостійно реалізують надані їм повноваження.

Органи виконавчої влади, їх посадові особи не мають права втручатися в законну діяльність органів та посадових осіб місцевого самоврядування, а також вирішувати питання, віднесені Конституцією України, цим та іншими законами до повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування, крім випадків виконання делегованих їм радами повноважень, та в інших випадках, передбачених законом.

У разі розгляду місцевою державною адміністрацією питань, які зачіпають інтереси місцевого самоврядування, вона повинна повідомити про це відповідні органи та посадових осіб місцевого самоврядування.

Органи та посадові особи місцевого самоврядування мають право звертатися до суду щодо визнання незаконними актів місцевих органів виконавчої влади, інших органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій, які обмежують права територіальних громад, повноваження органів та посадових осіб місцевого самоврядування.

Яким чином здійснюватиметься функціонування органів місцевого самоврядування, що не виявили бажання входити до складу об'єднаної територіальної громади?

Діяльність органів місцевого самоврядування, що не виявили бажання входити до складу об'єднаної територіальної громади, здійснюватиметься в тій же формі, що і раніше відповідно до вимог чинного законодавства. У той же час, дотаційність напрямів функціонування останніх зазнає зменшення з причин змінення розмірів районного бюджету, частка якого безпосередньо повертається до створеної об'єднаної територіальної громади.

Як розподіляється спільна власність територіальних громад району, якщо він став однією об'єднаною територіальною громадою?

Відповідно до частини 3 ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» об'єднана територіальна громада є правонаступником усього майна, прав та обов'язків територіальних громад, що увійшли до її складу. У разі об'єднання всіх територіальних громад одного району в одну об'єднану територіальну громаду все майно спільної власності територіальних громад такого району є комунальною власністю об'єднаної територіальної громади, а пов'язані з таким майном права та обов'язки належать об'єднаній територіальній громаді з моменту її утворення.

Чи є обов'язковим для виконання об'єднаною територіальною громадою розпорядження голови обласної державної адміністрації?

Згідно із Законом України «Про місцеві державні адміністрації» розпорядження голів місцевих державних адміністрацій, прийняті в межах їх компетенції, є обов'язковими для виконання на відповідній території всіма органами, підприємствами, установами та організаціями, посадовими особами та громадянами.

5. ПИТАННЯ БЮДЖЕТІВ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

5.1. Складання проекту бюджету, в тому числі планування доходів та видатків.

Чи можуть сільська та селищна рада під час складання своїх бюджетів планувати витрати на утримання спільного комунального підприємства?

Територіальні громади сіл, селищ і міст можуть об'єднувати на договірних засадах кошти бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, організацій і установ з урахуванням ст. 93 Бюджетного кодексу України.

Який фінансовий орган - районне чи обласне фінансове управління має складати проект бюджету об'єднаної територіальної громади?

Відповідно до п. 36 ч. 1 ст. 2 Бюджетного кодексу України (далі - БКУ) місцевий фінансовий орган - це установа, що відповідно до законодавства України здійснює функції з складання, виконання місцевих бюджетів, контролю за витрачанням коштів розпорядниками бюджетних коштів, а також інші функції, пов'язані з управлінням коштами місцевого бюджету. Місцеві бюджети є самостійними (п. 3 ч. 1 ст. 7 БКУ). Отже, ні фінансове управління районної державної адміністрації, ні Департамент фінансів обласної державної адміністрації не може здійснювати обслуговування бюджету об'єднаної територіальної громади. Відповідно до ст. 11 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконавчими органами сільських, селищних, міських рад є їх виконавчі комітети, відділи, управління чи інші створені радами виконавчі органи. Отже, у складі виконавчого органу об'єднаної територіальної громади створюється підрозділ, який і виконуватиме функції місцевого фінансового органу. У разі, якщо такий орган не створено згідно із законом, то виконання функцій місцевого фінансового органу забезпечує сільський, селищний, міський (міста районного значення) голова (п. 36 ч. 1 ст. 2 БКУ).

Чи можна планувати використання коштів освітньої субвенції на придбання шкільних автобусів для перевезення дітей із загальноосвітніх навчальних закладів, які будуть оптимізовані, та на придбання підручників і посібників?

Відповідно до Порядку та умов надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 р. № 6 «Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам», у разі задоволення у повному обсязі потреби у поточних видатках на бюджетний період за рахунок субвенції та за умови відсутності простроченої бюджетної заборгованості за захищеними видатками зазначених загальноосвітніх навчальних закладів субвенція може спрямовуватися на такі капітальні видатки, як придбання шкільних автобусів для перевезення дітей, та придбання підручників і посібників загальноосвітніх навчальних закладів.

Хто підписує рішення про місцевий бюджет?

Протоколи сесій місцевої ради та прийняті нею рішення підписуються особисто головою місцевої ради територіальної громади, а у разі його відсутності – секретарем ради.

Чи можуть жителі сільської громади бути присутніми на бюджетній сесії?

Сесії сільської ради та її постійних комісій проводяться гласно із забезпеченням

права кожного бути присутнім на них, крім випадків, передбачених законом. Порядок доступу до засідань визначається радою. Протоколи сесії ради є відкритими та оприлюднюються і надаються на запит відповідно до Закону України «Про доступ до публічної інформації».

На яку постійну комісію місцевої ради покладаються обов'язки погоджувати проекти рішень про місцевий бюджет?

Відповідно до вимог бюджетного законодавства проекти рішень, які стосуються питань місцевих бюджетів у тому числі їх складання, затвердження та виконання, розглядаються та погоджуються на засіданнях постійної профільної комісії місцевої ради з питань бюджету, як приклад вона може мати назву - комісія з питань фінансів та планування соціально-економічного розвитку або іншу.

Хто складає проект сільського бюджету та готує проект рішення про його затвердження?

Складає та готує рішення про місцевий бюджет сільської ради її виконавчий орган.

Які витрати у першу чергу потрібно враховувати при складанні місцевого бюджету?

Виконавчі органи місцевих рад при складанні відповідних бюджетів враховують у першочерговому порядку потребу в коштах на оплату праці працівників бюджетних установ відповідно до встановлених законодавством України умов оплати праці та розміру мінімальної заробітної плати; на проведення розрахунків за електричну та теплову енергію, водопостачання, водовідведення, природний газ та послуги зв'язку, які споживаються бюджетними установами. Ліміти споживання енергоносіїв у натуральних показниках для кожної бюджетної установи встановлюються виходячи з обсягів відповідних бюджетних асигнувань.

Що потрібно знати при складанні проекту бюджету об'єднаної територіальної громади?

Бюджет ОТГ – це принципово інший бюджет, ніж бюджет сільської, селищної або міської (районного значення) ради. Громади переходять в інший статус, з іншими повноваженнями та іншими фінансовими ресурсами. Склад доходів та видатків для ОТГ визначається бюджетним законодавством аналогічно як для міст обласного значення. При розрахунках міжбюджетних трансфертів Громада напряму контактує з Міністерством фінансів України (МФУ).

Що означає «Прямі між бюджетні відносини з державним бюджетом»?

Прямі міжбюджетні відносини новоутворених громад з державним бюджетом означає усунення посередників (у вигляді районного бюджету) при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Всі міжбюджетні трансферти (базова або реверсна дотація; освітня та медична субвенції; інші додаткові дотації) МФУ розраховує для кожної окремої громади напряму.

З яких податків формується дохідна частина бюджету ОТГ?

Доходи бюджетів ОТГ визначаються відповідно до ст. ст. 64 та 69 Бюджетного кодексу України. До основних доходів місцевих бюджетів належать: 60% податку на доходи фізичних осіб; 25% екологічного податку; 100% єдиного податку; 100% податку на прибуток підприємств та фінансових установ комунальної власності; 100% податку на майно (нерухомість, земля, транспорт); 5% акцизного податку з

реалізації підакцизних товарів; державне мито; плата за надання адміністративних послуг, адміністративні штрафи та штрафні санкції; збори (туристичний, за паркування); плата за ліцензії та сертифікати; оренда та рентна плата за використання природних ресурсів; інші доходи (трансферти, власні надходження бюджетних установ, кошти пайової участі тощо).

З чого складається видаткова частина бюджету ОТГ?

Видатки та кредитування бюджетів визначаються відповідно до ст. ст. 71, 89 і 91 Бюджетного кодексу України. Із бюджетів ОТГ, крім видатків на здійснення самоврядних повноважень, фінансуються видатки, які делегуються державою їм на виконання, а саме: на утримання закладів бюджетної сфери – освіти, культури, охорони здоров'я, спорту, соціального захисту та соціального забезпечення.

Що робити з не використаними залишками коштів освітньої субвенції, які виникли у кінці року?

Залишки коштів за субвенцією на кінець бюджетного періоду зберігаються на рахунках відповідних місцевих бюджетів і використовуються у наступному бюджетному періоді з урахуванням цільового призначення субвенції на поточне утримання (крім заробітної плати) і оновлення матеріально-технічної бази навчальних закладів.

Що відноситься до поточних видатків?

Поточні видатки – це видатки, які спрямовуються на виконання бюджетних програм та забезпечують поточне функціонування бюджетних установ, проведення досліджень, розробок, заходів та надання поточних трансфертів населенню і підприємствам (установам, організаціям). Поточні видатки – це:

- оплата праці і нарахування на заробітну плату;
- використання товарів і послуг (за цією категорією здійснюється оплата поточних видатків, оплата послуг, придбання матеріалів і предметів, які не беруться на облік як основні засоби);
- обслуговування боргових зобов'язань;
- поточні трансферти;
- соціальне забезпечення (до цієї категорії належать: виплата всіх видів соціальної допомоги, пільг, субсидій; стипендій; пенсій; путівок на оздоровлення);
- інші видатки.

Ким встановлюються ставки єдиного податку для фізичних осіб?

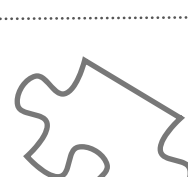
Пунктом 293.2 ст. 293 Податкового кодексу України (ПКУ) визначено, що фіксовані ставки єдиного податку встановлюються сільськими, селищними та міськими радами для фізичних осіб – підприємців, які здійснюють господарську діяльність, залежно від виду господарської діяльності, з розрахунку на календарний місяць.

Як будуть формуватися бюджети «не реформованих» сільських та селищних рад?

Бюджети таких рад формуються і формуватимуться надалі відповідно до вимог БКУ. Так, склад доходів загального фонду сільських та селищних бюджетів визначено у ст. 69 БКУ. Склад доходів спеціального фонду таких бюджетів наведено у ст. 691 БКУ.

Чи можна під час складання місцевого бюджету планувати доходи від сплати земельного податку за землі під проїзною частиною та мостами?

У відповідності до ст. 283 Податкового кодексу України визначено чіткий пере-

лік земельних ділянок, які не підлягають оподаткуванню земельним податком, зокрема (підпункт 283.1.4.) не сплачується податок за землі дорожнього господарства автомобільних доріг загального користування - землі під проїзною частиною, узбіччям, земляним полотном, декоративним озелененням, резервами, кюветами, мостами, штучними спорудами, тунелями, транспортними розв'язками, водопропускними спорудами, підпірними стінками, шумовими екранами, очисними спорудами і розташованими в межах смуг відведення іншими дорожніми спорудами та обладнанням, а також землі, що знаходяться за межами смуг відведення, якщо на них розміщені споруди, що забезпечують функціонування автомобільних доріг.

Як планувати під час складання місцевого бюджету надходження податку з доходів фізичних осіб за місцем реєстрації чи місцезнаходженням?

Для вірного складання місцевого бюджету, по доходах, слід при визначенні надходжень від податку на доходи фізичних осіб слід звернути увагу, що відповідно до статті 168.4.3. Податкового кодексу, суми податку на доходи, нараховані відокремленим підрозділом на користь фізичних осіб, за звітний період перераховуються до відповідного бюджету за місцезнаходженням такого відокремленого підрозділу. У разі якщо відокремлений підрозділ не уповноважений нараховувати (сплачувати) податок на доходи фізичних осіб за такий відокремлений підрозділ, усі обов'язки податкового агента виконує юридична особа. Податок на доходи, нарахований працівникам відокремленого підрозділу, перераховується до відповідного бюджету за місцезнаходженням такого відокремленого підрозділу.

Чи мають право місцеві ради встановлювати пільги щодо плати за землю, а саме земельного податку та орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності?

Відповідно до п. 284.1 ст. 284 Податкового кодексу України органи місцевого самоврядування встановлюють ставки плати за землю та пільги щодо земельного податку, що сплачується на відповідній території.

Порядок справляння орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності, визначений Податковим кодексом України не передбачає надання пільг по орендній платі за землю.

Що обов'язково необхідно визначити місцевій раді в рішенні про місцеві податки і збори?

При прийнятті рішення про встановлення місцевих податків та зборів обов'язково визначаються об'єкт оподаткування, база оподаткування, платник податків і зборів, розмір ставки, податковий період, строк та порядок сплати податку, строк та порядок подання звітності про обчислення і сплату податку.

Чи слід враховувати під час складання місцевого бюджету видатки на фінансування діяльності старости?

Так, оскільки діяльність старости села (селища) фінансується за рахунок бюджету міської (селищної, сільської) ради об'єднаної територіальної громади.

До яких бюджетів планується застосування програмно-цільового методу та чи буде він обов'язковим для використання?

Пунктом 18 розділу VI «Прикінцеві та Перехідні положення» Бюджетного кодексу України встановлено, що «програмно-цільовий метод у бюджетному процесі на

рівні місцевих бюджетів, які мають взаємовідносини з державним бюджетом, застосовується, починаючи із складання проектів місцевих бюджетів на 2017 рік».

5.2. Розгляд проекту та прийняття рішення про місцевий бюджет

Чи підлягає оприлюдненню проект рішення про затвердження місцевого бюджету?

Бюджетний кодекс України (ст. 28) містить вимогу щодо доступності інформації про бюджет. Зокрема, відповідно до частини 6 цієї статті інформація про бюджет оприлюднюється з додержанням вимог Закону України «Про доступ до публічної інформації» в частині оприлюднення публічної інформації у формі відкритих даних. Ст. 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації» зобов'язано органи місцевого самоврядування, як розпорядників інформації, оприлюднювати інформацію про фінансові ресурси: структуру та обсяг бюджетних коштів, порядок та механізм їх витрачання. Крім цього, проекти рішень органів місцевого самоврядування, розроблені відповідними розпорядниками, оприлюднюються ними не пізніше як за 20 робочих днів до дати їх розгляду з метою прийняття. Таким чином, проект рішення про затвердження місцевого бюджету має бути оприлюднений не пізніше як за 20 робочих днів до дати його схвалення та затвердження.

Яким чином оприлюднюється проект рішення ради та рішення ради про затвердження місцевого бюджету?

Проект рішення, а також рішення про затвердження місцевого бюджету оприлюднюється наступним шляхом:

- в офіційних місцевих друкованих виданнях;
- на офіційних веб-сайтах міських рад в мережі Інтернет;
- на єдиному державному веб-порталі відкритих даних;
- на інформаційних стендах;
- будь-яким іншим способом.

Чи існують вимоги до оприлюднення рішення про затвердження місцевого бюджету?

Згідно з вимогами ст. 28 Бюджетного кодексу рішення про місцевий бюджет обов'язково має бути оприлюднене не пізніше ніж через десять днів з дня його прийняття у газетах, визначених відповідними місцевими радами. Крім цього, оприлюднення рішення про місцевий бюджет може відбуватися шляхом розміщення на офіційних веб-сайтах в мережі Інтернет, на інформаційних стендах, будь-яким іншим способом.

Чи обмежується строками прийняття рішення про затвердження місцевого бюджету?

Строки прийняття рішень про затвердження місцевого бюджету регламентовані ст. 77 Бюджетного кодексу України. Так, місцеві бюджети затверджуються рішенням відповідної місцевої ради до 25 грудня року, що передує плановому.

Які обсяги міжбюджетних трансфертів мають бути включені до проекту рішення про затвердження місцевого бюджету в разі, якщо до 1 грудня року, що передує плановому, Верховною Радою України не прийнято закон про Державний бюджет України?

Якщо до 1 грудня року, що передує плановому, Верховною Радою України не прийнято закон про Державний бюджет України, то згідно з вимогами ст. 77 Бюджетного кодексу України відповідна місцева рада при затвердженні відповідних місцевих бюджетів враховує обсяги міжбюджетних трансфертів (освітня субвенція, медична субвенція, субвенції на здійснення державних програм соціального захисту, базова та реверсна дотації), визначені у законі про Державний бюджет України на попередній бюджетний період.

Чи передбачені строки приведення обсягів міжбюджетних трансфертів у відповідність із законом про Державний бюджет України?

У двотижневий термін з дня офіційного опублікування закону про Державний бюджет України відповідна місцева рада приводить обсяги міжбюджетних трансфертів у відповідність із законом про Державний бюджет України (ст. 77 Бюджетного кодексу України).

Які першочергові потреби в коштах необхідно враховувати при прийнятті рішення про затвердження місцевого бюджету?

Бюджетним кодексом України (ст. 77) встановлено, що міські, районні, селищні, сільські ради при затвердженні відповідних бюджетів враховують у першочерговому порядку потребу в коштах на оплату праці працівників бюджетних установ відповідно до встановлених законодавством України умов оплати праці та розміру мінімальної заробітної плати; на проведення розрахунків за електричну та теплову енергію, водопостачання, водовідведення, природний газ та послуги зв'язку, які споживаються бюджетними установами. Ліміти споживання енергоносіїв у натуральних показниках для кожної бюджетної установи встановлюються виходячи з обсягів відповідних бюджетних асигнувань.

Чи дозволяється затвердження бюджету з дефіцитом?

Затвердження бюджету з дефіцитом дозволяється у разі наявності обґрунтованих джерел фінансування бюджету (ст. 14 Бюджетного кодексу України).

Чи можливе затвердження бюджету з профіцитом?

Профіцит бюджету затверджується з метою погашення боргу, забезпечення встановленого розміру оборотного залишку бюджетних коштів та придбання цінних паперів (ст. 14 Бюджетного кодексу України).

В якому розмірі встановлюється оборотний залишок бюджетних коштів?

Оборотний залишок бюджетних коштів - частина залишку коштів загального фонду відповідного бюджету, яка утворюється для покриття тимчасових касових розривів. Оборотний залишок бюджетних коштів встановлюється у розмірі не більше 2 відсотків планових видатків загального фонду бюджету і затверджується у законі про Державний бюджет України (рішенні про місцевий бюджет). На кінець бюджетного періоду оборотний залишок бюджетних коштів має бути збережений у встановленому розмірі (ст. 14 Бюджетного кодексу України).

В чому полягає особливість затвердження місцевого бюджету з дефіцитом за загальним фондом?

Відповідно до вимог ст. 72 Бюджетного кодексу України місцевий бюджет може затверджуватися з дефіцитом за загальним фондом у разі використання вільно-

го залишку бюджетних коштів (шляхом внесення змін до рішення про місцевий бюджет за результатами річного звіту про виконання місцевого бюджету за попередній бюджетний період).

В чому полягає особливість затвердження місцевого бюджету з дефіцитом за спеціальним фондом?

Місцевий бюджет може затверджуватися з дефіцитом за спеціальним фондом у разі залучення до бюджету розвитку коштів від місцевих запозичень, коштів із загального фонду такого місцевого бюджету, надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів, а також у разі використання залишків коштів спеціального фонду місцевого бюджету, крім власних надходжень бюджетних установ (шляхом внесення змін до рішення про місцевий бюджет за результатами річного звіту про виконання місцевого бюджету за попередній бюджетний період) (ст. 14 Бюджетного кодексу України).

В чому полягає особливість затвердження місцевого бюджету з профіцитом за загальним фондом?

Місцевий бюджет може затверджуватися з профіцитом за загальним фондом у разі спрямування до бюджету розвитку коштів із загального фонду такого місцевого бюджету, виконання зобов'язань за непогашеними позиками, а також для забезпечення встановленого розміру оборотного залишку бюджетних коштів (шляхом внесення змін до рішення про місцевий бюджет за результатами річного звіту про виконання місцевого бюджету за попередній бюджетний період) (ст. 14 Бюджетного кодексу України).

В чому полягає особливість затвердження місцевого бюджету з профіцитом за спеціальним фондом?

Місцевий бюджет може затверджуватися з профіцитом за спеціальним фондом у разі погашення місцевого боргу, придбання цінних паперів (ст. 14 Бюджетного кодексу України).

У якому форматі приймається рішення про затвердження бюджету на 2017 рік?

Типові форми рішення про місцевий бюджет (у тому числі і щодо бюджету ОТГ) наведено у листі Міністерства фінансів України від 19 вересня 2016 р. № 31-05010-14-8/26486 «Щодо формування місцевих бюджетів на 2017 рік». Цей лист містить текстові частини рішення, а також 7 основних (типових) додатків.

Важливим є те, що оскільки бюджети ОТГ згідно з Бюджетним кодексом України мають прями міжбюджетні відносини з Державним бюджетом, на них розповсюджується норма п. 18 «Прикінцевих та перехідних положень» БКУ. Відповідно, у типових формах додатків 3, 4, 6, 7 до рішення «Про місцевий бюджет» вони проставляють КПКВКМБ без прийняття окремого рішення, яке вимагається у примітках до цих додатків від бюджетів деяких інших рівнів.

У цьому ж листі наведені обсяги міжбюджетних трансфертів на 2017 рік у розрізі ОТГ, а також (що є новим для бюджетного процесу) - на виконання ст. 21 Бюджетного кодексу України наведено структурно-логічну схему прогнозу місцевого бюджету на наступні за плановим два бюджетні періоди.

Яка структура проекту рішення про місцевий бюджет?

Проект рішення про місцевий бюджет містить текстову частину і додатки. Додат-

ками встановлюються:

- доходи бюджету за бюджетною класифікацією;
- фінансування (запозичення) місцевого бюджету за бюджетною класифікацією;
- розподіл видатків за функціональною структурою;
- бюджетні призначення головним розпорядникам коштів;
- бюджетні призначення міжбюджетних трансфертів;
- обсяг повернення і надання кредитів.

Які документи необхідно подавати на розгляд ради разом з проектом рішення про затвердження місцевого бюджету?

Разом з проектом рішення необхідно подавати:

1. пояснювальну записку до проекту рішення;
2. прогноз показників відповідного бюджету за основними видами доходів, видатків та фінансування на наступні три бюджетні періоди;
3. проект показників зведеного бюджету району, міста з районним поділом, міста, що об'єднує бюджети села, селища, міста районного значення;
4. показники видатків, необхідні на наступні бюджетні періоди для завершення проектів, що враховані в бюджеті, за умови, якщо реалізація проекту триває більше одного бюджетного періоду;
5. перелік інвестиційних програм на наступний бюджетний період та на наступні три бюджетні періоди;
6. інформацію про хід виконання відповідного бюджету у поточному бюджетному періоді;
7. пояснення головних розпорядників бюджетних коштів до проекту відповідного бюджету (подаються до бюджетної комісії відповідної ради);
8. інші матеріали, обсяг і форму яких визначає Рада міністрів АРК, місцева державна адміністрація чи виконавчий орган відповідної ради.

Які обов'язкові елементи пояснювальної записки до проекту рішення про затвердження місцевого бюджету?

Пояснювальна записка до проекту рішення має містити:

- а) інформацію про соціально-економічний стан відповідної адміністративно-територіальної одиниці і прогнозні показники її розвитку на наступний бюджетний період, які покладено в основу проекту місцевого бюджету;
- б) оцінку надходжень доходів з урахуванням втрат доходів в результаті наданих відповідною радою податкових пільг;
- в) пояснення до основних положень проекту рішення про місцевий бюджет, включаючи аналіз пропонованих обсягів видатків щодо функцій та програм. Обґрунтування включають бюджетні показники за попередній, поточний, наступний бюджетні періоди в розрізі класифікації видатків бюджету;
- г) обґрунтування особливостей міжбюджетних взаємовідносин (для районних, міських з районним поділом, міських, що об'єднують бюджети села, селища, міста районного значення) та надання субвенцій на виконання інвестиційних проектів (для бюджету АРК, бюджетів міст Києва та Севастополя, обласних бюджетів);
- г) інформацію щодо погашення боргу АРК та місцевого самоврядування, обсягів та умов запозичень.

Які обов'язкові складові проекту рішення про затвердження місцевого бюджету?

Рішенням про місцевий бюджет визначаються:

- 1) загальна сума доходів і видатків (з розподілом на загальний та спеціальний фонди (в тому числі бюджет розвитку)), з розподілом видатків на поточні і капітальні;
- 2) граничний обсяг річного дефіциту (профіциту) місцевого бюджету в наступному бюджетному періоді і боргу АРК чи місцевого самоврядування на кінець наступного бюджетного періоду; повноваження щодо надання гарантій АРК та місцевого самоврядування, а також розміри цих гарантій;
- 3) бюджетні призначення головним розпорядникам коштів за бюджетною класифікацією;
- 4) доходи бюджету за бюджетною класифікацією;
- 5) бюджетні призначення міжбюджетних трансфертів;
- 6) розмір оборотної касової готівки місцевого бюджету;
- 7) додаткові положення, що регламентують процес виконання бюджету.

Хто забезпечує підготовку, оприлюднення та розгляд місцевого бюджету?

Згідно положень ст. 42 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (пп. 9 п. 4) сільський, селищний, міський голова забезпечує підготовку на розгляд ради місцевого бюджету та оприлюднює затверджений радою бюджет.

Який орган попередньо схвалює проект рішення про місцевий бюджет ?

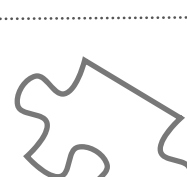
Згідно вимог п. 2 ст. 52 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виконавчий комітет ради попередньо розглядає та схвалює проект місцевого бюджету.

Який порядок розгляду проекту місцевого бюджету?

За дорученням ради або за власною ініціативою постійні комісії попередньо розглядають проект місцевого бюджету. За результатами вивчення і розгляду питань постійні комісії готують висновки і рекомендації. Висновки і рекомендації постійної комісії приймаються більшістю голосів від загального складу комісії і підписуються головою комісії, а в разі його відсутності - заступником голови або секретарем комісії. Рекомендації постійних комісій підлягають обов'язковому розгляду радою. Для вивчення питань, розробки проектів рішень ради постійна комісія може створювати підготовчі комісії і робочі групи з залученням представників громадськості, вчених і спеціалістів. Питання, які належать до відання кількох постійних комісій, можуть за ініціативою комісії, а також за дорученням ради, її голови, секретаря сільської, селищної, міської ради розглядатися постійними комісіями спільно. Висновки і рекомендації, прийняті постійними комісіями на їх спільних засіданнях, підписуються головами відповідних постійних комісій. Голова профільної постійної комісії з питань бюджету може виступати на сесіях ради з доповідями і співдоповідями з питань затвердження місцевого бюджету (ст. 47 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Які можливі форми громадської участі у розгляді проекту місцевого бюджету?

З метою дотримання вимог щодо публічності та прозорості бюджетного процесу, підвищення громадської активності і встановлення справжнього партнерства з органами влади в частині підготовки та розгляду проектів рішень, налагодження системної взаємодії з органами місцевого самоврядування можливе проведення громадських слухань проекту місцевого бюджету, створення громадських комісій чи дорадчих комітетів для надання консультативної допомоги місцевій раді при

розгляді місцевого бюджету. Для більш широкого та детального обговорення проекту місцевого бюджету та врахування потреб громади можлива організація різноманітних фокус груп (профспілки, асоціації, підприємці тощо), проведення дискусій за круглим столом, опитування громадської думки та ін.

З метою врахування місцевих ініціатив при формуванні та розгляді проекту місцевого бюджету можливе проведення загальних зборів громадян та врахування рекомендацій щодо вирішення питань місцевого значення, а також запровадження партисипаторного бюджету (бюджету громадської участі) тощо.

Який орган затверджує місцевий бюджет ?

Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (пп. 23 ч. 1 ст. 26) питання затвердження відповідного місцевого бюджету належить до повноважень місцевих рад.

Розгляд проекту рішення про місцевий бюджет в раді здійснюється за процедурою, визначеною регламентом, який затверджується радою (п. 1 ч. 1 ст. 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

Отже, схвалений виконавчим органом місцевої ради проект рішення про місцевий бюджет подається на розгляд та затвердження відповідною місцевою радою (у тому числі сільської, селищної, міської ОТГ).

5.3. Виконання бюджету, в тому числі внесення змін до рішення про місцевий бюджет та цільових програм

Хто здійснює організаційну роботу щодо виконання відповідного місцевого бюджету?

Відповідно до ст. 78 Бюджетного кодексу України місцеві фінансові органи здійснюють загальну організацію та управління виконанням відповідного місцевого бюджету, координують діяльність учасників бюджетного процесу з питань виконання бюджету.

Хто може вносити зміни до рішень про місцеві бюджети, прийняті сільськими, селищними, міськими радами?

У відповідності до ст. 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», ч. 7 ст. 78 Бюджетного кодексу України затвердження місцевих бюджетів, внесення змін до нього, затвердження звіту про виконання бюджету виключна компетенція сільських, селищних, міських рад.

У відповідності до ч. 9 ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» сільська, селищна, міська рада, обрана об'єднаною територіальною громадою, може вносити зміни до рішень про місцеві бюджети, прийняті сільськими, селищними, міськими радами, обраними територіальними громадами, що об'єдналися.

У яких випадках можуть бути внесені зміни до бюджету ОТГ?

Рішення про внесення змін до рішення про місцевий бюджет можуть бути ухвалені відповідною місцевою радою з урахуванням положень ст. 52 Бюджетного кодексу України, у більшості випадків в разі необхідності перерозподілу бюджетних призначень між головними розпорядниками бюджетних коштів (за наявності відповідного обґрунтування) та в інших випадках, передбачених Бюджетним кодексом України.

Що є підставою для схвалення відповідною місцевою радою рішення про внесення змін до місцевого бюджету на відповідний бюджетний рік?

Рішення про внесення змін до місцевого бюджету на відповідний бюджетний рік ухвалюється відповідною місцевою радою на підставі офіційного висновку місцевого фінансового органу про перевиконання чи недовиконання дохідної частини загального фонду, про обсяг залишку коштів загального та спеціального фондів (крім власних надходжень бюджетних установ) відповідного бюджету (ч. 7 ст. 78 Бюджетного кодексу України).

В яких випадках визнається факт перевиконання дохідної частини загального фонду ОТГ?

Згідно ч. 7 ст. 78 Бюджетного кодексу України факт перевиконання дохідної частини загального фонду ОТГ визнається у випадку перевищення доходів загального фонду (без урахування міжбюджетних трансфертів), врахованих у розписі місцевого бюджету на відповідний період, не менше ніж на 5 % за підсумками I півріччя та наступних звітних періодів.

В яких випадках визнається факт недоотримання дохідної частини загального фонду ОТГ?

Згідно ч. 7 ст. 78 Бюджетного кодексу України факт недоотримання дохідної частини загального фонду ОТГ визнається за підсумками квартального звіту у випадку недоотримання доходів загального фонду бюджету, врахованих у розписі місцевого бюджету на відповідний період, більше ніж на 15 %.

Чи має право місцевий фінансовий орган без погодження з постійною комісією місцевої ради з питань бюджету, здійснити перерозподіл бюджетних коштів в межах одного розпорядника в розрізі економічної класифікації?

За дотриманням ч. 7 ст. 23 Бюджетного кодексу України, місцевий фінансовий орган за наявності обґрунтування головного розпорядника бюджетних коштів без погодження постійної бюджетної комісії має право здійснити перерозподіл бюджетних асигнувань, затверджених у розписі бюджету та кошторисі, окремо за загальним або спеціальним фондами бюджету.

Чи можна профінансувати видатки на розробку проектно-кошторисної документації та будівництво з різних місцевих програм?

Можна розподілити фінансування за різними напрямками та етапами, якщо ці кошти передбачені у затверджених програмах.

Чи обов'язково складати паспорт бюджетної програми? За якою формою?

Бюджети об'єднаних територіальних громад на 2017 рік відповідно до норм Бюджетного кодексу України повинні складатися за програмно-цільовим методом, при якому одним із основних документів є паспорти бюджетних програм.

Паспорт бюджетної програми складається по кожній бюджетній програмі головним розпорядником коштів і подається в органи казначейської служби після 45 днів після набрання чинності рішення про місцевий бюджет.

В разі ненадання паспорта в органи казначейської служби в установлений термін припиняється будь-яке фінансування установ.

Наказом Міністерства фінансів України від 26 серпня 2014 р. № 836 «Про деякі

питання запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів», затверджено:

- правила складання паспортів бюджетних програм місцевих бюджетів та звітів про їх виконання;
- форма паспорта бюджетної програми місцевого бюджету;
- форма звіту про виконання паспорта бюджетної програми місцевого бюджету.

При внесенні змін до бюджету чи потрібно вносити зміни до паспортів бюджетних програм?

Відповідно до Наказу Міністерства фінансів України від 26 серпня 2014 р. № 836 «Про деякі питання запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів» при внесенні змін до бюджету головні розпорядники подають на розгляд і затвердження фінансовим управлінням нові паспорти бюджетних програм.

Протягом тижня головні розпорядники подають на затвердження до фіноргану проекти паспортів бюджетних програм у разі:

- виникнення нових бюджетних програм (підпрограм);
- набрання чинності рішення про внесення змін до рішення про місцевий бюджет на відповідний бюджетний період, які призводять до зміни інформації та показників, затверджених у паспортах бюджетних програм;
 - передачі бюджетних призначень від одного головного розпорядника до іншого;
 - передачі нерозподілених бюджетних призначень на визначену в рішенні про місцевий бюджет мету між головними розпорядниками;
 - перерозподілу видатків за бюджетними програмами у межах загального обсягу бюджетних призначень, передбачених головному розпоряднику;
 - перерозподілу видатків за підпрограмами у межах загального обсягу бюджетних призначень, передбачених на виконання бюджетної програми;
- зміни інформації та зміни показників, затверджених у паспортах бюджетних програм, необхідність унесенні яких з об'єктивних причин виникла в процесі виконання бюджету і які відповідають меті та завданням бюджетної програми;
- затвердження нових або внесення змін до чинних порядків використання бюджетних коштів, які призводять до зміни інформації та показників, затверджених у паспортах бюджетних програм;
- внесення змін до розпису місцевого бюджету, які призводять до зміни інформації та показників, затверджених у паспортах бюджетних програм.

Зміна юридичної адреси та перереєстрація платника податку в період реорганізації рад, що об'єдналися. Який порядок сплати податків у поточному році?

Зарахування податків відбувається до завершення бюджетного періоду за попереднім місцем реєстрації відповідно до ч. 8 ст. 45 Бюджетного кодексу України та п. 10.13 Порядку обліку платників податків і зборів, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 09 грудня 2011 р. № 1588.

На протязі року радою ОТГ затверджена програма розроблення містобудівної документації. При внесенні змін до бюджету планується виділити кошти на її реалізацію. За рахунок якого фонду місцевого бюджету повинно здійснюватися фінансування цієї програми?

Відповідно до п. 7 ч. 2 ст. 71 Бюджетного кодексу України такі видатки відносяться до витрат бюджету розвитку – відповідно фінансування буде відбуватись за рахунок коштів спеціального фонду.

Які особливості отримання казначейських позик на покриття тимчасових касових розривів?

Відповідно до ст.ст. 43, 73 Бюджетного кодексу України виконавчі органи місцевих рад за рішенням відповідної місцевої ради можуть отримувати казначейські позики на покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів (постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2010 р. № 1204). Такі позики не надаються у разі розміщення коштів місцевого бюджету на депозитах та/або обслуговування коштів місцевого бюджету в частині бюджету розвитку та власних надходжень бюджетних установ в установах банків. Позика надається в межах граничного обсягу, визначеного територіальним органом Казначейства, що не перевищує однієї дванадцятої затвердженого на поточний бюджетний період обсягу доходів загального фонду місцевого бюджету, за вирахуванням обсягу цільових міжбюджетних трансфертів. Для надання позики виконавчий орган відповідної місцевої ради (заявник) подає не пізніше, ніж за два робочих дні до дня, в який необхідно її отримати, до територіального органу Казначейства заяву про надання позики та розрахунок обсягу тимчасового касового розриву.

Договір про надання позики укладається територіальним органом Казначейства з відповідним місцевим фінансовим органом на підставі письмового звернення заявника до територіального органу.

Погашення позики здійснюється за рахунок не менш, як 80 відсотків усіх надходжень загального фонду місцевого бюджету. Строк погашення позики не може перевищувати 60 днів з дня ліквідації тимчасового касового розриву. Зазначений строк може бути продовжено в установленому порядку за згодою сторін договору про надання позики. Кінцевим строком погашення позики є 1 грудня поточного бюджетного періоду.

Надання позик з одного бюджету іншому забороняється.

Як визначається обсяг тимчасового касового розриву для розрахунку казначейської позики?

Відповідно до п. 6 постанови Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2010 р. № 1204 обсяг тимчасового касового розриву місцевого бюджету визначається за такою формулою:

$$Kr = (Z + D) - Rd - V,$$

де **Kr** - обсяг тимчасового касового розриву;

Z - залишок бюджетних коштів на рахунках місцевого бюджету та розпорядників коштів такого бюджету (крім цільових міжбюджетних трансфертів та коштів резервного фонду) на дату подання заяви;

D - обсяг усіх очікуваних надходжень до загального фонду місцевого бюджету (крім цільових міжбюджетних трансфертів) у період з дати подання заяви до дати отримання позики;

Rd - обсяг реверсної дотації, перерахування якої припадає на період з дати подання заяви до дати отримання позики;

V - залишок непогашених бюджетних фінансових зобов'язань розпорядників ко-

штів місцевого бюджету за першочерговими видатками, що зареєстровані в органах Казначейства на дату подання заяви (без урахування бюджетних фінансових зобов'язань, що фінансуються за рахунок освітньої та медичної субвенцій).

До якого бюджету зараховуються залишки коштів сільських бюджетів, які входять до об'єднаної територіальної громади, і перші вибори у яких відбудуться у грудні 2016 року? В який термін ці кошти можуть бути розподілені?

Перевищення залишку коштів загального фонду місцевого бюджету над оборотним залишком бюджетних коштів на кінець бюджетного періоду становить вільний залишок коштів місцевих бюджетів, який використовується на проведення витрат місцевого бюджету згідно із змінами до рішення про місцевий бюджет.

Відповідно до п. 9 ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» визначено, що залишки коштів на кінець бюджетного періоду бюджетів територіальних громад, що об'єдналися, перераховуються до бюджету об'єднаної територіальної громади на підставі платіжних доручень за підписом сільського, селищного, міського голови, обраного об'єднаною територіальною громадою.

Використання вільного залишку бюджетних коштів місцевих бюджетів є можливим протягом поточного бюджетного періоду шляхом внесення змін до рішення про місцевий бюджет за результатами річного звіту про виконання місцевого бюджету за попередній бюджетний період.

Що робити у випадку неприйняття своєчасно бюджету об'єднаної територіальної громади?

Згідно ч. 1 ст. 79 Бюджетного кодексу України якщо до початку нового бюджетного періоду не прийнято рішення про бюджет ОТГ, виконавчий орган місцевої ради має право здійснювати витрати місцевого бюджету лише на цілі, передбачені у проекті рішення про місцевий бюджет на наступний бюджетний період, схваленому виконавчим органом місцевої ради та поданому на розгляд відповідної місцевої ради. При цьому щомісячні бюджетні асигнування місцевого бюджету сумарно не можуть перевищувати 1/12 обсягу бюджетних призначень, передбачених проектом рішення про бюджет на плановий бюджетний період з урахуванням міжбюджетних трансфертів, які визначені законом про Державний бюджет України на плановий бюджетний період (у разі несвоєчасного набрання чинності таким законом - проектом закону про Державний бюджет України, схваленим Кабінетом Міністрів України та поданим до Верховної Ради України).

Чи може орган місцевого самоврядування обслуговуватись у банку?

Відповідно до ч. 2 ст. 78 Бюджетного кодексу України за рішенням відповідної місцевої ради при виконанні місцевих бюджетів обслуговування бюджетних коштів у частині бюджету розвитку та власних надходжень бюджетних установ може здійснюватися установами банків державного сектору.

Порядок обслуговування коштів місцевих бюджетів у частині бюджету розвитку та власних надходжень бюджетних установ в установах банків державного сектору визначаються постановою Кабінету Міністрів України від 14 травня 2015 р. № 378.

Чи має право керівник місцевого фінансового органу розміщувати тимчасово вільні кошти місцевих бюджетів на депозитах у банках?

Відповідно до ч. 8 ст. 16 Бюджетного кодексу України керівник місцевого фінан-

сового органу має право за рішенням відповідної місцевої ради в межах поточного бюджетного періоду здійснювати на конкурсних засадах розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на депозитах або шляхом придбання державних цінних паперів, цінних паперів, емітованих відповідною радою, з подальшим поверненням таких коштів до кінця поточного бюджетного періоду. Порядок розміщення тимчасово вільних коштів місцевих бюджетів на вкладних (депозитних) рахунках у банках затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2011 р. № 6.

5.4. Підготовка та розгляд звіту про виконання бюджету і прийняття рішення щодо нього

У поточному році утворилась міська ОТГ, до складу якої увійшли одна міська, одна селищна та дві сільські ради. Яким чином та в якому обсязі повинна публікуватись інформація про виконання місцевого бюджету міської об'єднаної громади, що утворена у поточному році?

Частиною 2 ст. 28 Бюджетного кодексу України передбачено, що інформація про виконання бюджетів сіл і селищ не підлягає обов'язковій публікації. Тому оприлюднювати необхідно тільки звіт про виконання міського бюджету.

Бюджетним кодексом України передбачено при підготовці інформації про виконання місцевого бюджету наводити показники в порівнянні з попереднім бюджетним періодом. До показників яких бюджетів необхідно порівнювати показники виконання бюджету ОТГ, адже в попередньому році бюджети об'єднаних рад виконувалися окремо?

Таку інформацію подавати не потрібно, вона буде неспівставна. А підсумовування показників бюджетів всіх рад не передбачено нормативними документами. Але, аналітична інформація, яка буде відображати позитивні зміни обсягів бюджету ОТГ у порівнянні з бюджетами сільських рад до об'єднання була б корисною.

За якою формою готується інформація про виконання місцевого бюджету за рік, який необхідно затверджувати на сесії місцевої ради?

Відповідно до ч.4 ст. 80 Бюджетного кодексу України річний звіт про виконання місцевого бюджету подається до місцевої ради виконавчим органом відповідної місцевої ради або сільським головою (якщо відповідний виконавчий орган не створено) у двомісячний строк після завершення відповідного бюджетного періоду. Перевірка річного звіту здійснюється комісією з питань бюджету відповідної місцевої ради, після чого місцеві ради затверджують річний звіт про виконання бюджету.

Форму (шаблон) такого звіту не затверджено. Відповідно, такий звіт можна оформити як аналітичну таблицю (таблиці), показники якої базуються на даних річної казначейської звітності про виконання місцевого бюджету, з пояснювальною частиною.

При цьому, відповідно до ч. 3 ст. 28 Бюджетного кодексу України інформація про виконання місцевого бюджету має містити показники відповідного бюджету за загальним та спеціальним фондами про доходи (деталізовано за видами доходів, які забезпечують надходження не менше 3 відсотків загального обсягу доходів відповідного бюджету) та про видатки і кредитування (деталізовано за групами функціональної класифікації видатків та кредитування бюджету), фінансування, а також показники про стан державного (місцевого) боргу та наданих (місцевих) гарантій.

Такі показники наводяться порівняно з аналогічними показниками за відповідний період попереднього бюджетного періоду із зазначенням динаміки їх зміни.

Хто і яким чином забезпечує публічне представлення інформації про виконання місцевих бюджетів?

Органи місцевого самоврядування забезпечують публікацію інформації про місцеві бюджети, в тому числі квартальних звітів про їх виконання.

Інформація про виконання місцевих бюджетів (крім бюджетів сіл і селищ) підлягає обов'язковій публікації не пізніше 1 березня року, що настає за роком звіту у газетах, визначених відповідними місцевими радами.

Публічне представлення інформації про виконання бюджету села, селища здійснюється у порядку, визначеному відповідною місцевою радою.

Який термін встановлений для органів Державної казначейської служби для надання фінансовим органам звіту про виконання бюджетів? У якій формі казначейство зобов'язане надати місячний звіт в електронному вигляді або на паперових носіях?

Відповідно до ст. 80 Бюджетного кодексу України органи казначейства складають та подають відповідним місцевим фінансовим органам звітність про виконання місцевих бюджетів за встановленими формами.

Відповідно до п.п.3.5-3.10 наказу Державної казначейської служби України від 08 лютого 2012 р. № 49 зведена місячна бюджетна звітність в електронному вигляді подається органами Казначейства відповідним фінансовим органам одночасно із поданням до органу Казначейства вищого рівня (Казначейству вищого рівня управління Казначейства подають місячну звітність про виконання місцевих бюджетів – не пізніше 10 числа місяця, наступного за звітним). У паперовому вигляді вищевказана звітність не подається.

Зведена квартальна звітність про виконання місцевих бюджетів подається органами Казначейства відповідним фінансовим органам в електронному вигляді за 2 дні до подачі до органу Казначейства вищого рівня (управління Казначейства подають відповідну звітність Зведена квартальна фінансова та бюджетна звітність про виконання місцевих бюджетів до Казначейства вищого рівня не пізніше 23 числа місяця, наступного за звітним кварталом).

Зведена річна фінансова та бюджетна звітність про виконання місцевих бюджетів подається органами Казначейства відповідним фінансовим органам:

- в електронному вигляді за 5 днів до подачі до органу Казначейства вищого рівня;
- на паперових носіях - у тижневий термін після передачі зведеного звіту Головними управліннями Казначейства до Департаменту консолідованої звітності Казначейства України. Строки подання річної звітності Головним управлінням Казначейства встановлюються з урахуванням термінів, визначених щорічним наказом Міністерства фінансів України.

З чого місцевий фінансовий орган розпочинає формування звіту про виконання бюджету ОТГ за 2016 рік, яка процедура його затвердження?

Першим кроком є отримання місцевим фінансовим органом від Державної казначейської служби України (у відповідності до ч.2 ст.80 Бюджетного кодексу України), звітності про виконання місцевих бюджетів формами, встановленими на-

казом Державної казначейської служби України від 08 лютого 2012 р. № 49 «Щодо організації роботи органів Державної казначейської служби України з складання звітності про виконання місцевих бюджетів».

Звітність про виконання місцевих бюджетів поділяється на 2 групи – фінансова (складається згідно з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку) та бюджетна. Річна фінансова звітність складається та подається за формами: № 1мб «Звіт про фінансовий стан (баланс)»; № 2мб «Звіт про фінансові результати виконання місцевих бюджетів»; форма № 3мб «Звіт про рух грошових коштів».

Річна бюджетна звітність відображає стан виконання бюджету, містить інформацію в розрізі кодів бюджетної класифікації. Вона складається та подається за формами: № 2кмб (мб) «Звіт про виконання місцевих бюджетів»; № 7мб «Звіт про бюджетну заборгованість»; «Інформація про виконання захищених видатків місцевих бюджетів»; «Звіт про використання коштів з резервного фонду»; «Звіт про надання та використання місцевими бюджетами дотацій та субвенцій, отриманих з державного бюджету»; «Інформація про стан місцевих боргів»; «Інформація про стан гарантованих територіальними громадами боргів»; «Інформація про надані місцеві гарантії». На основі цих документів готуються матеріали про виконання місцевого бюджету (пояснювальні записки, розшифровки та інше) за відповідний рік та проект рішення про його затвердження, які подаються на розгляд та затвердження місцевою радою.

Чи є відмінності щодо складання фінансової та бюджетної звітності про виконання місцевих бюджетів для об'єднаних територіальних громад?

Відповідно до ст. 80 Бюджетного кодексу України звітність про виконання місцевих бюджетів визначається відповідно до вимог, встановлених щодо звітності про виконання Державного бюджету України у ст. ст. 58-61 цього Кодексу. Тобто, окремих норм для складання звітності про виконання місцевих бюджетів для об'єднаних територіальних громад не визначено.

Яким нормативним документом визначені порядок та форми звітності про виконання місцевих бюджетів?

Складання звітності та відповідні форми (бланки) передбачено Порядком складання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 24 січня 2012 р. № 44.

Коли подається річний звіт про виконання бюджету об'єднаної територіальної громади раді на затвердження?

Відповідно до ст. 80 Бюджетного кодексу України річний звіт про виконання бюджету об'єднаної територіальної громади подається виконавчим органом відповідної місцевої ради у двомісячний строк після завершення відповідного бюджетного періоду. Перевірка річного звіту здійснюється комісією з питань бюджету відповідної місцевої ради після чого річний звіт про виконання бюджету затверджується відповідною місцевою радою або приймається інше рішення з цього приводу.

Чи потрібне оприлюднювати річний звіт про виконання бюджету ОТГ? Якщо так, то коли і в якому обсязі інформації?

Відповідно до ст. 28 Бюджетного кодексу України інформація про виконання місцевого бюджету є обов'язковою і має містити показники відповідного бюджету за загальним і спеціальним фондами про доходи (деталізовано за видами доходів, які забезпечують надходження не менше 3 відсотків загального обсягу доходів відповідного бюджету) та про видатки і кредитування (деталізовано за групами функціональної класифікації видатків та кредитування бюджету), фінансування. Такі показники наводяться порівняно з аналогічними показниками за відповідний період попереднього бюджетного періоду із зазначенням динаміки їх змін. Інформація про виконання місцевих бюджетів підлягає обов'язковій публікації не пізніше 1 березня року, що настає за роком звіту у газетах, визначених відповідними місцевими радами.

Хто перевіряє звіт про виконання бюджету?

Перевірка квартальних та річного звіту про виконання місцевого бюджету здійснюється постійною комісією з питань бюджету відповідної місцевої ради, після чого місцеві ради затверджують річний звіт про виконання бюджету, або приймають інше рішення.

Які встановлені види звітності про виконання місцевих бюджетів?

Звітність про виконання місцевих бюджетів може бути оперативною, місячною, квартальною і річною, вона включає фінансову та бюджетну звітність. Причому, перша складається згідно з національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, а друга – відображає стан виконання бюджету, містить інформацію в розрізі бюджетної класифікації. Форми фінансової і бюджетної звітності та порядок їх заповнення встановлюються Міністерством фінансів України.

Хто забезпечує на рівні ОТГ складання та подання на розгляд звіту про виконання місцевого бюджету ?

Головний бухгалтер бюджетної установи забезпечує складання фінансової звітності згідно з національними стандартами бухгалтерського обліку та звітності, встановленими Міністерством фінансів України. Органи державного казначейства складають та подають місцевим фінансовим органам звіти про виконання місцевих бюджетів по доходах та видатках у розрізі бюджетної класифікації. Фінансовий орган готує пояснювальну записку до звіту та проект рішення, який розглядається на рівні виконавчого комітету ради, голови відповідної ради та передається до комісії з питань бюджету відповідної місцевої ради. Після чого депутати відповідної ради затверджують звіт про виконання бюджету або приймають інше рішення з цього приводу (ст. 80 БКУ).

Коли затверджувати квартальний звіт про виконання бюджету ОТГ?

Відповідно до ст. 80 Бюджетного кодексу України в двомісячний термін після закінчення звітного періоду виконавчий орган відповідної місцевої ради подає на розгляд відповідної ради звіт про виконання бюджету. Але, затверджуються лише річні звіти. Щодо квартальних звітів вимоги щодо їх обов'язкового затвердження законодавством не передбачені.

5.5. Контроль за дотриманням бюджетного та фінансового законодавства та заходи впливу

Які органи уповноважені здійснювати контроль за дотриманням бюджетного законодавства на місцевому рівні?

Ст. ст. 119-115 Бюджетного кодексу України визначено органи, які уповноважені здійснювати контроль за дотриманням бюджетного законодавства. Щодо здійснення контролю в частині місцевих бюджетів уповноважені наступні органи:

1. Міністерство фінансів України здійснює контроль за дотриманням бюджетного законодавства на кожній стадії бюджетного процесу як щодо державного бюджету, так і місцевих бюджетів, якщо інше не передбачено законодавством України.

2. Місцеві фінансові органи здійснюють контроль за дотриманням бюджетного законодавства на кожній стадії бюджетного процесу щодо місцевих бюджетів.

3. До основних повноважень Казначейства України з контролю за дотриманням бюджетного законодавства належить здійснення контролю за веденням бухгалтерського обліку всіх надходжень і витрат державного бюджету та місцевих бюджетів, взяття бюджетних зобов'язань та відповідністю платежів взятим бюджетним зобов'язанням та відповідним бюджетним асигнуванням.

4. До основних повноважень органів державного фінансового контролю з контролю за дотриманням бюджетного законодавства належить здійснення контролю за цільовим та ефективним використанням коштів державного бюджету та місцевих бюджетів; достовірністю визначення потреби в бюджетних коштах при складанні планових бюджетних показників; відповідністю взятих бюджетних зобов'язань; веденням бухгалтерського обліку; станом внутрішнього контролю та внутрішнього аудита у розпорядників бюджетних коштів.

5. Крім того, контроль за відповідністю бюджетному законодавству показників затверджених бюджетів, розпису бюджету, кошторисів бюджетних установ та інших документів, які використовуються у бюджетному процесі, здійснюється відповідними державними адміністраціями та виконавчими органами міських рад.

У яких випадках (за які бюджетні порушення) можливе зупинення дії рішення про місцевий бюджет? Як за цих обставин виконувати бюджет?

Відповідно до п. 6 ч. 1 ст. 117 БКУ зупинення дії рішення про місцевий бюджет застосовується за порушення бюджетного законодавства, визначене п. 7 частини першої ст. 116 БКУ, у порядку, встановленому ст. 122 цього Кодексу.

У разі порушення вимог щодо складання бюджету в частині міжбюджетних трансфертів голові обласної адміністрації надається право протягом місяця з дня набрання чинності рішенням про районний, міський (міста обласного значення) та бюджети об'єднаних територіальних громад звернутися до суду з одночасним клопотанням про невідкладне зупинення дії рішення про відповідний місцевий бюджет до закінчення судового розгляду справи.

У разі порушення вимог щодо складання бюджету згідно з Бюджетним кодексом, законом про Державний бюджет України чи рішенням районної, міської (міста обласного значення) ради про бюджет в частині міжбюджетних трансфертів голові районної державної адміністрації, голові виконавчого органу міської (міста обласного значення) ради надається право протягом місяця з дня набрання чинності рі-

шенням про міський (міст районного значення), сільський, селищний та районний у місті бюджети звернутися до суду з одночасним клопотанням про невідкладне зупинення дії рішення про відповідний місцевий бюджет до закінчення судового розгляду справи.

Тобто, дія рішення про місцевий бюджет припиняється у разі прийняття рішення про місцевий бюджет з порушенням вимог Бюджетного кодексу чи закону про Державний бюджет України.

У разі зупинення рішення про місцевий бюджет витрати місцевого бюджету здійснюються у порядку, визначеному ст. 79 БКУ (ч. 4 ст. 122).

Хто може бути головним розпорядником бюджетних коштів ОТГ і які контрольні функції покладені на головних розпорядників коштів?

Відповідно до ст. 22 Бюджетного кодексу України головними розпорядниками бюджетних коштів можуть бути (ця норма визначена для всіх місцевих бюджетів, в тому числі для бюджетів ОТГ) за бюджетними призначеннями, визначеними рішенням про місцевий бюджет – виконавчі органи та апарати місцевих ради, структурні підрозділи виконавчих органів місцевих рад в особі їх керівників. Якщо згідно із законом місцевою радою не створено виконавчий орган, функції головного розпорядника коштів відповідного місцевого бюджету виконує голова такої місцевої ради.

Головні розпорядники коштів місцевих бюджетів визначаються рішенням про місцевий бюджет.

Головні розпорядники коштів місцевих бюджетів здійснюють внутрішній контроль за повнотою надходжень, взяттям бюджетних зобов'язань розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня та одержувачами бюджетних коштів і витрачанням ними бюджетних коштів.

Усі контрольні функції, які покладені на головних розпорядників бюджетних коштів, визначені ст. 22 Бюджетного кодексу України.

Які порушення законодавства відносяться до бюджетних та яка адміністративна відповідальність за їх вчинення?

Порушенням бюджетного законодавства визнається порушення учасником бюджетного процесу встановлених Бюджетним кодексом України чи іншим бюджетним законодавством норм щодо складання, розгляду, затвердження, внесення змін, виконання бюджету та звітування про його виконання.

Перелік порушень бюджетного законодавства визначені ст. 116 Бюджетного кодексу України.

Відповідно до ст. 16412 Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУпАП) за порушення бюджетного законодавства передбачена адміністративна відповідальність у вигляді накладення штрафу від тридцяти до вісімдесяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Слід відмітити, що на посадову особу, яка вчинила протягом того ж самого року порушення, передбачені ст. 164-12 КУпАП, обсяг накладення штрафу збільшується.

Які заходи впливу передбачені за порушення бюджетного законодавства?

Ст. 117 Бюджетного кодексу України за порушення бюджетного законодавства до учасників бюджетного процесу можуть застосовуватися такі заходи впливу:

1) попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства з вимо-

гою щодо усунення порушення бюджетного законодавства;

- 2) зупинення операцій з бюджетними коштами;
- 3) призупинення бюджетних;
- 4) зменшення бюджетних асигнувань;
- 5) повернення бюджетних коштів до відповідного бюджету;
- 6) зупинення дії рішення про місцевий бюджет;
- 7) безспірне вилучення коштів з місцевих бюджетів;
- 8) інші заходи впливу, які можуть бути визначені законом про Державний бюджет України.

Яким чином та якими органами застосовуються заходи впливу за порушення бюджетного законодавства?

Відповідно до Бюджетного кодексу України (ст. 118) заходи впливу застосовуються у вигляді попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства з вимогою щодо усунення порушення бюджетного законодавства може застосовуватися учасниками бюджетного процесу, уповноваженими цим Кодексом на здійснення контролю за дотриманням бюджетного законодавства.

Рішення про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства, визначених пп. 2-5 та 7 частини першої ст. 117 цього Кодексу, приймається Міністерством фінансів України, органами Казначейства України, органами державного фінансового контролю, місцевими фінансовими органами, головними розпорядниками бюджетних коштів у межах встановлених їм повноважень на підставі протоколу про порушення бюджетного законодавства або акта ревізії та доданих до них матеріалів. Рішення набирає чинності з дня його підписання.

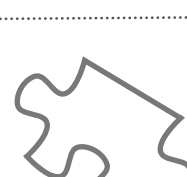
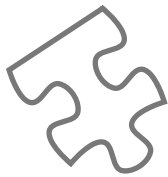
Не допускається застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства, визначених ст. 117 цього Кодексу (попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства; зупинення операцій з бюджетними коштами; призупинення бюджетних асигнувань; зменшення бюджетних асигнувань; повернення бюджетних коштів до відповідного бюджету; зупинення дії рішення про місцевий бюджет; безспірне вилучення коштів з місцевих бюджетів), за раніше виявлені і усунені порушення бюджетного законодавства.

Яку адміністративну відповідальність несе посадова особа за фінансові порушення?

Відповідальність за порушення законодавства з фінансових питань передбачена ст. 1642 КУпАП у вигляді накладення штрафу, а саме за:

приховування в обліку валютних та інших доходів, непродуктивних витрат і збитків, відсутність бухгалтерського обліку або ведення його з порушенням установленого порядку, внесення неправдивих даних до фінансової звітності, неподання фінансової звітності, несвоєчасне або неякісне проведення інвентаризацій грошових коштів і матеріальних цінностей, несвоєчасне подання на розгляд, погодження або затвердження річного фінансового плану підприємства державного сектору економіки та звіту про його виконання, перешкоджання працівникам органу державного фінансового контролю у проведенні ревізій та перевірок, невжиття заходів по відшкодуванню з винних осіб збитків від недостач, розтрат, крадіжок і безгосподарності - тягнуть за собою накладення штрафу від восьми до п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії, вчинені особою, яку протягом року було піддано адміністративному

стягненню за одно з правопорушень, зазначених у частині першій цієї статті, - тягнуть за собою накладення штрафу від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Слід відмітити, що відповідальність за фінансові порушення з тих чи інших питань несе керівники установи (структурного підрозділу) та посадові особи, які відповідно до покладених на них обов'язків, відповідають за ті питання, по яких було встановлено порушення.

Чи мають право органи державного фінансового контролю перевіряти бюджетні запити?

Ч. 1 ст. 113 Бюджетного кодексу України визначено повноваження органів державного фінансового контролю за дотримання бюджетного законодавства. Зокрема, п. 3 ч. 1 цієї статті передбачено, що до повноважень органів державного фінансового контролю належить здійсненні контролю за достовірністю визначення потреби в бюджетних коштах при складанні планових бюджетних показників.

При цьому, ст. 116 Бюджетного кодексу України визначено перелік порушень бюджетного законодавства, в тому числі пп. 1-3 цієї статті визначено, що порушенням бюджетного законодавства є:

- 1) включення недостовірних даних до бюджетних запитів;
- 2) порушення встановлених термінів подання бюджетних запитів або їх неподання;
- 3) визначення недостовірних обсягів бюджетних коштів при плануванні бюджетних показників.

Тобто, при складанні бюджетних запитів розпорядники бюджетних коштів мають складати бюджетні запити у відповідності до вимог бюджетного законодавства, зокрема згідно з вимогами Бюджетного кодексу України, Інструкції з підготовки бюджетних запитів та Порядку складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ, затверджених постановою Кабінету Міністрів від 28 лютого 2002 р. № 228.

Враховуючи вищевикладене органи державного фінансового контролю мають право перевіряти достовірність показників, включених до бюджетних запитів, та порядок їх подання. В разі встановлення порушень контролюючі органи мають право приймати заходи впливу.

Які заходи впливу прийматимуться при включенні недостовірних даних до бюджетних запитів, несвоєчасному їх поданні?

В разі невиконання п.п. 1-3 ч.1 ст. 116 Бюджетного кодексу України (включення недостовірних даних до бюджетних запитів; порушення встановлених термінів подання бюджетних запитів або їх неподання; визначення недостовірних обсягів бюджетних коштів при плануванні бюджетних показників) до учасників бюджетного процесу можуть застосовуватися такі заходи впливу (п.п. 1-2 ч. 1 ст. 117 БКУ):

- попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства з вимогою щодо усунення порушення бюджетного законодавства - застосовується в усіх випадках виявлення порушень бюджетного законодавства. Виявлені порушення бюджетного законодавства мають бути усунені в строк до 30 календарних днів;
- зупинення операцій з бюджетними коштами.

Рішення про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства, по вищезазначених питаннях приймається органами державного фінансового

контролю, місцевими фінансовими органами, у межах встановлених їм повноважень на підставі протоколу про порушення бюджетного законодавства або акта ревізії та доданих до них матеріалів. Рішення набирає чинності з дня його підписання.

В разі встановлення порушень контролюючими органами, що відноситься до збитків та як вони визначаються?

Відповідно до ст. 22 Цивільного кодексу України збитками є:

1) втрати, яких особа зазнала у зв'язку зі знищенням або пошкодженням речі, а також витрати, які особа зробила або мусить зробити для відновлення свого порушеного права (реальні збитки);

2) доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушене (упущена вигода).

Особа, якій завдано збитків у результаті порушення її цивільного права, має право на їх відшкодування.

Відповідно до ст. 225 Господарського кодексу України до складу збитків віднесено не лише вартість втраченого, пошкодженого або знищеного майна, додаткові витрати потерпілої сторони, не одержаний прибуток, а й додатково матеріальну компенсацію моральної шкоди у випадках, передбачених законом.

Згідно з нормами Господарського кодексу України до додаткових витрат належать штрафні санкції, сплачені іншим суб'єктам, вартість додаткових робіт, додатково витрачених матеріалів тощо, понесені стороною, яка зазнала збитків внаслідок порушення зобов'язання другою стороною.

При визначенні розміру збитків, якщо інше не передбачено законом або договором, враховуються ціни, що існували за місцем виконання зобов'язання на день задоволення боржником у добровільному порядку вимоги сторони, яка зазнала збитків, а у разі якщо вимогу не задоволено у добровільному порядку, - на день подання до суду відповідного позову про стягнення збитків.

Порядком визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. № 116, встановлено механізм визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, крім дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та валютних цінностей, а саме:

- розмір збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей визначається шляхом проведення незалежної оцінки відповідно до національних стандартів оцінки. У разі визначення розміру збитків, що призвели до завдання майнової шкоди державі, територіальній громаді або суб'єкту господарювання з державною (комунальною) часткою в статутному (складеному) капіталі, розмір збитків визначається відповідно до Методики оцінки майна, затвердженої постановою Кабінетом Міністрів України від 10 грудня 2003 р. № 1891.

Хто несе відповідальність за порушення бюджетного законодавства на рівні ОТГ?

Ст. 121 Бюджетного кодексу України визначено, що посадові особи, з вини яких допущено порушення бюджетного законодавства, несуть цивільну, дисциплінарну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно з законом.

Відповідальність несуть усі посадові особи, які вчинили бюджетне правопорушення, не залежно від того, чи вони є працівниками об'єднаної територіальної гро-

мади чи інших органів місцевого самоврядування, установ та закладів.

Порушення бюджетного законодавства, вчинене розпорядником чи одержувачем бюджетних коштів, може бути підставою для притягнення до відповідальності згідно з законами України його керівника чи інших відповідальних посадових осіб, залежно від характеру вчинених ними діянь.

У яких випадках застосовуються заходи впливу у вигляді повернення бюджетних коштів щодо нецільового їх використання?

У разі нецільового використання бюджетних коштів уповноважені органи, визначені ч. 2 ст. 118 Бюджетним кодексом України, на підставі протоколу про порушення бюджетного законодавства або акта ревізії, приймають рішення про повернення бюджетних коштів до відповідного бюджету.

Так, п. 5 ч. 1 ст. 117 Бюджетного кодексу передбачено, що повернення бюджетних коштів до відповідного бюджету застосовується за порушення бюджетного законодавства, визначене п. 24 ч. 1 ст. 116 БКУ (нецільове використання бюджетних коштів) щодо субвенцій та коштів, наданих одержувачам бюджетних коштів, у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України (постанова від 22 грудня 2010 р. № 1163 «Про затвердження Порядку повернення бюджетних коштів до відповідного бюджету в разі їх нецільового використання»).

У випадку нецільового використання коштів розпорядником бюджетних коштів рішення про зменшення бюджетних асигнувань приймається місцевим фінансовим органом або головним розпорядником бюджетних коштів на підставі протоколу про порушення бюджетного законодавства або акту ревізії, в якому зафіксовано факт вчинення розпорядником бюджетних коштів у поточному чи минулих роках одного з порушень бюджетного законодавства. Такий протокол або акт складається органом, уповноваженим здійснювати контроль за дотриманням бюджетного законодавства.

Порядок зменшення бюджетних асигнувань розпорядникам бюджетних коштів затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 17 березня 2011 р. № 255.

Які заходи впливу застосовуються в разі нецільового використання бюджетних коштів?

У разі встановлення порушення щодо використання коштів не за цільовим призначення контролюючими органами застосовуються заходи впливу відповідно до ст. 117 Бюджетного кодексу України, а саме:

- попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства з вимогою щодо усунення порушення бюджетного законодавства. Виявлені порушення бюджетного законодавства мають бути усунені в строк до 30 календарних днів (п. 1);
- зупинення операцій з бюджетними коштами, у порядку, встановленому ст. 120 цього Кодексу (п. 2);
- призупинення бюджетних асигнувань.

Призупинення бюджетних асигнувань передбачає припинення повноважень на взяття бюджетного зобов'язання на відповідну суму на строк від одного до трьох місяців у межах поточного бюджетного періоду шляхом внесення змін до розпису бюджету (кошторису) у порядку, встановленому Міністерством фінансів України (п. 3);

- зменшення бюджетних асигнувань (стосовно розпорядників бюджетних коштів).
- Зменшення бюджетних асигнувань передбачає позбавлення повноважень на

взяття бюджетного зобов'язання на відповідну суму на строк до завершення поточного бюджетного періоду шляхом внесення змін до розпису бюджету (кошторису) та у разі необхідності з подальшим внесенням змін до рішення про місцевий бюджет у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України (п. 4);

- повернення бюджетних коштів до відповідного бюджету - застосовується за порушення бюджетного законодавства, (щодо субвенцій та коштів, наданих одержувачам бюджетних коштів), у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України (п. 5).

При цьому, зазначені заходи впливу можуть застосовуватись одночасно (окрім передбачених п.п. 4, 5).

Не допускається застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства, визначених ст. 117 БКУ, за раніше виявлені і усунені порушення бюджетного законодавства.

Чи буде вважатись порушенням затвердження бюджету об'єднаної територіальної громади після 25 грудня року, що передуге плановому, якщо перші вибори депутатів та голови ОТГ відбулися 18 грудня 2016 року?

Затвердження бюджету ОТГ, в якій перші вибори депутатів та голови пройшли 18 грудня 2016 року, після 25 грудня 2016 року не може вважатись порушенням, так як відповідно до ст. 85 Закону України «Про місцеві вибори» (далі – Закон № 595) сільська, селищна, міська територіальна виборча комісія на підставі протоколу про підсумки голосування по виборах депутатів та сільського, селищного, міського голови (протоколів, у тому числі з позначкою «Уточнений») встановлює результати виборів у цьому окрузі, про що складає протокол. Сільська, селищна, міська територіальна виборча комісія на своєму засіданні на підставі складеного нею протоколу про результати виборів депутатів та сільського, селищного, міського голови не пізніш як на п'ятий день з дня голосування приймає рішення про результати виборів.

Повідомлення про підсумки голосування та результати виборів, обраного депутата, сільського, селищного, міського голову, старосту не пізніш як на п'ятий день після встановлення результатів публікуються у засобах масової інформації або доводяться до відома населення в інший спосіб.

Тобто, результати перших виборів депутатів та сільських, селищних, міських голів, які відбулися 18 грудня 2016 року, фактично повинні бути оприлюднені не пізніше 01 січня 2017 року.

Виходячи з вищевикладеного сільська, селищна, міська рада повноважень щодо затвердження бюджету об'єднаної територіальної громади, до 25.12.2016 не матиме.

В чому є суть внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту?

Відповідно до ч. 3 ст. 26 Бюджетного кодексу України внутрішній контроль являє собою комплекс заходів, що застосовується керівником для забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог щодо діяльності бюджетної установи та її підвідомчих установ.

Внутрішнім аудитом є діяльність підрозділу внутрішнього аудиту в бюджетній установі, спрямована на удосконалення системи управління, запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання бюджетних коштів, виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності бюджетної установи та підвідомчих їй бюджетних установ, поліпшення внутрішнього контролю.

Розпорядники бюджетних коштів в особі їх керівників організують внутрішній контроль і внутрішній аудит та забезпечують їх здійснення у своїх підвідомчих бюджетних установах.

Основні засади здійснення внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту та порядок утворення підрозділів внутрішнього аудиту визначаються Кабінетом Міністрів України (постанова Кабінету Міністрів України від 28 вересня 2011 р. № 1001 «Деякі питання утворення структурних підрозділів внутрішнього аудиту та проведення такого аудиту в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, їх територіальних органах та бюджетних установах, які належать до сфери управління міністерств, інших центральних органів виконавчої влади»).

Чи може бути оскаржене рішення про застосування заходу впливу за порушення бюджетного законодавства?

Так, відповідно до ст. 124 Бюджетного кодексу України рішення про застосування заходу впливу за порушення бюджетного законодавства може бути оскаржено у порядку, встановленому законом. Рішення може бути оскаржено в органі, що його виніс, або в суді протягом 10 днів з дня його винесення, якщо інше не передбачено законом.

Оскарження рішення про застосування заходу впливу за порушення бюджетного законодавства не зупиняє виконання зазначеного рішення.

У разі визнання судом рішення про застосування заходу впливу за порушення бюджетного законодавства повністю чи частково незаконним особою, щодо якої воно було винесено, поновлюються обмежені таким рішенням права.

Рішення суду може бути оскаржено у порядку, встановленому законом.

На підставі яких документів можуть прийматись рішення про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства?

Рішення про застосування заходів впливу за порушення бюджетного законодавства приймаються уповноваженими органами, у межах встановлених їм повноважень, на підставі протоколу про порушення бюджетного законодавства або акта ревізії та доданих до них матеріалів (ч. 2 ст. 118 БКУ).

Хто несе відповідальність за несвоєчасне складання первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку та недостовірність відображених у них даних?

Відповідальність за несвоєчасне складання первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку та недостовірність відображених у них даних несуть особи, які склали та підписали ці документи (ч. 8 ст. 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»).

Який загальний термін позовної давності щодо витребування дебіторської заборгованості, передбачений законодавством і чи може він бути продовжений?

Поняття позовної давності визначено ст. 256 Цивільного кодексу України, а саме: позовна давність - це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу.

Відповідно до ст. 257 Цивільного кодексу України загальна позовна давність встановлюється тривалістю у три роки.

При цьому, ч.1 ст. 259 Цивільного кодексу України передбачено, що позовна давність, встановлена законом, може бути збільшена за домовленістю сторін. Договір про збільшення позовної давності укладається у письмовій формі.

В разі відсутності бюджетної програми (коду класифікації видатків), за якою встановлено порушення, на період його виявлення, як здійснюється зупинення операцій з бюджетними коштами?

Порядком зупинення операцій з бюджетними коштами, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 19 січня 2011 р. № 21, передбачено, що у разі прийняття уповноваженим органом розпорядження про зупинення операцій зупиненню підлягають операції з бюджетними коштами на рахунках розпорядників та/або одержувачів за бюджетною програмою (кодом тимчасової класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів), за якою виявлено порушення вимог бюджетного законодавства.

Якщо зазначене порушення виявлено за бюджетною програмою (кодом тимчасової класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів), яка відсутня у поточному бюджетному періоді, то уповноважений орган зазначає в розпорядженні про зупинення операцій бюджетну програму (код тимчасової класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів), згідно з якою передбачено утримання розпорядника. При цьому зупиненню підлягають будь-які операції, за винятком:

- сплати податків, зборів (обов'язкових платежів) і єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування;
- виконання рішень органів, яким відповідно до закону надано право стягнення коштів;
- здійснення захищених видатків.

За яких підстав проводяться позапланові ревізії?

Законом України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» (ст. 11) передбачено, що позапланова виїзна ревізія може здійснюватися лише за наявності підстав для її проведення на підставі рішення суду. Позапланова ревізія підконтрольної установи не може проводитися частіше одного разу на квартал.

Обмеження у підставах проведення ревізій, визначені цим Законом, не поширюються на ревізії, що проводяться на звернення підконтрольної установи, або ревізії, що проводяться після повідомлення посадовим особам підконтрольних установ, що ревізуються, про підозру у вчиненні ними кримінального правопорушення відповідно до Кримінального процесуального кодексу України.

Тривалість позапланової виїзної ревізії не повинна перевищувати 15 робочих днів.

Подовження термінів проведення планової або позапланової виїзної ревізії можливе лише за рішенням суду на термін, що не перевищує 15 робочих днів для планової виїзної ревізії та 5 робочих днів для позапланової виїзної ревізії.

Які повноваження органів державного фінансового контролю у разі відмови керівника підконтрольної установи, що ревізується, провести інвентаризацію товарно-матеріальних цінностей, основних фондів, грошових коштів і розрахунків?

Ч. 4 ст. 10 Закону України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» передбачено, що органу державного фінансового контролю надається право вимагати від керівників підконтрольних установ проведення інвентаризацій основних фондів, товарно-матеріальних цінностей, коштів і розрахунків, у разі відмови у проведенні таких інвентаризацій - звернутися до суду щодо спонукання до проведення таких інвентаризацій, а до ухвалення відповідного

рішення судом - у присутності понятих та представників зазначених підприємств, установ і організацій, щодо яких проводиться ревізія, опечатувати каси, касові приміщення, склади та архіви на термін не більше 24 годин з моменту такого опечатування, зазначеного в протоколі. Порядок опечатування кас, касових приміщень, складів та архівів встановлюється Кабінетом Міністрів України.

5.6. Фінансування окремих галузей: освіта, охорона здоров'я, соціальний захист, пожежна безпека

Хто є головним розпорядником та розпорядником нижчого рівня коштів освітньої субвенції?

Головним розпорядником коштів освітньої субвенції є Міністерство освіти і науки України.

Розпорядниками субвенції за місцевими бюджетами є структурні підрозділи з питань освіти і науки, які визначаються рішенням відповідної місцевої ради про такий бюджет, згідно із законодавством (постанова Кабінету Міністрів України від 14 січня 2015 р. № 6 «Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам».).

Чи можуть залишки освітньої субвенції у разі їх наявності станом на 01 січня 2017 року у районному бюджеті спрямовуватись на фінансування закладів освіти новостворених ОТГ, що з 01 січня 2017 року виходять на прямі відносини з державним бюджетом?

Так, можуть. У разі передачі навчальних закладів зі штатними одиницями на баланс громади, залишки освітньої субвенції, що на початку 2017 року утворюються у районному бюджеті, можуть бути передані з районного бюджету до бюджету ОТГ.

Згідно наказу Мінфіну від 14 січня 2011 р. № 11 «Про бюджетну класифікацію» такі передані залишки повинні бути обліковані:

- по доходах за кодом 41035200 «Субвенція за рахунок залишку коштів освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, що утворився на початок бюджетного періоду»;

- по видатках та кредитуванню місцевих бюджетів (з перехідною таблицею до функціональної класифікації видатків та кредитування бюджету) за кодом 250352 «Субвенція за рахунок залишку коштів освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, що утворився на початок бюджетного періоду (КФК 0180)».

Чи обов'язково має бути окрема бухгалтерія в опорному закладі освіти?

Відповідно до п. 106 Положення про загальноосвітній навчальний заклад, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 р. № 778, за рішенням засновника (власника) закладу бухгалтерський облік може здійснюватися самостійно або через централізовану бухгалтерію.

Які існують моделі бухгалтерського обліку закладів освіти в об'єднаних територіальних громадах?

У залежності від кількості закладів освіти, які утримуються з бюджетів об'єднаних територіальних громад, та чисельності учнів, є декілька варіантів організації бухгалтерського обліку: створення окремих комунальних установ з централізованого бухгалтерського обслуговування або введення до штатних розписів закладів

освіти посад бухгалтерів.

Які основні нормативно-правові акти необхідно використовувати при розрахунках по оплаті праці працівників відділу освіти ОТГ?

Механізм оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування визначається Бюджетним кодексом України, законами України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про службу в органах місцевого самоврядування», постановами Кабінету Міністрів України від 09 березня 2006 р. № 268 «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів», від 21 липня 2005 р. № 614 «Деякі питання віднесення областей та міст до груп за оплатою праці», від 15 червня 1994 р. № 414 «Про види, розміри і порядок надання компенсації громадянам у зв'язку з роботою, яка передбачає доступ до державної таємниці».

Як буде розраховуватись заробітна плата директора опорної школи, завідувачів філій?

Заробітна плата директора опорної школи, завідувачів філій розраховується відповідно до встановленого відповідним органом управління освітою тарифного розряду, визначеного згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 6 квітня 2016 р. № 288 «Про підвищення оплати праці працівників установ, закладів та організацій окремих галузей бюджетної сфери та внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України».

Який порядок надання медичної субвенції місцевим бюджетам?

Питання надання медичної субвенції регулюється ст. 1034 Бюджетного кодексу України та постановою Кабінету Міністрів України від 23 січня 2015 р. № 11 «Деякі питання надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам». Даною постановою затверджено Порядок та умови надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам.

Чи буде обслуговуватись населення ОТГ в центральній районній лікарні після об'єднання та з якого бюджету буде здійснюватись фінансування вторинної медицини?

Населення ОТГ як обслуговувалось, так і надалі буде обслуговуватись в центральній районній лікарні (медичні послуги вторинного рівня). Згідно з Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, затвердженої розпорядженням КМУ № 333-р від 01.04.2014, надання медичних послуг вторинного рівня (тобто центральні районні лікарні) передбачено на районному рівні.

Розподіл медичної субвенції між місцевими бюджетами здійснюється за формулою, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2015 р. № 618 «Про затвердження формули розподілу обсягу медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам». При цьому, обсяг субвенції визначено з урахуванням фінансового нормативу бюджетної забезпеченості медичної субвенції, який є однаковим для бюджетів міст обласного значення, району та бюджетів об'єднаних територіальних громад.

Тобто, за рахунок коштів медичної субвенції повинні фінансуватись усі видатки із надання медичних послуг жителям об'єднаної територіальної громади, визначені

ст. 89 Бюджетного кодексу України.

Проте, враховуючи, що формульним розрахунком не передбачено розмежування медичної субвенції на первинний та вторинний рівень, бюджетом ОТГ необхідно передбачити міжбюджетний трансферт (субвенцію) районному бюджету для оплати послуг, що будуть надаватись жителям громади в закладах охорони здоров'я, які фінансуються з районного бюджету.

На території об'єднаної територіальної громади до об'єднання функціонував центр первинної медико-санітарної допомоги, який обслуговував весь район. З якого бюджету фінансуватиметься заклад після об'єднання?

Існує декілька варіантів. При умові, що центр первинної медико-санітарної допомоги буде передано на фінансування з бюджету об'єднаної територіальної громади і він надалі обслуговуватиме жителів інших громад району, то з районного бюджету до бюджету ОТГ повинна передатися частина медичної субвенції для оплати послуг, що надаються жителям інших громад. Якщо медичний заклад і надалі фінансуватиметься з районного бюджету і надаватиме послуги жителям в тому числі об'єднаної громади, то міжбюджетний трансферт необхідно передбачити з бюджету ОТГ районному бюджету. У випадку, якщо заклад обслуговуватиме тільки жителів ОТГ – така громада повинна забезпечити його фінансування у повному обсязі за рахунок коштів свого бюджету.

Жителі об'єднаної територіальної громади обслуговуються в районній лікарні. Як вирішити проблему фінансування у випадку коли ОТГ частину медичної субвенції не передає до районного бюджету?

Немає норми розрахунку обсягів медичної субвенції, що повинні передаватись з одного бюджету до іншого. Цей обсяг можна розраховувати на основі даних статистики медичних установ та на умовах партнерства та співпраці узгоджувати питання про надання субвенції.

Яким чином фінансуватимуться дошкільні навчальні заклади та заклади культури в ОТГ?

Фінансування дошкільних навчальних закладів та закладів культури в ОТГ здійснюється за рахунок місцевого бюджету об'єднаної громади.

Чи можна передавати кошти з бюджету ОТГ до районного бюджету для співфінансування позашкільних навчальних закладів?

Відповідно до пп. 2 ч. 1 ст. 89 Бюджетного кодексу України видатки на позашкільну освіту здійснюються і з районного бюджету. Відповідно до ч. 1 ст. 93 БКУ ОТГ може передати кошти райраді як міжбюджетний трансферт для співфінансування позашкільних навчальних закладів.

До якого органу будуть віднесені повноваження щодо надання послуг соціального захисту населення, зокрема, надання пільг та субсидій, та за рахунок яких коштів вони будуть фінансуватись?

Відповідно до Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01 квітня 2014 р. № 333, структурні підрозділи територіальних органів центральних органів виконавчої влади на базовому рівні надаватимуть послуги соціального захисту населення (виплата пенсій, субсидій, компенсацій, забезпечення

надання пільг). При цьому, до основних повноважень органів місцевого самоврядування базового рівня (громади) є забезпечення надання соціальної допомоги через територіальні центри.

При цьому, слід мати на увазі, що відповідно до ст. 89 БКУ до видатків, що здійснюються з бюджетів міст обласного значення, районних бюджетів та бюджетів об'єднаних територіальних громад, відносяться державні програми соціального захисту, на які міжбюджетні трансферти (субвенції) з державного бюджету на рівень об'єднаних територіальних громад не розподіляються.

Яким чином забезпечити передачу повноважень соціального захисту населення від райдержадміністрації до органів місцевого самоврядування?

Існує декілька варіантів організації роботи із соціально-вразливими верствами населення в об'єднаній територіальній громаді. По-перше, існує можливість спільного утримання територіального центру та центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді районного значення або іншої ОТГ. У такому випадку з бюджету об'єднаної територіальної громади передається міжбюджетний трансферт у вигляді іншої субвенції районному бюджету або бюджету іншої ОТГ на підставі угоди.

По-друге, можливо створення власних комунальних установ, фінансування яких буде здійснюватися з бюджету об'єднаної територіальної громади за рахунок власних доходів місцевого бюджету.

Аналогічний механізм фінансування стосується і утримання позашкільних закладів, шкіл естетичного виховання та дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

Щодо утримання районної централізованої бібліотечної системи, філії якої функціонують в об'єднаних територіальних громадах.

Відповідно до ст. 93 Бюджетного кодексу України місцева рада може передати кошти на здійснення окремих видатків місцевих бюджетів іншій місцевій раді у вигляді міжбюджетного трансферту до відповідного місцевого бюджету.

Передача коштів між місцевими бюджетами здійснюється на підставі рішень відповідних місцевих рад, прийнятих кожною із сторін, і укладання договору.

Отже відповідна рада об'єднаної територіальної громади може передбачити у своєму бюджеті та передати у вигляді міжбюджетного трансферту районній раді кошти для утримання філії районної централізованої бібліотечної системи, яка функціонує на території цієї громади. Невід'ємною частиною рішення про передачу коштів має бути договір між надавачом та їх отримувачем (районною радою), адже саме цим договором визначаються умови спрямування та використання коштів, що передаються.

За рахунок яких коштів забезпечуватиметься пожежна безпека в ОТГ?

Фінансування місцевої пожежної охорони у складі місцевих пожежних команд та формування добровільної пожежної охорони здійснюється за рахунок коштів бюджету ОТГ.

Новостворені об'єднані територіальні громади на закупівлю пожежної і спеціальної рятувальної техніки та пожежно-рятувального оснащення можуть спрямовувати кошти субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад.

Декілька органів самоврядування, зокрема ОТГ прийняло рішення про утримання місцевої пожежної охорони як об'єкту спільного користування. Яким зако-

нодавством визначено умови утримання спільних об'єктів?

Закон України «Про співробітництво територіальних громад» визначає організаційно- правові засади співробітництва територіальних громад, його принципи, форми, механізми, фінансування та контроль.

Частина 2 ст. 104 Бюджетного кодексу України передбачає, що утримання об'єктів та надання субвенцій визначаються на договірних засадах між надавачем субвенції та її отримувачем.

5.7. Фінансові аспекти управління активами (приймання-передача об'єктів, нематеріальних активів, зобов'язань)**Хто є правонаступником активів та пасивів (зобов'язань), які рахуються на балансах бюджетів сільських територіальних громад, що об'єдналися?**

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» органи місцевого самоврядування ОТГ зберігають правонаступництво активів та пасивів (зобов'язань) органів місцевого самоврядування територіальних громад, що об'єдналися.

Коли відбувається передача матеріальних цінностей, нематеріальних цінностей, зобов'язань, якими володіли ради до об'єднання?

Матеріальні цінності, які перебували на балансі ліквідованої ради, стають власністю об'єднаної громади в той день, коли набуває повноважень новообрана рада, а ради громад, що об'єдналися втрачають повноваження, тобто в день першого пленарного засідання.

Прийняття цінностей у комунальну власність відбувається після прийняття відповідного рішення радою об'єднаної громади.

Чи обов'язково в період реорганізації проводити інвентаризацію майна, яке знаходилось на балансі сільських, селищних рад, що об'єдналися?

Так, обов'язково. Порядок проведення інвентаризації визначено Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 р. № 879 (далі – Положення № 879).

Зокрема, п. 5 Положення № 879 передбачено, що інвентаризація проводиться з метою забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства. Під час інвентаризації активів і зобов'язань перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан, відповідність критеріям визнання і оцінка. При цьому забезпечуються:

- виявлення фактичної наявності активів та перевірка повноти відображення зобов'язань, коштів цільового фінансування, витрат майбутніх періодів;
- установлення лишку або нестачі активів шляхом зіставлення фактичної їх наявності з даними бухгалтерського обліку;
- виявлення активів, які частково втратили свою первісну якість та споживчу властивість, застарілих, а також матеріальних та нематеріальних активів, що не використовуються, невикористаних сум забезпечення;
- виявлення активів і зобов'язань, які не відповідають критеріям визнання.

Що підлягає інвентаризації при створенні ОТГ?

У випадку реорганізації рад, що об'єдналися, у раду ОТГ повинна бути проведена

суцільна інвентаризація (абз. 8 п. 7 розділу I Положення про інвентаризацію). Така перевірка має охоплювати всі без винятку зобов'язання та активи відповідної установи незалежно від їх місцезнаходження, у тому числі предмети, які передані у прокат, оренду або перебувають на реконструкції, модернізації, консервації, у ремонті, запасі або резерві незалежно від технічного стану.

Інвентаризації підлягають:

- основні засоби;
- нематеріальні активи;
- незавершені капітальні інвестиції;
- запаси;
- готівка, грошові кошти та їх еквіваленти, бланки документів суворої звітності;
- дебіторська та кредиторська заборгованості;
- активи і зобов'язання, які обліковуються на позабалансових рахунках.

У які строки треба провести інвентаризацію активів при створенні ОТГ?

Конкретні строки проведення інвентаризації чинним законодавством не встановлено.

З огляду на це, доцільно провести інвентаризацію перед складанням передавального акту, що є підсумковим документом за результатами діяльності комісії з реорганізації і має обов'язково містити положення про правонаступництво, щодо всіх зобов'язань юридичних осіб, що припиняється, а також стосовно всіх боржників та кредиторів.

Яким актом оформлювати інвентаризацію?

Для оформлення інвентаризації:

- основних засобів, які пропонуються до відчуження, слід використовувати Акт інвентаризації основних фондів (засобів), які пропонуються до відчуження, за формою згідно з додатком 2 до Порядку відчуження об'єктів державної власності, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 червня 2007 р. № 803;
- об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів потрібно застосовувати типову форму № НА-4 «Інвентаризаційний опис об'єктів права інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів», затверджена наказом Міністерства фінансів України від 22 листопада 2004 р. № 732;
- наявності готівки має застосовуватися Акт про результати інвентаризації наявних коштів за формою згідно із додатком 7 до Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 15 грудня 2004 р. № 637.

На активи, які знаходяться в дорозі, або тимчасово перебувають на складах інших підприємств, установ чи організацій (на відповідальному зберіганні, на комісії, у переробці), необхідно складати окремі інвентаризаційні описи. Ця вимога стосується і активів, які не належать установі, але знаходяться в її розпорядженні.

Інвентаризаційні описи (акти інвентаризації) повинні бути підписані всіма членами комісії та МВО. Водночас останні дають розписку, якою засвідчують факт здійснення перевірки у їх присутності та відсутність будь-яких претензій до членів комісії.

Матеріали інвентаризації (описи, акти, звіряльні відомості, протоколи) мають бути оформлені щонайменше у двох примірниках.

Інвентаризацію завершено. Як відобразити її результати в бухгалтерському обліку та звітності?

Матеріали інвентаризації та рішення про врегулювання розбіжностей відображають в фінансовій звітності того звітного періоду, у якому закінчена інвентаризація (п. 3 розд. IV Положення про інвентаризацію).

Займається цим представник бухгалтерської служби з числа членів комісії з реорганізації установи.

Суми недостач і крадіжок коштів та матеріальних цінностей, суми збитків, віднесені на винних осіб, та суми заборгованостей, що підлягають утриманню в установленому порядку, обліковують на субрахунку 363. Це стосується лише тих випадків, коли винні особи встановлені.

Якщо винуватці не відомі, то інформацію про суми невідшкодованих нестач і втрат слід узагальнювати на позабалансовому на субрахунку 072. Зменшення залишку за дебетом цього субрахунку відбувається у разі вирішення питання щодо винних осіб або у випадку закриття кримінального провадження.

Непогашену протягом строку позовної давності дебіторську заборгованість списують з балансу установи на зменшення результату виконання кошторису доходів та видатків за минулий рік (за дебетом субрахунків 431 «Результат виконання кошторису за загальним фондом», 432 «Результат виконання кошторису за спеціальним фондом»). Дозвіл вищої за рівнем організації на списання дебіторської заборгованості не потрібен. Але про списання такої заборгованості варто повідомити вищу за рівнем організацію.

Списання боргу внаслідок неплатоспроможності боржника або його ліквідації не є підставою для скасування заборгованості. Списану заборгованість слід обліковувати на позабалансовому субрахунку 071 «Списана дебіторська заборгованість» протягом трьох років з моменту списання для спостереження за можливістю її стягнення у разі зміни майнового стану дебітора. Якщо після завершення цього строку заборгованість залишається непогашеною, слід її списати з позабалансового обліку. Підставою для цього має бути наказ керівника установи. Водночас таку операцію слід оформити бухгалтерською довідкою із зазначенням суті операції.

Виявлену під час інвентаризації кредиторську заборгованість, строк позовної давності минув, слід списати на збільшення результату виконання кошторису доходів та видатків за минулий рік. Тобто суми такої кредиторської заборгованості слід відображати за кредитом субрахунків 431 «Результат виконання кошторису за загальним фондом», 432 «Результат виконання кошторису за спеціальним фондом». Вести позабалансовий облік списаної кредиторської заборгованості не потрібно.

Чи потрібно робити інвентаризацію землі в об'єднаній громаді? Як це оформляється?

Законодавством не передбачено обов'язкове проведення інвентаризації землі за результатами об'єднання територіальних громад. Але, проведення інвентаризації всіх земель - в інтересах самої ОТГ. (!)

Наявність повної інформації про всі земельні ділянки - це крок на шляху до наповнення місцевого бюджету.

Порядок проведення інвентаризації земельних ділянок визначений у Порядку проведення інвентаризації земель, затвердженому постановою Кабінету Міністрів

України від 23 травня 2012 р. № 513.

Чи обов'язково при реорганізації складати передавальний акт, як він виглядає, хто його підписує та затверджує?

Комісія з реорганізації обов'язково складає передавальний акт.

Передавальний акт пов'язаний з бухгалтерським обліком. Дані бухгалтерського обліку є основою для формування передавального акту. Вони ж використовуються при уточненні сум активів, зобов'язань і капіталу правонаступника при інвентаризації.

Форму та зміст передавального акта чинним законодавством не затверджено. Його можна оформити у вигляді звичайного бухгалтерського балансу та додати розшифровування по кожній з його строк. У якості розшифровувань можна використати інвентаризаційні відомості або ж згрупувати дані щодо матеріальних цінностей, заборгованостей тощо, які передаються, у відповідних таблицях.

Є й інший варіант: відмовитися від бланку балансу, а просто перелічити усі види активів та пасивів (основні засоби, МНМА, запаси, дебіторську та кредиторську заборгованості тощо) та зазначити їх вартість. А в окремих додатках навести списки об'єктів, дебіторів, кредиторів тощо з деталізованою інформацією щодо кожного об'єкта, що передається, та щодо кожного дебітора та кредитора.

Розшифровка у додатках має бути повною, тому що на підставі цих даних бухгалтер ради ОТГ має відобразити надходження переданих матеріальних цінностей та зобов'язань.

Щодо підписання акта, то підписують його члени комісії з реорганізації, які виступають з боку сторони, що передає майно та зобов'язання ради, яка реорганізується, та члени комісії з приймання, створеної розпорядженням голови ради ОТГ, з числа її працівників. До складу такої комісії обов'язково повинен входити головний бухгалтер або представник бухгалтерської служби ради ОТГ. Останній обов'язково повинен перевірити фактичну наявність майна, що приймається на баланс ради об'єднаної територіальної громади.

Затверджує передавальний акт рада ОТГ. Оскільки рішення про припинення рад, що об'єдналися, приймала рада ОТГ, то й затверджувати такий акт повинна саме вона.

Як передати до ОТГ заклади, що перебувають на балансі районної ради?

Відповідно до п. 39 Перехідних положень Бюджетного кодексу України районні ради здійснюють передачу із спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст у власність об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, відповідних бюджетних установ, розташованих на їхній території, відповідно до розмежування видатків між бюджетами.

Районна рада приймає рішення про передачу бюджетних установ із спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міста району у власність об'єднаної територіальної громади, в якому у вигляді додатку додає перелік цих установ та їх майна.

Також районна рада у своєму рішенні має вивести із складу засновників даних установ шляхом виключення районної ради та включення ради ОТГ.

Для передачі закладів створюється комісія по прийманню-передачі бюджетних установ, до якої мають входити представники районної ради, райдержадміністрації та ОТГ. Комісія по прийманню-передачі бюджетних установ та їх майна подає на затвердження голові районної ради акти приймання-передачі.

Рада ОТГ після розгляду рішення районної ради та акта приймання-передачі на сесії ради ОТГ, приймає рішення про затвердження даного акту щодо передачі закладу та його майна у власність об'єднаної територіальної громади та приймає переданий заклад на баланс ради об'єднаної територіальної громади.

Також у рішенні зазначається зміна засновника закладу шляхом виключення зі складу засновників районної ради та включення ради ОТГ до складу засновників, змінюється найменування закладу та затверджується статут закладу у новій редакції.

Якими бухгалтерськими проводками слід відобразити операції з приймання-передачі майна та зобов'язань рад, які реорганізуються до ради об'єднаної територіальної громади?

Відображення у бухгалтерському обліку бюджетних установ операцій з приймання-передачі майна та зобов'язань здійснюється згідно з Типовою кореспонденцією субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями бюджетних установ, наведеною у додатку 2 до Плану рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 26 червня 2013 р. № 611.

Слід зазначити, що відповідно до п. 6 цього Плану рахунків бюджетні установи у разі потреби можуть застосовувати кореспонденцію субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями, що не передбачена Типовою кореспонденцією субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями бюджетних установ, із збереженням єдиних методологічних засад, визначених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку в державному секторі та іншими нормативно-правовими актами з бухгалтерського обліку в державному секторі, яка визначається у розпорядчому документі про облікову політику.

Рада об'єднаної територіальної громади прийняла за актом передання матеріальні цінності. Що вона повинна робити далі?

Повинна організувати їх бухгалтерський та оперативний облік відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі.

Так, для обліку будинків, споруд, передавальних пристроїв, робочих силових машин і обладнання, автоматизованих ліній, транспортних засобів, вимірювальних приладів і регулюючих пристроїв, лабораторного обладнання, виробничого і господарського інвентарю та інших об'єктів основних засобів бухгалтерії ради об'єднаної територіальної громади на підставі даних акту передання на кожний прийнятий об'єкт слід оформити Інвентарну картку обліку основних засобів в бюджетних установах типової форми № ОЗ-6 (бюджет).

Для групового обліку однотипних об'єктів основних засобів, які мають одне і те ж призначення, однакову технічну характеристику і вартість слід оформити Інвентарні картки групового обліку основних засобів в бюджетних установах типової форми № ОЗ-9 (бюджет). У таких картках слід враховувати однотипні інструменти, столовий і кухонний інвентар, бібліотечні фонди, сценічно-постановочні засоби. Оформлені належним чином інвентарні картки з метою контролю за їх зберіганням слід зареєструвати в Опису інвентарних карток з обліку основних засобів типової форми № ОЗ-10 (бюджет). Прийняті цінності за місцями їх зберігання слід закріпити за матеріально-відповідальними особами.

Якими законодавчими актами потрібно керуватися органам місцевого самоврядування при передачі майна бюджетних установ у власність ОТГ?

Передача бюджетних установ із спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міста району у власність ОТГ здійснюється на виконання пункту 39 Перехідних положень Бюджетного кодексу України.

При цьому сторони керуються ст. ст. 43 та 60 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Як будуть фінансуватися об'єкти спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст після їх передачі об'єднаній територіальній громаді в яку вони увійшли?

Після передачі об'єктів спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст у комунальну власність об'єднаної територіальної громади та прийняття їх на баланс, видатки на утримання таких об'єктів та їх майна проводяться із місцевого бюджету ОТГ відповідно до бюджетних призначень.

Зі спільної комунальної власності територіальних громад району будівлі амбулаторій і ФАПів були передані на баланс виконавчого комітету ОТГ. Відповідно і балансова вартість будівель відображається у бухгалтерському обліку виконавчого комітету ОТГ.

Як врегулювати питання передачі балансової вартості будівлі Центру первинної санітарно-медичної допомоги, до складу якого входять амбулаторії та ФАПи, що передана в оперативне управління, з балансу виконкому ОТГ на баланс Центру?

Рішенням місцевої ради ОТГ створити комісію з прийняття – передачі майна та актом прийняття - передачі врегулювати це питання, після чого внести зміни до даних бухгалтерського обліку.

Міська ОТГ повинна прийняти на баланс ПТУ. Як це зробити?

З передачею видатків на утримання ПТУ з державного бюджету до міських бюджетів, заклади також мають перейти з державної у комунальну власність.

Основною нормою щодо процедури передачі є Закон України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності».

Згідно ст. 3 цього закону ініціатива щодо передачі може виходити від органів, уповноважених управляти державним майном. Перелік цих органів визначений п. 1 ч. 2 ст. 5 Закону України «Про управління об'єктами державної власності», до нього, зокрема, відносяться й органи місцевого самоврядування.

При цьому згідно п. 51 ч. 1 ст. 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», надання згоди на передачу об'єктів з державної у комунальну власність належить до виключної компетенції відповідної ради. Надається вона у формі рішення, яке приймається на пленарному засіданні ради.

Механізм погодження пропозиції щодо передачі визначено ч. 3 ст. 4 Закону України «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності». Ст. 6 цього Закону визначає, що передача об'єктів здійснюється відповідною комісією, до складу якої обов'язково входять представники установ, майно яких підлягає передачі.

Порядок утворення і роботи такої комісії визначається відповідною міською радою. Як правило, утворює таку комісію та призначає її голову виконавчий орган відповідної міської ради.

Згідно ч. 5 ст. 7 вище зазначеного Закону, передачу об'єкта оформляють актом

приймання - передачі, який підписує голова і члени комісії. Форма акта приймання - передачі затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 21 вересня 1998 р. № 1482 «Про передачу об'єктів права державної та комунальної власності».

Цілісний майновий комплекс, який знаходиться у комунальній власності ОТГ, передається в оренду. Чи обов'язково проводити оцінку вартості за кожним об'єктом?

Вартість цілісного майнового комплексу (як і інших об'єктів оренди) визначається з метою подальшого розрахунку орендної плати.

Оцінку вартості проводять у розрізі кожного об'єкта, що передається в оренду, перед укладенням договору оренди та перед продовженням (поновленням) договору оренди.

Як правильно визначити вартість цілісного майнового комплексу, який знаходиться у комунальній власності ОТГ та передається в оренду?

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1995 р. № 629 «Про затвердження Методики оцінки об'єктів оренди, Порядку викупу орендарем оборотних матеріальних засобів та Порядку надання в кредит орендареві коштів та цінних паперів», визначення вартості майна, що передається в оренду, проводиться шляхом:

- а) незалежної оцінки
- б) стандартизованої оцінки.

Обрання методу визначається ситуативними обставинами оренди, але найбільш поширеною є процедура проведення незалежної оцінки.

Оцінка цілісного майнового комплексу проводиться комісією, що утворюється органом, визначеним відповідно до абз. 3 ст. 5 Закону України «Про оренду державного та комунального майна», на підставі складеного на дату оцінки передавального балансу, в якому відображені результати незалежної оцінки.

Форма передавального балансу законодавством не встановлена, тому на практиці прийнятною до використання є форма, затверджена додатком 1 до Порядку складання фінансової, бюджетної та іншої звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів (пункт 2.1 наказу Мінфіну від 24 січня 2012 р. № 44).

Послуги з проведення незалежної оцінки об'єкта оренди (активів, що входять до складу об'єкта оренди) та аудиторської перевірки об'єкта оренди оплачує орендар.

Результати незалежної оцінки є чинними протягом 6 місяців від дати оцінки, якщо інший строк не передбачений у звіті щодо незалежної оцінки. Максимальним може визнаватися строк 3 роки. Тобто, якщо остання оцінка об'єкта оренди була проведена більш як 3 роки тому, і у звіті не встановлено термін чинності такої оцінки, то на момент продовження дії такого договору, або на момент його первинного укладання проводиться нова оцінка.

Стандартизовану оцінку проводять, як правило, у випадках, якщо Методикою № 629 не передбачено проведення незалежної оцінки.

Її проводить відповідна комісія на підставі даних бухгалтерського обліку з урахуванням усіх передбачених законодавством переоцінок та дооцінок. Результати проведення стандартизованої оцінки оформлюють актом оцінки нерухомого майна (додаток 2 до Методики № 629), який затверджує орган, уповноважений управляти комунальним майном ОТГ.

Під час інвентаризації в процесі реорганізації органів місцевого самоврядування виявлене безгосподарне майно. Що з ним робити?

Виявлене під час інвентаризації безгосподарне майно необхідно прийняти на баланс. Оцінка такого майна проводиться за справедливою вартістю.

Результати оцінки повинні бути оформлені актом оцінки інвентаризаційної комісії. Форма акту - довільна.

Сільська рада є засновником комунального підприємства, при об'єднанні вона входить в сільську ОТГ. Чи закривається зазначене підприємство?

Ні, не закривається.

При об'єднанні територіальних громад відбувається постановка на облік (інвентаризація) таких комунальних підприємств. З урахуванням аспектів управління активами громади, виникає необхідність внесення змін до статутного фонду комунального підприємства, назви юридичної особи, печатки.

Необхідно також надати пропозиції щодо внесення змін до єдиного державного реєстру.

Чи забороняється на період з дня набрання чинності рішеннями про об'єднання територіальних громад до формування органів місцевого самоврядування ОТГ передача в оренду (користування), заставу (іпотеку), лізинг, концесію, оперативне управління об'єктів комунальної власності територіальних громад, що об'єдналися?

Забороняється. Але така заборона стосується лише нових угод, а ті угоди, які були укладені і діяли до дня набрання чинності рішеннями про добровільне об'єднання громад, діятимуть і в період процесу об'єднання.

Тому такі надходження залишаються у місцевих бюджетах у тих же обсягах, що і до об'єднання.

Рада об'єднаної територіальної громади прийняла на баланс автомобілі, які були на балансі рад, що об'єдналися. Чи необхідно такі автомобілі перереєструвати в територіальному органі з надання сервісних послуг Міністерства внутрішніх справ?

Відповідно до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» у випадку проведення реорганізації юридичних осіб – рад, які об'єдналися, усе їх майно, права та обов'язки переходять до правонаступників – рад об'єднаних територіальних громад, а отже фактично відбувається зміна власника майна.

А в разі зміни власника автомобіля проводиться його перереєстрація.

5.8. Міжбюджетні відносини

Чи можна передавати кошти з бюджету ОТГ до районного бюджету для співфінансування позашкільних навчальних закладів?

Відповідно до п.2 ч. 1 ст. 89 БКУ видатки на позашкільну освіту здійснюються і з районного бюджету. Відповідно до ч. 1 ст. 93 БКУ ОТГ може передати кошти районній раді як міжбюджетний трансферт для співфінансування позашкільних навчальних закладів.

Чи враховується кількість міського населення ОТГ для розрахунку субвенції на формування інфраструктури ОТГ?

Ні, для розрахунку даної субвенції враховується лише кількість сільського населення та площа території ОТГ. Порядок та умови надання субвенції з державного

бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 16 березня 2016 р. № 200.

Які видатки фінансуються із бюджетів ОТГ?

Із бюджетів ОТГ, крім видатків на здійснення самоврядних повноважень, фінансуються видатки, які делегуються державою їм на виконання (відповідно до ст.ст. 71, 89, 91 БКУ), а саме: на утримання закладів бюджетної сфери (освіти, культури, охорони здоров'я, спорту, соціального захисту та забезпечення).

Чи мають право бюджети громад, що не об'єдналися, здійснювати видатки на утримання закладів бюджетної сфери?

Ні. Видатки бюджетів громад, що не об'єдналися, обмежуються лише фінансуванням видатків на здійснення самоврядних повноважень, оскільки вони позбавляються права здійснювати повноваження, які можуть бути передані державою на виконання органу місцевого самоврядування.

Як розраховується базова дотація для ОТГ?

Виходячи із індексу податкоспроможності. Якщо він складає менше 0,9 індексу в середньому по Україні, то така ОТГ отримує базову дотацію у розмірі 80 відсотків суми, необхідної для досягнення значення такого індексу забезпеченості відповідного бюджету. Порядок розрахунку базової дотації визначений ст. 99 Бюджетного кодексу України.

Що таке реверсна дотація?

Це вилучення коштів з місцевого бюджету до державного бюджету, при умові що індекс податкоспроможності адміністративної одиниці перевищує 1,1 в обсязі 50 відсотків суми, що перевищує значення такого індексу 1,1.

Чи є порушенням п.2 ст.85 Бюджетного кодексу України, коли бюджетна установа фінансується з одного бюджету (наприклад, школа – з районного бюджету), а інші (наприклад, сільський/селищний) надають йому додаткові на її утримання кошти у вигляді трансферту («Інша субвенція»)?

Ні, це не є порушенням зазначеної статті. Адже установа в результаті все рівно фінансується з одного бюджету на підставі одного затвердженого кошторису, за рахунок різних джерел – доходи відповідного бюджету та трансферти з інших бюджетів. При цьому, в будь-якому разі потрібно врахувати: необхідність укладення договору(ів) про передачу міжбюджетних трансфертів між радами до 01.08 року, що передує року фактичного надання субвенції (ч.3 ст. 93 Бюджетного кодексу України); необхідність прийняття бюджетом-надавачем субвенції відповідної місцевої програми; затвердження відповідних показників у рішеннях про місцеві бюджети (бюджету-отримувача та бюджету-надавача).

Як на наступний рік визначити: бюджет буде отримувати базову дотацію, чи навпаки, бюджет буде змушений віддавати «реверс»?

Відповідно до ст. 99 Бюджетного кодексу України для здійснення горизонтального вирівнювання бюджетів ОТГ використовуються: показник кількості населення ОТГ, показник фактичних надходжень за минулий рік податку на доходи фізичних осіб (ПДФО) ОТГ (навіть, якщо ОТГ лише сформоване, і ПДФО до бюджетів відпо-

відних сіл/селищ сформованої ОТГ не надходив, все рівно в органах казначейства ведеться облік податків та зборів в розрізі територій), індекс податкоспроможності бюджету ОТГ, середній індекс податкоспроможності відповідних місцевих бюджетів по Україні (доводиться місцевим адміністраціям, виконавчим комітетам місцевих рад у матеріалах до проекту державного бюджету на наступний рік).

Індекс податкоспроможності бюджету ОТГ розраховується як відношення ПДФО до кількості населення ОТГ, після чого здійснюється порівняння результату з середнім індексом податкоспроможності відповідних місцевих бюджетів по Україні (показник ОТГ ділиться на середній по Україні). Якщо отриманий результат перебуває в межах від 0,9 до 1,1, то бюджет буде «збалансованим», тобто не буде базової чи реверсної дотації, якщо менше 0,9, то можна очікувати на отримання базової дотації, якщо ж більше 1,1, то бюджет надаватиме реверсну дотацію державному бюджету.

Коли перераховуються трансферти до місцевих бюджетів?

Порядок перерахування міжбюджетних трансфертів регламентується ст. 108 Бюджетного кодексу України та постановою Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2010 р. № 1132 «Про затвердження Порядку перерахування міжбюджетних трансфертів».

Так, перерахування базової дотації та реверсної дотації здійснюється органами Казначейства України щодакдно відповідно до розпису Державного бюджету України, а освітньої субвенції і медичної субвенції двічі на місяць.

Вкажіть періодичність надходження основних трансфертів з державного бюджету.

Відповідно до ст. 108 Бюджетного кодексу України та постанови Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2010 р. № 1132 Казначейство перераховує місцевим бюджетам відповідно до розпису державного бюджету в рівних частинах: базову дотацію щодакди в останній день декади, за III декаду грудня - до 25 числа; освітню і медичну субвенцію двічі на місяць до 10 та 25 числа.

Реверсна дотація до державного бюджету з місцевих бюджетів перераховується територіальними органами Казначейства щодакди рівними частинами в останній день декади (за III декаду грудня - до 25 числа) відповідно до розпису державного бюджету за рахунок фактичних надходжень доходів загального фонду місцевого бюджету.

У разі незабезпечення в повному обсязі щодакдного перерахування реверсної дотації її неперерахований обсяг перераховується органами Казначейства в наступні дні після закінчення відповідної декади.

Субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, крім вищезазначених, перераховуються Казначейством в обсягах, установлених законом про Державний бюджет України на поточний рік, згідно з розписом державного бюджету (у разі перерахування із спеціального фонду державного бюджету - також у межах і за рахунок відповідних надходжень).

Стабілізаційна та додаткові дотації з державного бюджету місцевим бюджетам, передбачені місцевим бюджетам законом про Державний бюджет України на відповідний рік, перераховуються Казначейством один раз на місяць згідно з розписом державного бюджету.

Чи потрібно наприкінці бюджетного року перераховувати до державного бюджету залишки невикористаних коштів освітньої, медичної та інших субвенцій?

Відповідно до ст. 1032 та 1034 Бюджетного кодексу України залишки коштів за

освітньою субвенцією на кінець бюджетного періоду зберігаються на рахунках відповідних місцевих бюджетів і використовуються у наступному бюджетному періоді з урахуванням цільового призначення субвенції та на оновлення матеріально-технічної бази відповідних навчальних закладів. Залишки коштів за медичною субвенцією на кінець бюджетного періоду аналогічно зберігаються на рахунках відповідних місцевих бюджетів і можуть використовуватися у наступному бюджетному періоді з урахуванням цільового призначення субвенції, у тому числі на оновлення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я.

При цьому варто зазначити, що наведене стосується коштів, наданих напряму з державного бюджету. У випадку, коли місцевому бюджету додатково надавалися кошти освітньої або медичної субвенцій з іншого місцевого бюджету (наприклад, - з обласного, який в свою чергу отримав їх з державного бюджету), то невикористані залишки таких коштів мають бути повернуті до відповідного місцевого бюджету.

Стосовно невикористаних залишків усіх інших субвенцій, наданих із загального фонду державного бюджету, то вони (відповідно до п. 14.4 наказу Міністерства України від 23 серпня 2012 р. № 938) мають бути повернуті до державного бюджету (такі залишки перераховуються органами Казначейства до державного бюджету в останній робочий день року).

Залишки коштів субвенцій, наданих із спеціального фонду державного бюджету, на кінець бюджетного періоду органи Казначейства зберігають на рахунках спеціального фонду місцевих бюджетів для покриття відповідних витрат у наступному бюджетному періоді з урахуванням їх цільового призначення (ч.2 ст.57 Бюджетного кодексу України, п. 14.4 наказу Міністерства України від 23 серпня 2012 р. № 938).

Відповідно до ст. ст. 101, 104 Бюджетного кодексу України місцеві бюджети можуть надавати один одному іншу субвенцію та субвенцію на утримання об'єктів спільного користування чи ліквідацію негативних наслідків діяльності об'єктів спільного користування. А яка між ними різниця? На потреби яких закладів надається кожна з них?

Субвенцію на утримання об'єктів спільного користування чи ліквідацію негативних наслідків діяльності об'єктів спільного користування зазвичай надають для фінансування установи – однієї на кілька територій (тобто, якщо на території, з бюджету якої надається субвенція, нема аналогічної установи/споруди). Наприклад, дошкільні або загальноосвітні заклади є практично в усіх радах, а полігон побутових відходів – ні.

Які міжбюджетні трансферти може мати ОТГ з іншими місцевими бюджетами?

Ст. 93 Бюджетного кодексу України дозволяє передачу коштів між місцевими бюджетами на здійснення окремих видатків місцевих бюджетів у вигляді міжбюджетного трансферту.

Перелік трансфертів між місцевими бюджетами визначений частиною 2 ст. 101 БКУ:

- субвенції на утримання об'єктів спільного користування чи ліквідацію негативних наслідків діяльності об'єктів спільного користування;
- субвенції на виконання інвестиційних проектів, у тому числі на будівництво або реконструкцію об'єктів спільного користування;
- дотації та інші субвенції.

Передача коштів між місцевими бюджетами повинна бути відображена у рішен-

нях про місцевий бюджет як тих місцевих рад, що передають кошти, так і тих органів місцевого самоврядування, що отримують відповідний міжбюджетний трансферт.

Умови надання субвенцій, зазначених у ст. 101 БКУ, визначаються відповідним договором сторін, який укладається одночасно з прийняттям рішення про передачу коштів і є невід'ємною частиною рішень про внесення змін до відповідних місцевих бюджетів.

Чи може ОТГ приймати участь у забезпеченні ремонту та реконструкції доріг державного значення, які знаходяться на території таких громад?

У разі наявного ресурсу ради ОТГ відповідно до ст. 91 Бюджетного кодексу України можуть затверджувати місцеві програми з ремонту вулиць і доріг населених пунктів та інших доріг, які є складовими автомобільних доріг державного значення (на умовах співфінансування на договірних засадах зі Службою автомобільних доріг України).

Обсяг коштів на реалізацію цих програм визначається рішенням про місцевий бюджет виходячи з наявного фінансового ресурсу відповідного місцевого бюджету. Договір, що укладається з територіальним підрозділом Служби автомобільних доріг України, є невід'ємною частиною такого рішення. Саме цим договором визначаються умови спрямування та використання коштів відповідних місцевих бюджетів на цілі, пов'язані з реалізацією таких програм (спільне фінансування з визначенням часткової участі, перелік ділянок доріг державного значення, які знаходяться на території громади, району, області і підлягають ремонту, виконавці тощо).

Що таке фінансовий норматив бюджетної забезпеченості (ФНБЗ)?

Ст. 94 БКУ визначає ФНБЗ як гарантований державою рівень фінансового забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно ОМС і використовуються для визначення обсягу міжбюджетних трансфертів.

Цей норматив розраховується у вартісному вираженні в розрахунку на одного жителя або споживача послуги, виходячи із загального обсягу фінансових ресурсів, що спрямовуються на реалізацію бюджетних програм. ФНБЗ застосовується при плануванні видатків бюджету.

У чому суть прямих міжбюджетних відносин?

Прямі міжбюджетні відносини ОТГ з державним бюджетом означає усунення посередників (а саме районного бюджету) при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів.

Які міжбюджетні трансферти передбачаються бюджетам ОТГ?

Бюджетам ОТГ, у відповідності до ст. ст. 97, 99, 100, 102, 1032, 1034, 108 БКУ, передбачаються такі міжбюджетні трансферти:

- базова дотація (трансферт, що надається, для горизонтального вирівнювання податкоспроможності території);
- освітня субвенція (трансферт на утримання закладів загальної освіти);
- медична субвенція (трансферт для фінансування закладів охорони здоров'я);
- інші субвенції та дотації (трансферти для конкретно визначеної мети).

На початку бюджетного року освітня субвенція була передана до районного бюджету для фінансування загальноосвітніх шкіл на рік. Як розпочати фінансувати школи з бюджету об'єднаної територіальної громади з нового навчального року?

Для того, щоб повернути освітню субвенцію на фінансування загальної освіти до бюджету об'єднаної територіальної громади потрібно внести зміни до угод про передачу міжбюджетного трансферту між районною радою та радою об'єднаної територіальної громади, потім до відповідних бюджетів. У районному бюджеті потрібно зменшити доходи за кодом 41033900 та за видатками за кодом 070201. У бюджеті об'єднаної територіальної громади видаткова частина зменшиться за кодом 250336, збільшиться за кодом 070201.

Чому зараз дотація називається базова, а не вирівнювання?

28 грудня 2014 року до БКУ було внесено зміни у рамках реформи міжбюджетних відносин і з 2015 року почала функціонувати нова система міжбюджетних відносин, яка базується на принципово новому механізмі горизонтального вирівнювання податкоспроможності територій, складовими якого є базова та реверсна дотації. Вказане вирівнювання здійснюється з урахуванням кількості населення, надходження ПДФО за останній звітний період та індексу податкоспроможності бюджету.

Чи можливо використати кошти медичної субвенції на фінансування капітальних видатків у галузі охорони здоров'я?

Можливо, але за умови забезпечення у повному обсязі потреби у поточних видатках на бюджетний період за рахунок медичної субвенції та за умови відсутності простроченої бюджетної заборгованості за захищеними видатками закладів охорони здоров'я.

Роз'ясніть можливість спільного утримання районного територіального центру з бюджетів декількох ОТГ?

У разі прийняття рішення щодо доцільності спільного утримання закладів соціально-культурної сфери (зокрема територіальних центрів) з бюджету об'єднаної територіальної громади може передаватися міжбюджетний трансферт у вигляді іншої субвенції районному бюджету або бюджету іншої ОТГ.

Ст. 93 Бюджетного кодексу України регламентовано механізм передачі коштів між місцевими бюджетами на здійснення видатків місцевих бюджетів. Передача коштів між місцевими бюджетами здійснюється на підставі рішень відповідних місцевих рад, прийнятих кожною із сторін, і укладання договору.

Яким чином можливо спрямувати кошти об'єднаної територіальної громади на співфінансування з обласним бюджетом придбання шкільного автобусу?

У бюджеті об'єднаної територіальної громади затверджуються кошти у вигляді міжбюджетного трансферту обласному бюджету. Передача коштів між місцевими бюджетами здійснюється на підставі рішень відповідних місцевих рад, прийнятих кожною із сторін, і укладання договору. У договорі необхідно зазначити на баланс якої ради буде прийнято придбане майно.

Який порядок перерозподілу субвенції на охорону здоров'я між первинним і вторинним рівнем?

Згідно зі статтею 1034 БКУ медична субвенція спрямовується до місцевих бюджетів. Державним бюджетом затверджено розмір медичної субвенції що надається об'єднаним територіальним громадам, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад. Згідно п.5 Порядку та умов надання медичної субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, затвердженого по-

становою Кабінету Міністрів України від 23 січня 2015 р. № 11, передбачено, що місцеві ради мають право передавати кошти субвенції у вигляді міжбюджетного трансферту іншим бюджетам для надання медичних послуг за місцем обслуговування населення. Для перерозподілу медичної субвенції між первинним і вторинним рівнем погодження Кабінету Міністрів України не потрібне.

5.9. Особливості виконання бюджетів територіальних громад, які об'єдналися: до і після виборів, до і після «переходу на прямі міжбюджетні відносини»

Як виконуються бюджети громад, в яких вже відбулися вибори до закінчення поточного звітного року?

До закінчення поточного звітного року бюджети громад що увійшли до складу ОТГ виконуються окремо. Розпорядником їх коштів в ОТГ є її голова, оскільки правонаступниками органів місцевого самоврядування територіальних громад, що об'єдналися, є новоутворена рада, яка своїм рішенням фіксує факт реорганізації та надає голові громади право розпоряджатися коштами громад, що об'єдналися.

Як відбувається формування бюджетів ОТГ після об'єднання?

Бюджети об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, формуються згідно з Бюджетним кодексом України на плановий бюджетний період з урахуванням таких особливостей:

- 1) доходи таких бюджетів визначаються відповідно до ст. ст. 64 та 691 Бюджетного кодексу;
- 2) видатки та кредитування цих бюджетів визначаються відповідно до ст. ст. 89 і 91 Бюджетного кодексу України;
- 3) відносини між цими бюджетами та державним бюджетом визначаються відповідно до ст. ст. 97, 99, 100, 102, 1032, 1034 і 108 Бюджетного кодексу України;
- 4) місцеві запозичення здійснюються відповідно до ст. ст. 16 і 74 Бюджетного кодексу України.

Як бюджет розвитку розподілятиметься між центром громади та периферійними селами після виборів?

ОТГ затверджує єдиний бюджет, з єдиною номенклатурою доходів та видатків. Формули розподілу бюджету розвитку між окремими населеними пунктами не існують. Виключно рада громади у процесі затвердження проекту бюджету та внесення змін до нього вирішує, на які пріоритетні проекти спрямувати кошти бюджету розвитку, субвенцію на розвиток інфраструктури об'єднаних громад тощо. Крім того, у відповідності до ст. 28 Бюджетного кодексу України керівництво громади має прозвітувати перед мешканцями, як і чому саме так були використані ці та інші кошти громади.

Але існують інструменти, які дозволяють унормувати розподіл доходів (зокрема, бюджету розвитку) між її окремими територіями. Перш за все це Статут ОТГ. В цьому випадку при його формуванні є можливість закласти пропорції розподілу, підходи до його розрахунку, критерії та принципи. Те ж саме стосується стратегічних документів соціально-економічного та культурного розвитку, які приймає сесія. Ці ж позиції є можливістю закласти у окремому Положенні про розподіл коштів, затвердженому рішенням місцевої ради.

Легітимним документом з точки зору здійснення бюджетного процесу є рішення про місцевий бюджет (типова форма - лист Міністерства фінансів України від 19 вересня 2016 р. № 31-05010-14-8/26486 «Щодо формування місцевих бюджетів на 2017 рік»). Зокрема, мова йде про Додаток 6 «Перелік об'єктів, видатки на які будуть проводитися за рахунок коштів бюджету розвитку». У ньому за об'єктами розподіляються кошти бюджету розвитку щодо здійснення заходів на будівництво, реконструкцію і реставрацію об'єктів виробничої, комунікаційної та соціальної інфраструктури (згідно ст. 71 БКУ), інші капітальні видатки за об'єктами не розподіляються. За наявності затвердженого радою Положення (або іншого з зазначених вище документів), формат Додатку цього додатку може будуватися у розрізі окремих територій.

Чи зараховується податок на доходи фізичних осіб в бюджети громад, що не об'єдналися?

До бюджетів громад, що не об'єдналися, загальнодержавні податки (серед яких і ПДФО) не зараховуються, оскільки Бюджетним кодексом на них не покладено виконання повноважень, що визначаються функціями держави та делегуються на виконання місцевому самоврядуванню.

Куди спрямовуються залишки коштів на кінець бюджетного періоду тих територіальних громад, що перестають функціонувати як юридичні особи?

Залишки коштів на кінець бюджетного періоду бюджетів територіальних громад, що об'єдналися, перераховуються до бюджету об'єднаної територіальної громади на підставі платіжних доручень за підписом сільського, селищного, міського голови, обраного об'єднаною територіальною громадою. (ч. 9 ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»).

До якого періоду варто закінчити всі кроки по об'єднанню громад для того, щоб отримати повноваження міст обласного значення та прями міжбюджетні відносини з державним бюджетом?

Відповідно до ч. 4 ст. 67 Бюджетного кодексу України бюджети об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад до 15 жовтня року, що передує плановому, формується на плановий бюджетний період з урахуванням доходів, визначених ст. ст. 64 та 69.1 БКУ, видатків та кредитування, визначених ст. ст. 89, 91 БКУ, міжбюджетних відносин з державним бюджетом відповідно до ст. ст. 97, 99, 100, 102, 1032, 1034 і 108 БКУ, місцевих запозичень відповідно до ст.ст. 16 і 74 БКУ.

Чи є окремі особливості формування «першого» бюджету ОТГ?

Відповідно п.38 Перехідних положень Бюджетного кодексу України:

- до набрання чинності законом про Державний бюджет України на поточний бюджетний період перерахування з державного бюджету місцевим бюджетам базової дотації, освітньої та медичної субвенцій, субвенції на забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру, а також до державного бюджету з місцевих бюджетів реверсної дотації здійснюється відповідно до обсягів, визначених у проекті закону про Державний бюджет України на відповідний бюджетний період, поданому Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України;

- у разі неприйняття закону про Державний бюджет України до 1 грудня року, що передує плановому, місцева рада при затвердженні місцевого бюджету враховує обсяги міжбюджетних трансфертів (освітня субвенція, медична субвенція, субвенція на забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру, базова та реверсна дотації), визначені у проекті закону про Державний бюджет України на відповідний бюджетний період, поданому Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України;

- якщо до початку нового бюджетного періоду не прийнято рішення про місцевий бюджет, районна державна адміністрація, виконавчий орган місцевої ради має право здійснювати витрати місцевого бюджету лише на цілі, визначені у проекті рішення про місцевий бюджет на відповідний бюджетний період, схваленому районною державною адміністрацією, виконавчим органом місцевої ради та поданому на розгляд місцевої ради. При цьому щомісячні бюджетні асигнування місцевого бюджету сумарно не можуть перевищувати 1/12 обсягу витрат бюджету, передбачених проектом рішення про місцевий бюджет на відповідний бюджетний період, схваленим районною державною адміністрацією, виконавчим органом місцевої ради та поданим на розгляд місцевої ради, а також з урахуванням необхідності проведення захищених видатків місцевого бюджету), з урахуванням міжбюджетних трансфертів, які визначені законом про Державний бюджет України на відповідний бюджетний період (у разі несвоєчасного набрання чинності таким законом - проектом закону про Державний бюджет України на відповідний бюджетний період, поданим Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України).

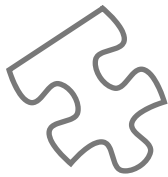
Яким чином вирішити проблему, пов'язану із утриманням загальноосвітніх навчальних закладів, які повинні фінансуватися за рахунок видатків бюджетів об'єднаних територіальних громад (оскільки таким бюджетам передбачена освітня субвенція з державного бюджету), однак окремі територіальні громади відмовляються їх фінансувати, аргументуючи свою позицію тим, що такі заклади знаходяться в районній комунальній власності і не передані у власність об'єднаних територіальних громад?

Місцеві ради зобов'язані забезпечити здійснення видатків з додержанням їх розподілу між бюджетами, визначеного ст. ст. 89-91 БКУ. Перелік видатків, які здійснюються з бюджетів об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, чітко визначено ст. ст. 71, 89 та 91 Бюджетного кодексу України.

На період передачі відповідних закладів із спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст у власність об'єднаних територіальних громад делегування повноваження районній раді з питань їх фінансування є недоцільним, оскільки об'єднані громади можуть фінансувати такі заклади згідно із Бюджетним кодексом України. Водночас необхідно вжити заходів щодо здійснення передачі у найкоротші терміни.

Механізм передачі коштів між місцевими бюджетами на здійснення видатків місцевих бюджетів врегульовано ст. ст. 93 та 101 БКУ. Бюджетним законодавством не заборонено приймати рішення про передачу освітньої чи медичної субвенції між місцевими бюджетами.

Будь-яка передача коштів між місцевими бюджетами здійснюється на підставі

рішень відповідних місцевих рад, прийнятих кожною із сторін, і укладання договору, яким визначаються умови надання трансферту та механізм його розрахунку.

У разі проведення виборів у жовтні, як об'єднана громада здійснює виконання бюджету ОТГ?

Виконання місцевих бюджетів територіальних громад, які об'єдналися, до кінця бюджетного періоду виконуються у розрізі місцевих бюджетів, з урахуванням визначених статей у Бюджетному кодексу України для бюджетів міст районного значення, сільських та селищних рад. Формування відповідного місцевого бюджету об'єднаної територіальної громади за перспективним планом на наступний бюджетний період здійснюється з урахуванням таких особливостей:

- доходи визначаються відповідно до ст. ст. 64 та 691 БКУ;
- видатки та кредитування визначаються відповідно до ст. ст. 89 і 91 БКУ;
- відносини з державним бюджетом визначаються відповідно до ст. ст. 97, 99, 100, 102, 1032, 1034 і 108 БКУ;
- місцеві запозичення здійснюються відповідно до ст. ст. 16 і 74 БКУ.

Яким чином здійснюється виконання бюджетів сільських, селищних рад, що об'єдналися в 2016 році, до закінчення бюджетного періоду?

Відповідно до ч. 9 ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» бюджети територіальних громад, що об'єдналися, виконуються окремо до закінчення бюджетного періоду з урахуванням особливостей, встановлених цією частиною, а саме:

- сільська, селищна, міська рада, обрана об'єднаною територіальною громадою, може вносити зміни до рішень про місцеві бюджети, прийняті сільськими, селищними, міськими радами, обраними територіальними громадами, що об'єдналися;
- до завершення періоду окремого виконання бюджетів територіальних громад, що об'єдналися, функції головних розпорядників, розпорядників бюджетних коштів територіальних громад, що об'єдналися, продовжують здійснювати відповідні бюджетні установи в особі сільського, селищного, міського голови, обраного об'єднаною територіальною громадою, інших керівників бюджетних установ.

До завершення періоду окремого виконання бюджетів територіальних громад, що об'єдналися, функції місцевих фінансових органів територіальних громад, що об'єдналися, здійснюють:

- 1) відповідні місцеві фінансові органи, створені до об'єднання територіальних громад;
- 2) сільський, селищний, міський голова, обраний об'єднаною територіальною громадою, якщо у відповідних територіальних громадах місцеві фінансові органи не були створені згідно із законом.

Залишки коштів на кінець бюджетного періоду бюджетів територіальних громад, що об'єдналися, перераховуються до бюджету об'єднаної територіальної громади на підставі платіжних доручень за підписом сільського, селищного, міського голови, обраного об'єднаною територіальною громадою.

Яким чином ОТГ, у яких перші вибори депутатів та голів призначено на грудень 2016 року, до переходу на прями міжбюджетні відносини з державним бюджетом, можуть здійснювати видатки?

Ч. 10 ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» передбачено, що бюджет об'єднаної територіальної громади розробляється з урахуванням особливостей підготовки місцевих бюджетів, визначених бюджетним законодавством.

Ст. 79 Бюджетного кодексу України передбачено, що якщо до початку нового бюджетного періоду не прийнято рішення про місцевий бюджет, виконавчий орган місцевої ради має право здійснювати витрати місцевого бюджету лише на цілі, визначені у рішенні про місцевий бюджет на попередній бюджетний період та одночасно передбачені у проекті рішення про місцевий бюджет на наступний бюджетний період, схваленому виконавчим органом місцевої ради та поданому на розгляд відповідної місцевої ради. При цьому щомісячні бюджетні асигнування місцевого бюджету сумарно не можуть перевищувати 1/12 обсягу бюджетних призначень, встановлених рішенням про місцевий бюджет на попередній бюджетний період (крім випадків, передбачених частиною шостою статті 16 та частиною четвертою ст. 23 цього Кодексу, а також з урахуванням необхідності проведення захищених видатків місцевого бюджету).

Крім того, ч. 2 ст. 79 Бюджетного кодексу передбачено, що до прийняття рішення про місцевий бюджет на поточний бюджетний період забороняється здійснювати капітальні видатки і надавати кредити з бюджету.

У разі своєчасного затвердження бюджету об'єднаної територіальної громади, в якій перші вибори депутатів та голови призначені на грудень 2016 року, чи потрібно перезатверджувати бюджет при переході на прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом посеред 2017 року?

Не потрібно. Після переходу на прямі міжбюджетні стосунки з державним бюджетом бюджет об'єднаної територіальної громади уточнюється з урахуванням вимог ст.ст. 64, 691, 89, 91 Бюджетного кодексу України та переданих трансфертів з державного бюджету (чи з інших місцевих бюджетів).

У випадку не прийняття бюджету своєчасно до об'єднаної територіальної громади не може бути застосована вимога 1/12 обсягу витрат оскільки ОТГ ще не мала свого бюджету. Що робити в такому випадку?

Згідно ч. 1 ст. 79 Бюджетного кодексу України якщо до початку нового бюджетного періоду не прийнято рішення про місцевий бюджет, виконавчий орган місцевої ради має право здійснювати витрати місцевого бюджету лише на цілі, визначені у проекті рішення про місцевий бюджет на відповідний бюджетний період, схваленому виконавчим органом місцевої ради та поданому на розгляд місцевої ради. При цьому щомісячні бюджетні асигнування місцевого бюджету сумарно не можуть перевищувати 1/12 обсягу витрат бюджету, передбачених проектом рішення про місцевий бюджет на відповідний бюджетний період, схваленим виконавчим органом місцевої ради та поданим на розгляд місцевої ради, з урахуванням міжбюджетних трансфертів, які визначені законом про Державний бюджет України на відповідний бюджетний період (у разі несвоєчасного набрання чинності таким законом - проектом закону про Державний бюджет України на відповідний бюджетний період, поданим Кабінетом Міністрів України до Верховної Ради України).

Хто може вносити зміни до рішень про місцеві бюджети, прийняті сільськими, селищними, міськими радами?

У відповідності до ч.9 ст.8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» сільська, селищна, міська рада, обрана об'єднаною територіальною громадою, може вносити зміни до рішень про місцеві бюджети, прийняті сільськими, селищними, міськими радами, обраними територіальними громадами, що об'єдналися.

Хто виконує функції головних розпорядників бюджетних коштів територіальних громад?

У відповідності до п. 9 ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» до завершення періоду окремого виконання бюджетів територіальних громад, що об'єдналися, функції головних розпорядників, розпорядників бюджетних коштів територіальних громад, що об'єдналися, продовжують здійснювати відповідні бюджетні установи в особі сільського, селищного, міського голови, обраного об'єднаною територіальною громадою, інших керівників бюджетних установ.

Хто виконує функції місцевих фінансових органів територіальних громад?

У відповідності до ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» до завершення періоду окремого виконання бюджетів територіальних громад, що об'єдналися, функції місцевих фінансових органів територіальних громад, що об'єдналися, здійснюють:

- 1) відповідні місцеві фінансові органи, створені до об'єднання територіальних громад;
- 2) сільський, селищний, міський голова, обраний об'єднаною територіальною громадою, якщо у відповідних територіальних громадах місцеві фінансові органи не були створені згідно із законом.

5.10. Фінансові аспекти міжмуніципального співробітництва

Як об'єднана територіальна громада може скористатися законом України

«Про співробітництво територіальних громад»?

Об'єднана територіальна громада може ініціювати співробітництво з сусідніми територіальними громадами, які не об'єдналися, у формах, які визначено Законом України «Про співробітництво територіальних громад», зокрема, делегування повноважень, реалізація спільних проектів, спільне фінансування інфраструктурних проектів, утворення спільних комунальних підприємств, утворення спільного органу управління (служби), а також скористатися привілеями державного стимулювання співробітництва.

Відповідно до ст. 15 Закону України «Про співробітництво територіальних громад» державне стимулювання співробітництва здійснюється шляхом:

- 1) надання субвенцій місцевим бюджетам суб'єктів співробітництва у пріоритетних;
- 2) передачі об'єктів державної власності у комунальну власність суб'єктів співробітництва;
- 3) методичної, організаційної та іншої підтримки діяльності суб'єктів співробітництва.

Які умови стимулювання співробітництва з боку держави?

Державне стимулювання міжмуніципального співробітництва

- посилення спроможність суб'єктів співробітництва до забезпечення реалізації визначених законом повноважень;
- до співробітництва залучені додаткові ресурси, у тому числі фінансові;
- співробітництво здійснюється більш як трьома суб'єктами співробітництва;
- забезпечується широка участь громадськості у здійсненні співробітництва.

Також однією з умов фінансування проектів за кошти Державного фонду регіонального розвитку є впровадження інвестиційних програм і проектів співробітництва територіальних громад. Договір про співробітництво територіальних громад має бути внесений у реєстр договорів про співробітництво територіальних громад.

Які вимоги до договорів спільного фінансування установ (підприємств, організацій) комунальної власності?

Договір про співробітництво у частині спільного фінансування (утримання) підприємств, установ та організацій комунальної форми власності повинен, зокрема, містити:

1) перелік підприємств, установ та організацій комунальної форми власності, що передбачається спільно (усіма суб'єктами співробітництва) фінансувати;

2) обсяг фінансових ресурсів, який органи місцевого самоврядування суб'єктів співробітництва планують виділити для спільного фінансування (утримання) підприємств, установ та організацій комунальної форми власності, а також порядок здійснення видатків з місцевих бюджетів;

3) умови щодо надання (виробництва) підприємствами, установами та організаціями комунальної форми власності, що спільно фінансуються (утримуються) суб'єктами співробітництва, послуг (продукції) для суб'єктів співробітництва;

4) спосіб розподілу між суб'єктами співробітництва отриманих доходів та можливих ризиків, пов'язаних з діяльністю підприємств, установ та організацій комунальної форми власності, що спільно фінансуються (утримуються);

5) форму і порядок подання звітності про результати діяльності підприємств, установ та організацій комунальної форми власності, використання ресурсів, у тому числі фінансових;

6) порядок припинення дії договору та розв'язання спорів під час його виконання (ч. 2 ст. 12 Закону України «Про співробітництво територіальних громад»).

За рахунок яких коштів може здійснюватися фінансування співробітництва територіальних громад?

Ст. 16 Закону України «Про співробітництво територіальних громад» визначено, що фінансування співробітництва здійснюється за рахунок коштів:

- 1) місцевих бюджетів суб'єктів співробітництва;
- 2) самооподаткування;
- 3) інших не заборонених законодавством джерел, зокрема, державного бюджету, міжнародної технічної та фінансової допомоги, кредитних ресурсів.

Фінансування заходів співробітництва розпочинається з наступного бюджетного періоду.

Які можливості створення органу управління ОТГ в межах Закону України «Про співробітництво територіальних громад»?

Відповідно до ст. 14 Закону України «Про співробітництво територіальних гро-

мад» для спільного виконання повноважень, що належать до компетенції органів місцевого самоврядування суб'єктів співробітництва, та з метою економії коштів, необхідних для їх утримання (оптимізації чи зменшення видатків), співробітництво може здійснюватися шляхом утворення суб'єктами співробітництва спільного органу управління.

Згідно зі ст. 4 вказаного Закону співробітництво здійснюється у формі:

- 1) делегування одному із суб'єктів співробітництва іншими суб'єктами співробітництва виконання одного чи кількох завдань з передачею йому відповідних ресурсів;
- 2) реалізації спільних проектів, що передбачає координацію діяльності суб'єктів співробітництва та акумулювання ними на визначений період ресурсів з метою спільного здійснення відповідних заходів;
- 3) спільного фінансування (утримання) суб'єктами співробітництва підприємств, установ та організацій комунальної форми власності – інфраструктурних об'єктів;
- 4) утворення суб'єктами співробітництва спільних комунальних підприємств, установ та організацій – спільних інфраструктурних об'єктів;
- 5) утворення суб'єктами співробітництва спільного органу управління для спільного виконання визначених законом повноважень.

Об'єднана територіальна громада може утворити власний або спільний з кількома іншими громадами орган управління чи делегувати відповідні повноваження одному із суб'єктів співробітництва (відповідно до ч.7 ст. 75 Бюджетного кодексу України територіальні громади сіл, селищ і міст можуть об'єднувати на договірних засадах кошти бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, організацій і установ).

Спільний орган управління може утворюватися як окремий виконавчий орган сільської, селищної, міської ради одного із суб'єктів співробітництва або у складі виконавчого органу сільської, селищної, міської ради одного із суб'єктів співробітництва (як структурний підрозділ – департамент, відділ тощо).

Яким чином мешканці об'єднаної територіальної громади можуть отримувати послуги невідкладної швидкої допомоги, якщо вона розташована на території іншого району?

Для того, щоб мешканці мали змогу обслуговуватись медичним закладом розташованим на території іншого району необхідно на підставі рішень відповідних місцевих рад укласти договір та здійснити передачу коштів у вигляді міжбюджетного трансферту до відповідного місцевого бюджету.

Згідно ст. 93 Бюджетного кодексу України передача коштів між місцевими бюджетами здійснюється на підставі рішень відповідних місцевих рад, прийнятих кожною із сторін, і укладання договору. Усі договори про передачу коштів між місцевими бюджетами згідно з такими рішеннями укладаються до 1 серпня року, що передує плановому.

Якщо на території об'єднаної громади недостатньо бюджетних установ, інших суб'єктів господарювання комунальної власності, які забезпечують надання гарантованих послуг, визначених п. 2 частини першої ст. 86 БКУ, в обсязі, визначеному фінансовими нормативами бюджетної забезпеченості, обрахований обсяг видатків на здійснення цих послуг враховується при визначенні міжбюджетного трансферту бюджету, з якого утримуються бюджетні установи, що надають гарантовані послуги.

Чи можуть декілька об'єднаних територіальних громад придбати спільний транспортний засіб для обслуговування мешканців?

Так, ст. 142 Конституції України визначає, що громади можуть об'єднувати на договірних засадах об'єкти комунальної власності, а також кошти бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, організацій і установ.

Організаційно-правові засади та механізми співробітництва закріплені в Законі України «Про співробітництво територіальних громад».

Чи можлива передача коштів між місцевими бюджетами?

У разі необхідності передачі коштів між різними місцевими бюджетами, місцеві ради можуть передбачати у відповідних бюджетах міжбюджетні трансферти згідно зі ст. 101 Бюджетного кодексу України.

Передача коштів між місцевими бюджетами здійснюється на підставі рішень відповідних місцевих рад, прийнятих кожною із сторін, і укладання договору.

Такий договір є невід'ємною частиною рішення про надання субвенції. У договорі повинні бути обумовлені порядок, умови надання та напрями використання коштів субвенції, що була надана.

Чи можуть різні громади спільно фінансувати об'єкт з утилізації сміття?

Так, Бюджетний кодекс України дозволяє об'єднувати кошти місцевих бюджетів на утримання об'єктів спільного користування. Муніципалітет, на території якого розташовано сміттєпереробний завод отримує відшкодування від інших муніципалітетів за додаткові навантаження на свою соціальну та економічну систему.

Як саме витратити кошти місцевого бюджету, визначає виключно відповідна місцева рада, приймаючи рішення про місцевий бюджет в межах діючого законодавства та з урахуванням потреб громади.

Ради відповідно до їх повноважень (Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» ст. 26 та БКУ ст. 91) можуть затверджувати місцеві цільові програми в обсягах, визначених рішенням про місцевий бюджет на цілі, пов'язані з реалізацією цих програм.

На які об'єкти розповсюджується міжмуніципальне співробітництво?

У відповідності до ст. 101 БКУ місцеві ради можуть передбачати у відповідних бюджетах такі види міжбюджетних трансфертів:

- 1) субвенції на утримання об'єктів спільного користування чи ліквідацію негативних наслідків діяльності об'єктів спільного користування;
- 4) субвенції на виконання інвестиційних проектів, у тому числі на будівництво або реконструкцію об'єктів спільного користування;
- 5) дотації та інші субвенції.

Умови надання субвенцій визначаються відповідним договором сторін.

За рахунок яких коштів може здійснюватись фінансування співробітництва територіальних громад?

Згідно ч. 1 ст. 16 Закону України «Про співробітництво територіальних громад» фінансування співробітництва здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів суб'єктів співробітництва, самооподаткування та інших не заборонених законодавством джерел, зокрема, державного бюджету, міжнародної технічної та фінансової

допомоги, кредитних ресурсів.

Хто може виступити ініціатором співробітництва територіальних громад?

Відповідно до ст. 5 Закону України «Про співробітництво територіальних громад» ініціаторами співробітництва можуть бути сільський, селищний, міський голова, депутати сільської, селищної, міської ради, члени територіальної громади у порядку місцевої ініціативи. Ініціатор співробітництва забезпечує підготовку пропозиції щодо ініціювання співробітництва, яка подається на розгляд сільської, селищної, міської ради.

Пропозиція щодо ініціювання співробітництва повинна містити мету, обґрунтування доцільності співробітництва, інформацію про сферу його здійснення, форму та очікувані фінансові результати, а також інші необхідні для організації співробітництва умови.

Рішення про надання згоди на організацію співробітництва приймається сільською, селищною, міською радою на підставі попередніх висновків її виконавчих органів стосовно відповідності інтересам та потребам територіальної громади пропозиції щодо ініціювання співробітництва.

Чи можна на перехідний період частину повноважень не передавати об'єднаній територіальній громаді після набуття нею повноважень, наприклад надання послуг соціального захисту, які до об'єднання виконувались територіальними центрами району?

Так, можна, за умови, що в бюджеті об'єднаної територіальної громади будуть передбачені кошти на передачу міжбюджетного трансферту районному бюджету для оплати послуг, що будуть надаватись жителям громади в закладах, які фінансуються з районного бюджету.

Механізм передачі коштів між місцевими бюджетами передбачено Бюджетним кодексом України.

Так, відповідно до ст. 104 БКУ субвенції на утримання об'єктів спільного користування чи ліквідацію негативних наслідків діяльності об'єктів спільного користування надається з одного місцевого бюджету іншому для компенсації відповідних видатків. Умови утримання об'єктів спільного користування чи ліквідації негативних наслідків діяльності об'єктів спільного користування та надання субвенції визначаються на договірних засадах між надавачем субвенції та її отримувачем.

Ст. 93 Бюджетного кодексу України передбачено, що місцева рада може передати кошти на здійснення окремих видатків місцевих бюджетів іншій місцевій раді у вигляді міжбюджетного трансферту до відповідного місцевого бюджету. Передача коштів між місцевими бюджетами здійснюється на підставі рішень відповідних місцевих рад, прийнятих кожною із сторін, і укладання договору.

Чи може об'єднана територіальна громада спільно з іншими територіальними громадами (окремими юридичними особами) спільно утримувати (створювати) заклади (підприємства) комунальної власності?

Так, з метою забезпечення соціально-економічного, культурного розвитку територій, підвищення якості надання послуг населенню на основі спільних інтересів та цілей, ефективного виконання органами місцевого самоврядування визначених законом повноважень, дві або більше територіальних громад на договірних засадах

можуть здійснювати співробітництво.

Види та умови співробітництва визначені Законом України «Про співробітництво територіальних громад».

Зокрема, з метою забезпечення ефективного використання ресурсів територіальних громад на основі спільного застосування наявних в одного із суб'єктів співробітництва об'єктів комунальної інфраструктури співробітництво може здійснюватись у формі спільного фінансування (утримання) підприємств, установ та організацій комунальної форми власності відповідно до вимог Бюджетного кодексу України (ст.ст. 93, 101, 104).

Яким чином можливо спільне утримання комунальних установ житлово-комунального господарства та місцевої пожежної охорони?

Законом України «Про співробітництво територіальних громад» визначено організаційно-правові засади співробітництва територіальних громад, принципи, форми, механізми такого співробітництва, його стимулювання, фінансування та контролю.

Формами співробітництва може бути делегування виконання окремих завдань (на підставі договору про співробітництво можуть делегувати одному із суб'єктів співробітництва виконання одного чи кількох завдань з передачею йому відповідних ресурсів) або спільне фінансування (утримання) підприємств, установ та організацій комунальної форми власності.

Чи можливе фінансування з бюджетів декількох ОТГ районного установи позашкільної освіти?

У разі прийняття рішення щодо доцільності спільного утримання закладів соціально-культурної сфери, з бюджетів об'єднаних територіальних громад може передаватися міжбюджетний трансферт у вигляді іншої субвенції районному бюджету або бюджету іншої ОТГ.

Ст. 93 Бюджетного кодексу України регламентовано механізм передачі коштів між місцевими бюджетами на здійснення видатків місцевих бюджетів. Передача коштів між місцевими бюджетами здійснюється на підставі рішень відповідних місцевих рад, прийнятих кожною із сторін, і укладання договору.

Чи можуть дві об'єднані територіальні громади створити спільне комунальне підприємство, яке б обслуговувало громади. За рахунок яких коштів можна утримувати таке підприємство?

Утримання суб'єктами співробітництва спільних комунальних підприємств, установ та організацій – спільних інфраструктурних об'єктів регламентується Законом України «Про співробітництво територіальних громад», ст. 16 якого визначено, що фінансування такого співробітництва здійснюється за рахунок місцевих бюджетів – суб'єктів співробітництва, самооподаткування, інших джерел, не заборонених законодавством. Важливим надбанням змін до бюджетного законодавства є те, що кошти Державного фонду регіонального розвитку можуть спрямовуватися і в тому числі на виконання проектів співробітництва територіальних громад.

Як потрібно відображати в рішенні про внесення змін до бюджету об'єднаної територіальної громади об'єднання фінансового ресурсу для міжмуніципального співробітництва в сфері утилізації відходів?

Кожна з громад - суб'єктів співробітництва у рішеннях про внесення змін до бю-

джетів відображає вказані зміни. Та об'єднана територіальна громада, яка концентрує ресурс у доходах, як міжбюджетний трансферт, у видатках за програмами, передбаченими у класифікації видатків, інші – у видатках у вигляді міжбюджетного трансферту.

Чи можуть ОТГ спільно фінансувати установ комунальної власності?

Відповідно до ст. 12 Закону України «Про співробітництво територіальних громад» з метою забезпечення ефективного використання ресурсів територіальних громад на основі спільного застосування наявних в одного із суб'єктів співробітництва об'єктів комунальної інфраструктури співробітництво може здійснюватися у формі спільного фінансування (утримання) підприємств, установ та організацій комунальної форми власності відповідно до вимог Бюджетного кодексу України.

За які кошти здійснюється фінансування міжмуніципального співробітництва?

Фінансування співробітництва здійснюється за рахунок коштів місцевих бюджетів суб'єктів співробітництва, самооподаткування, інших не заборонених законодавством джерел, зокрема, державного бюджету, міжнародної технічної та фінансової допомоги, кредитних ресурсів.

Яким чином перераховуються міжбюджетні трансферти між місцевими бюджетами?

Порядок перерахування міжбюджетних трансфертів затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15 грудня 2010 р. № 1132.

Вищезазначеною постановою унормовано наступне субвенції з одного місцевого бюджету іншому перераховуються органами Казначейства в обсягах, установлених рішеннями відповідних рад про бюджет із:

- загального фонду бюджету в межах річних бюджетних призначень згідно з розписом бюджету, з якого надаються субвенції, на рахунки загального фонду бюджету, якому вони надаються, відкриті в органах Казначейства;
- спеціального фонду такого бюджету в межах річних бюджетних призначень та відповідних надходжень згідно з розписом бюджету, з якого надаються субвенції, на рахунки спеціального фонду бюджету, якому вони надаються, відкриті в органах Казначейства.

Одержані суми субвенцій з одного місцевого бюджету іншому перераховуються протягом двох операційних днів після подання платіжних документів на рахунки головних розпорядників бюджетних коштів, відкриті в органах Казначейства.

Обсяг субвенцій з одного місцевого бюджету іншому, не використаний на кінець бюджетного періоду, перераховується в останній робочий день такого періоду органами Казначейства до бюджету, з якого вони надані, якщо інше не передбачено рішенням про місцевий бюджет, з якого вони надаються».

5.11 Реорганізація органів місцевого самоврядування

Яка повинна бути організаційна структура управління фінансовими ресурсами ОТГ?

Діюча система управління фінансовими ресурсами сільських, селищних і малих міст районного значення не може забезпечити ефективну фінансову діяльність ОТГ з наступних причин:

- значного збільшення повноважень і фінансових ресурсів, насамперед бюджетних коштів ОТГ;

- запровадження прямих міжбюджетних відносин ОТГ з Державним бюджетом України;

- значне збільшення кількості бюджетних установ і неможливість здійснення їх бюджетного планування та фінансування бухгалтерією місцевої ради ОТГ та інші причини.

Відповідно до ст. ст. 25, 26 та з урахуванням ст. 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» місцева рада при затвердженні організаційної структури виконавчого органу повинна врахувати зазначені вище особливості фінансової діяльності ОТГ і передбачити окремий структурний підрозділ виконкому - фінансовий відділ або навіть управління де функціонально була б можливість передбачити розподіл повноважень, обов'язків і відповідальності за організацію і здійснення бюджетного процесу та бухгалтерського обліку.

Як мають відбуватися зміни бюджетних взаємовідносин між головними розпорядниками і розпорядниками коштів місцевого бюджету ОТГ?

У зв'язку із значним збільшенням кількості бюджетних установ, на утримання яких виділяються значні бюджетні кошти, зокрема це стосується в першу чергу закладів загальної середньої і дошкільної освіти та медичних закладів первинного рівня медико-санітарної медичної допомоги, фінансування яких здійснюється з місцевого бюджету ОТГ, логічним постає питання неможливості їх бюджетування через бухгалтерію місцевої ради. За таких умов в ОТГ нагально постає питання формування по-новому інституту головних розпорядників, розпорядників і одержувачів коштів. Тому, в залежності від конкретних умов в ОТГ в системі освіти та первинної ланки охорони здоров'я доцільним є формування в структурі виконавчого комітету ради розпорядників коштів цих важливих галузей, з наданням їм права юридичної особи. За таких умов права головного розпорядника бюджетних коштів ОТГ залишати за виконавчим комітетом місцевої ради.

Які функціональні особливості структурного підрозділу з фінансово-бюджетного забезпечення виконавчого комітету місцевої ради ОТГ?

Відділ чи управління з фінансово-бюджетного забезпечення діяльності ОТГ, що створені за рішенням місцевої ради, повинні здійснювати свою діяльність у відповідності з положенням про цей структурний підрозділ, розробленим і затвердженим згідно з чинним законодавством. Тому, такий структурний підрозділ повинен забезпечувати бюджетно-фінансову діяльність ОТГ, включаючи організацію і ведення бухгалтерського обліку і звітності з виконання місцевого бюджету, виконання кошторису ради та виконавчого комітету та діяльності бюджетних установ, які безпосередньо фінансуються фінансовим відділом (управлінням) та зведення і координація бухгалтерського обліку та звітності самостійних головних, розпорядників і розпорядників коштів місцевого бюджету. Підпорядкованість фінансового структурного підрозділу визначає місцева рада. Враховуючи зазначене для ОТГ, крім великих міст, включаючи міста обласного значення, такий підрозділ доцільним буде у складі виконавчого комітету місцевої ради.

Хто виконує функції місцевих фінансових органів та функції головних розпорядників, розпорядників бюджетних коштів до завершення періоду окремого виконання бюджетів територіальних громад, що об'єдналися?

До завершення періоду окремого виконання бюджетів територіальних громад,

що об'єдналися:

1. Функції місцевих фінансових органів територіальних громад, що об'єдналися, здійснюють:

- відповідні місцеві фінансові органи, створені до об'єднання територіальних громад;
- сільський, селищний, міський голова, обраний об'єднаною територіальною громадою, якщо у відповідних територіальних громадах місцеві фінансові органи не були створені згідно із законом.

2. Функції головних розпорядників, розпорядників бюджетних коштів територіальних громад, що об'єдналися, продовжують здійснювати відповідні бюджетні установи в особі сільського, селищного, міського голови, обраного об'єднаною територіальною громадою, інших керівників бюджетних установ.

Залишки коштів на кінець бюджетного періоду бюджетів територіальних громад, що об'єдналися, перераховуються до бюджету об'єднаної територіальної громади на підставі платіжних доручень за підписом сільського, селищного, міського голови, обраного об'єднаною територіальною громадою.

Як правильно здійснити передачу майна та зобов'язань рад, які реорганізуються, до ради об'єднаної територіальної громади?

Згідно зі ст. 104 Цивільного кодексу України визначено, що у разі реорганізації юридичних осіб майно, права та обов'язки переходять до правонаступників. Відповідно до ст. 107 Цивільного кодексу України після закінчення строку для пред'явлення вимог кредиторами та задоволення чи відхилення цих вимог комісія з реорганізації складає передавальний акт. Цей акт затверджується учасниками юридичної особи або органом, який прийняв рішення про її припинення, крім випадків, встановлених законом.

Оскільки рішення про припинення юридичної особи приймала рада об'єднаної територіальної громади, то й затверджувати такий акт повинна саме вона. Щодо підписання акта, то це повинні здійснити члени комісії з реорганізації, які виступають з боку сторони, що передає майно та зобов'язання ради, яка реорганізується, та члени комісії з приймання, створеної розпорядженням голови ради об'єднаної територіальної громади з числа її працівників. Головний бухгалтер обов'язково повинен перевірити фактичну наявність майна, що приймається на баланс ради об'єднаної територіальної громади.

Форму та зміст передавального акта чинним законодавством не затверджено. Його можна оформити у вигляді звичайного бухгалтерського балансу та прикласти розшифрування по кожній з його строк. Є й інший варіант: відмовитися від бланку балансу, і просто перелічити усі види активів та пасивів та зазначити їх вартість. А в окремих додатках навести списки об'єктів, дебіторів, кредиторів тощо з деталізованою інформацією щодо кожного об'єкта, що передається, та щодо кожного дебітора та кредитора. Розшифровка у додатках має бути повною, тому що на підставі цих даних бухгалтер ради об'єднаної територіальної громади має відобразити надходження переданих матеріальних цінностей та зобов'язань.

Відображення операцій з приймання-передачі майна та зобов'язань у бухгалтерському обліку бюджетних установ здійснюється згідно з Типовою кореспонденцією субрахунків бухгалтерського обліку для відображення операцій з активами, капіталом та зобов'язаннями бюджетних установ, наведеною у додатку 2 до Плану рахун-

ків бухгалтерського обліку бюджетних установ, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 26 червня 2013 р. № 611.

Чи є типовий штатний розпис для об'єднаної територіальної громади?

Постановою Кабінету Міністрів України від 09 березня 2006 р. № 268 «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів» визначені засади щодо штатів, оплати праці працівників органів місцевого самоврядування. Штатний розпис об'єднаної сільської, селищної, міської ради формується на підставі рішення ради про затвердження структури виконавчих органів ради, загальної чисельності апарату ради та її виконавчих органів, а також наявного фонду оплати праці.

Чим керуватися при ліквідації органів місцевого самоврядування, які об'єдналися? Які основні фінансові функції відповідної комісії?

Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» щодо особливостей державної реєстрації органів місцевого самоврядування як юридичних осіб» визначено, що утворення об'єднаної територіальної громади проводиться виключно шляхом реорганізації.

Тобто, тепер не потрібно проводити ні ліквідацію, ні призначати ліквідаційну комісію, як це було раніше. Функції ж з реорганізації органів місцевого самоврядування, які об'єдналися (за виключенням центру громади, де реорганізацію проводити не потрібно) виконує комісія з реорганізації (ч. 4 ст. 105 Цивільного кодексу України). Реорганізація здійснюється шляхом припинення.

До комісії з припинення юридичної особи (комісії з реорганізації) з моменту її призначення переходять всі повноваження щодо управління справами органу місцевого самоврядування, що припиняє свою діяльність у зв'язку із входженням до ОТГ. Голова комісії та її члени здійснюють від її імені всі дії у сфері трудового законодавства, фінансової, господарської діяльності тощо.

Однією з основних фінансових функцій комісії з реорганізації є суцільна інвентаризація всіх без винятку зобов'язань та активів ради, де здійснюється реорганізація, незалежно від їх місцезнаходження та технічного стану. Виключенням є інвентаризація земель, проведення якої законодавством у разі добровільного об'єднання не вимагається, але з огляду на подальші практичні процеси діяльності ОТГ, може бути дуже корисною.

Коли комісії з реструктуризації слід проводити інвентаризацію, яка специфіка такої інвентаризації?

Однією з основних функцій комісії є суцільна інвентаризація всіх без винятку зобов'язань та активів ради, де здійснюється реорганізація, незалежно від їх місцезнаходження та технічного стану. Виключенням є інвентаризація земель, проведення якої законодавством у разі добровільного об'єднання не вимагається, але з огляду на подальші практичні процеси діяльності ОТГ, може бути дуже корисною.

Строки інвентаризації законодавством не встановлено. Але з практичної точки зору найбільш правильно буде завершити інвентаризацію перед складанням передавального балансу. Передавальний баланс є невід'ємним від передавального акту бухгалтерським стандартом.

Відтак, крім самого процесу інвентаризації, складання передавального балан-

су також передують: а) встановлення нестач та надлишків; б) встановлення факту збитків від виявлених нестач; в) оцінка нестач, збитків та надлишків, які виявлені за результатами інвентаризації.

У цьому випадку до передавального балансу увійде інформація про невідшкодовані до закінчення терміну роботи комісії з реорганізації нестачі. Порядок оцінки нестач, які завдали майнової шкоди громаді визначається Порядком визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей (постанова Кабінету Міністрів України від 22 січня 1996 р. № 116).

Що стосується виявлених надлишків, то їх слід оприбуткувати у ході роботи комісії, оцінивши вартість у відповідності до Методики оцінки майна, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 10 грудня 2003 р. № 1891.

Хто є правонаступником майна місцевих рад, що об'єднуються в ОТГ?

Згідно зі ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» об'єднана територіальна громада є правонаступником всього майна, прав та обов'язків територіальних громад, що об'єдналися, з дня набуття повноважень сільською, селищною, міською радою, обраною такою об'єднаною територіальною громадою.

Хто виконує функції фінансового органу до його створення в ОТГ?

Забезпечує виконання функцій місцевого фінансового органу до його створення у об'єднаній територіальній громаді згідно п. 36 ч. 1 ст. 2 Бюджетного кодексу України - сільський, селищний, міський голова.

В який термін після проведення виборів голови та депутатського корпусу ОТГ призначаються вибори старост? Чи залежить він від процесу завершення процесу реорганізації? Як встановлюється посадовий оклад старост?

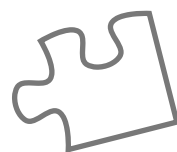
Законодавством не врегульований термін призначення виборів старост. Він не залежить від завершення процесу реорганізації рад, що об'єдналися. Посадовий оклад старост визначається постановою Кабінету Міністрів України від 09 березня 2006 р. № 268 «Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів» в частині умов оплати праці в органах самоврядування».

У процесі реорганізації сільських, селищних, міських рад, що об'єдналися хто здійснює управління справами, зокрема бюджетними, правовими, цих рад, можливо голови ліквідаційних комісій?

Відповідно до ч. 1 ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» під час проведення реорганізації юридичних осіб повноваження з управління справами таких юридичних осіб здійснює голова, обраний об'єднаною територіальною громадою.

Яким чином буде здійснюватись фінансування оплати праці працівників сільських, селищних, міських рад, що об'єднались, та розміщених поза адміністративним центром?

Відповідно до ч. 4 ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (далі – Закон № 157) визначено, що реорганізація відповідних юридичних осіб – сільських, селищних, міських рад, обраних територіальними громадами, що об'єдналися, та розміщених поза адміністративним центром об'єднаної територіальної громади, здійснюється шляхом приєднання до юридичної особи –

сільської, селищної, міської ради, розміщеної в адміністративному центрі об'єднаної громади. Після завершення реорганізації відповідні юридичні особи – сільські, селищні, міські ради припиняються у порядку, визначеному Законом № 157.

Враховуючи, що відповідно до ч. 4 ст. 8 Закону № 157 юридична особа – сільська, селищна, міська рада, розміщена в адміністративному центрі об'єднаної територіальної громад, є правонаступником прав та обов'язків всіх юридичних осіб – сільських, селищних, міських рад, обраних територіальними громадами, що об'єдналися, з дня набуття повноважень сільською, селищною, міською радою, обраною об'єднаною територіальною громадою, розпорядження про наступне вивільнення видається сільським, селищним, міським головою ОТГ. Проте, попередження про наступне вивільнення не означає, що всі попереджені працівники будуть звільнені з роботи згідно п.1 ст. 40 Кодексу законів про працю України (у зв'язку з реорганізацією).

Таким чином, фінансування (видатки на оплату праці) попереджених працівників сільських, селищних, міських рад про реорганізацію до переведення їх на посади в ОТГ, набуття права на пенсію і звільнення у зв'язку із виходом на пенсію або самостійного працевлаштування в інших установах чи організаціях, повинно здійснюватись за рахунок коштів місцевого бюджету об'єднаної територіальної громади.

З якого періоду об'єднана територіальна громада повинна фінансувати заклади охорони здоров'я та освіти, які до цього фінансувались з районного бюджету за рахунок коштів державного бюджету – освітньої та медичної субвенцій?

Заклади освіти та охорони здоров'я, фінансування яких здійснювалось з районного бюджету за рахунок коштів державного бюджету – освітньої та медичної субвенцій, можуть фінансуватись за рахунок коштів бюджету об'єднаної територіальної громади після надходження міжбюджетного трансферту з державного бюджету до відповідного бюджету, передачі майна на баланс ОТГ, реєстрації комунальних закладів щодо зміни власників та відповідного переведення у ці заклади працівників, які перереєструють ліцензії для роботи у зазначених закладах (охорона здоров'я).

Є необхідність введення до штату відповідної ради посади, яка буде вести прописку, виписку, реєстрацію громадян. Чим керуватися в роботі та як назвати посаду?

З зазначеного питання необхідно керуватися постановою Кабінету Міністрів України від 02 березня 2016 р. № 207 «Про затвердження Правил реєстрації місця проживання та Порядку передачі органами реєстрації інформації до Єдиного державного демографічного реєстру», посаду можна назвати - спеціаліст по державній реєстрації місця проживання фізичних осіб.

У відповідній раді (ОТГ) створено відділ освіти, готується Положення про відділ. Кому він має підпорядковуватися у своїй роботі?

Відділ освіти з питань виконання програм, фінансової забезпеченості підзвітний і підконтрольний раді відповідної громади, а з питань здійснення делегованих повноважень – департаменту (управлінню) освіти і науки обласної державної адміністрації відповідно до ч. 2 ст. 14 Закону України «Про освіту».

У кожній з рад, що увійшли до ОТГ, було по одному розпоряднику коштів (сільська/селищна рада). Скільки розпорядників коштів буде після об'єднання?

Відповідно до ч.4 ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» з дня набуття повноважень місцевою радою, обраною об'єднаною

територіальною громадою, здійснюється реорганізація відповідних юридичних осіб - місцевих рад, розміщених поза адміністративним центром об'єднаної територіальної громади, шляхом їх приєднання до юридичної особи - ради, розміщеної в адміністративному центрі об'єднаної територіальної громади. Після завершення реорганізації відповідні юридичні особи - сільські, селищні, міські ради припиняються. Юридична особа - сільська, селищна, міська рада, розміщена в адміністративному центрі об'єднаної територіальної громади, є правонаступником прав та обов'язків всіх юридичних осіб - сільських, селищних, міських рад, обраних територіальними громадами, що об'єдналися, з дня набуття повноважень сільською, селищною, міською радою, обраною об'єднаною територіальною громадою.

Відповідно, місцева рада (міська/селищна/сільська) як юридична особа на одну ОТГ буде одна. До завершення періоду окремого виконання бюджетів територіальних громад, що об'єдналися, функції головних розпорядників, розпорядників бюджетних коштів територіальних громад, що об'єдналися, продовжують здійснювати відповідні бюджетні установи в особі голови, обраного об'єднаною територіальною громадою, інших керівників бюджетних установ.

Відповідно до ст. 54 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» сільська, селищна, міська рада у межах затверджених нею структури і штатів може створювати відділи, управління та інші виконавчі органи для здійснення повноважень, що належать до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад. Такі відділи (управління) можуть бути створені або як виконавчі органи ради, або як структурні підрозділи виконавчого комітету. Положення про відділи, управління та інші виконавчі органи ради затверджуються відповідною радою. Відповідно, визначення структури (кількості) розпорядників коштів бюджету ОТГ залежатиме від рішень ради ОТГ.

Якщо після об'єднання в ОТГ буде один бюджет (незалежно від того, скільки рад увійшло до ОТГ), чи це означає, що всі ради, що приєдналися, мають ограну перераховувати свої кошти трансфертами до бюджету «центральної садиби» (адміністративний центр ОТГ)?

Відповідно до ч. 9 ст. 8 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» бюджети територіальних громад, що об'єдналися, виконуються окремо до закінчення бюджетного періоду. При цьому сільська, селищна, міська рада, обрана об'єднаною територіальною громадою, може вносити зміни до рішень про місцеві бюджети, прийняті сільськими, селищними, міськими радами, обраними територіальними громадами, що об'єдналися. З 01 січня нового бюджетного року (за умови здійснення всіх необхідних процедур реєстрації нової ради) казначейська система виконання бюджету (як за надходженнями, так і за видатками) буде автоматично здійснюватися в рамках одного бюджету - бюджету ОТГ.

Чи зберігається за головою ради, який закінчив повноваженням у зв'язку з проведенням місцевих виборів голови ОТГ, середня заробітна плата на період працевлаштування?

Згідно з ч. 2 ст. 33 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» депутату місцевої ради, який працював у раді на постійній основі, після закінчення таких повноважень у разі неможливості надання відповідної роботи (посади) на період працевлаштування зберігається, але не більше шести місяців, середня заробітна

плата, яку він одержував на виборній посаді у раді, що виплачується з відповідного місцевого бюджету.

Як правильно визначити посадовий оклад сільського голови об'єднаної територіальної громади, якщо кількість населення 7500 чоловік, згідно якої постанови визначається заробітна плата спеціалістам, начальникам відділу об'єднаної територіальної громади?

Умови оплати праці посадових осіб об'єднаних територіальних громад визначаються відповідним органом місцевого самоврядування, виходячи з умов оплати праці посадових осіб місцевого самоврядування та схем посадових окладів згідно з додатками 50, 51 постанови Кабінету Міністрів України від 09 березня 2006 р. № 268.

У результаті реорганізації ОМС бувші голови громад стають виконуючими обов'язки старости до першого обрання на виборах. Ким і коли призначаються перші вибори старост та джерело фінансування цих виборів?

У прикінцевих положеннях Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» зазначено, що у селах, селищах, в яких знаходилися органи місцевого самоврядування територіальних громад, що об'єдналися, обов'язки старости до обрання на перших виборах старости виконує особа, яка здійснювала повноваження сільського, селищного голови відповідної територіальної громади до об'єднання. Перші вибори старости призначаються відповідною радою об'єднаної територіальної громади. Вибори старост відбуваються згідно Закону. При призначенні виборів старост керуємося Законом України «Про місцеві вибори». Видатки на проведення виборів старост та фінансування їх здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету.

У результаті реорганізації ОМС бувші голови громад стають виконуючими обов'язки старости до першого обрання на виборах. Як нараховується заробітна плата виконуючим обов'язки старостам?

Дане питання регулюється постановою Кабінету Міністрів України від 22 липня 2016 р. № 451, цією постановою внесено зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2001 р. № 1441 «Про віднесення посад органів місцевого самоврядування до відповідних категорій посад». З огляду на ці зміни: заступника керуючого справами виконавчих апаратів обласних рад віднесено до 4-ї категорії посадових осіб місцевого самоврядування; старосту - до 5-ї категорії посадових осіб місцевого самоврядування; керівника відділу сільської (селищної) ради – до 6-ї категорії посадових осіб місцевого самоврядування. Також слід враховувати, що постановою Кабінету Міністрів України від 24 червня 2016 р. № 386 «Про внесення зміни до пункту 1 постанови Кабінету Міністрів України від 9 березня 2006 р. № 268». З 01 липня 2016 року при визначенні «схемних» розмірів окладів сільських та селищних старост об'єднаних територіальних громад слід керуватися не додатком 54, а додатком 50 до Постанови № 268. Одночасно для старост відновлюється виплата надбавки за високі досягнення у праці або за виконання особливо важливої роботи, яка передбачена підпунктом 1 “в” п. 2 Постанови № 268 у розмірі – до 50 відсотків посадового окладу з урахуванням надбавки за ранг та надбавки за вислугу років.

З метою економії та раціонального використання фінансового ресурсу місцевих бюджетів, чи можна створити один центр медико-санітарної допомоги на декілька ОТГ?

Так, при реорганізації органів місцевого самоврядування, зазначене питання може розглядатися, відповідно до Закону України «Про співробітництво територіальних громад» та укладених угод і відповідних рішень рад на передачу фінансового ресурсу.

5.12. Інші питання

5.12.1. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі

Чи зобов'язані місцеві бюджети запроваджувати ПЦМ у 2017 році? Чи потрібно при цьому приймати окреме рішення про його застосування?

У типових формах додатків 3, 4, 6, 7 до рішення «Про місцевий бюджет» (лист Мінфіну від 19 вересня 2016 р. № 31-05010-14-8/26486 «Щодо формування місцевих бюджетів на 2017 рік») пункту «Код програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів (КПКВКМБ)» містить позначку про те, що ці коди проставляються лише у разі прийняття відповідною місцевою радою рішення про застосування програмно-цільового методу (ПЦМ) у бюджетному процесі.

Водночас, п.18 «Прикінцевих та перехідних положень» БКУ встановлено: «програмно-цільовий метод у бюджетному процесі на рівні місцевих бюджетів, які мають взаємовідносини з державним бюджетом, застосовується, починаючи із складання проектів місцевих бюджетів на 2017 рік».

Тобто, обласні, районні бюджети, бюджети міст обласного значення та бюджети об'єднаних територіальних громад, які напряду отримують дотації та/або субвенції з державного бюджету, обов'язково планують бюджети на 2017 рік за програмно-цільовим методом. Окреме рішення у цьому випадку не потрібне, зазначені бюджети автоматично з 2017 року переходять на ПЦМ (іншими словами, вже починаючи із формування бюджетних запитів на 2017 рік).

Крім того, ч.1 ст. 20 БКУ наділяє правом використання ПЦМ і ті місцеві бюджети, що не мають прямих взаємовідносин з державним (бюджети сіл, селищ, міст районного значення). Ці бюджети застосовують ПЦМ (а також використовують КПКВКМБ) у відповідності до окремо прийнятого відповідного рішення ради.

Як правильно формувати код програмної класифікації видатків місцевих бюджетів?

Код програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів (КПКВКМБ) слугує основною уніфікованою ознакою всіх без виключення бюджетних програм. КПКВКМБ налічує 7 знаків. Структура кодування є наступною:

- перші 2 знаки - код відомчої класифікації видатків місцевого бюджету (КВК) згідно наказу Міністерства фінансів України від 14 лютого 2011 р. № 96;
- третій знак – ознака відповідального виконавця у системі головного розпорядника. Якщо відповідальним виконавцем бюджетної програми є безпосередньо головний розпорядник бюджетних коштів, то ця частина коду визначається цифрою «1», для визначення усіх інших відповідальних виконавців використовуються цифри від 2 до 9 в межах одного головного розпорядника. Поки що не затверджено

уніфікованого переліку відповідальних виконавців, тому найбільш доцільно для всіх програм застосовувати цифру «1», тобто, відповідальним виконавцем програм вважається головний розпорядник;

- наступні 4 знаки - код типової програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів. Вони відображають номер бюджетної програми та номер підпрограми, і використовується для ідентифікації підпрограм, сформованих у межах відповідних бюджетних програм, з метою аналізу ефективного використання бюджетних коштів та для складання зведеної звітності по місцевих бюджетах (згідно наказу Міністерства фінансів України від 02 грудня 2014 р. № 1195). Останній із 4-х знаків є номером бюджетної програми. Якщо згідно Наказу №1195 вона не поділяється на підпрограми, то проставляється «0». Також цифра «0» присвоюється всім бюджетним програмам, які у подальшому поділяються на підпрограми. У цьому випадку підпрограмам присвоюються цифри від 1 до 9.

Чи всі місцеві бюджети заповнюють бюджетні запити?

Так, усі. Бюджетний запит – це документ, підготовлений головним розпорядником бюджетних коштів, що містить пропозиції з відповідним обґрунтуванням щодо обсягу бюджетних коштів, необхідних для його діяльності на наступні бюджетні періоди. Він є головним документом на стадії планування та основою для формування проекту рішення про місцевий бюджет на плановий рік, а також прогнозу на два наступні за плановим бюджетні роки.

Розпорядники та одержувачі коштів, які фінансуються за рахунок місцевих бюджетів, що згідно із законодавством перейшли на програмно-цільовий метод, заповнюють форми 2017-1 – 2017-3. Усі інші заповнюють форми 2017-4-2017-6 (наказ Міністерства фінансів України від 17 липня 2015 р. № 648 «Про затвердження типових форм бюджетних запитів для формування місцевих бюджетів».

У відповідності до п. 1-п.3. ст. 116 Бюджетного кодексу України включення недостовірних даних до бюджетних запитів, порушення встановлених термінів подання бюджетних запитів або їх неподання, визначення недостовірних обсягів бюджетних коштів при плануванні бюджетних показників – є бюджетними правопорушеннями. Заходи впливу за такі порушення визначає ст. 117 БКУ.

Нагадаємо, що відповідальність за заповнення бюджетних запитів несуть головні розпорядники коштів місцевих бюджетів, а дані бюджетного запиту вносяться до ІАС «Місцеві бюджети».

За якими видатками головному розпоряднику не потрібно складати та надавати Казначейству паспорти бюджетних програм?

У відповідності до наказу Міністерства фінансів України від 26 серпня 2014 р. № 836 «Про деякі питання запровадження програмно-цільового методу складання та виконання місцевих бюджетів» паспорти бюджетних програм не складаються за такими бюджетними програмами:

- які створюються протягом року за рахунок коштів резервного фонду бюджету;
- які формують видатки з повернення кредитів до бюджету;
- з відшкодування шкоди, завданої громадянинуві незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду, відшкодування громадянинуві вартості конфіскованого та безхазяйного майна, стягнутого в дохід держави, відшкодування шкоди, завданої фізичній чи юридичній особі незаконними рішення-

ми, діями чи бездіяльністю органів державної влади, їх посадових і службових осіб;
 - з перерахування іншому місцевому бюджету або до Державного бюджету між-бюджетних трансфертів.

Чи вимагаються від місцевого фінансового органу розробка та затвердження власної інструкції з підготовки бюджетних запитів?

Порядок складання проектів місцевих бюджетів визначено у ч. 3 ст. 75 Бюджетного кодексу України. Так, згідно з типовою формою бюджетних запитів та з урахуванням особливостей складання проектів місцевих бюджетів, місцеві фінансові органи розробляють і доводять до головних розпорядників бюджетних коштів інструкції з підготовки бюджетних запитів.

Типова форма та інструкція затверджені наказом Міністерства фінансів України від 17 липня 2015 р. № 648 «Про затвердження типових форм бюджетних запитів для формування місцевих бюджетів». На основі цієї інструкції місцеві фінансові органи щорічно розробляють та затверджують інструктивні матеріали з підготовки бюджетних запитів на середньостроковий період (плановий та два наступні за плановим бюджетні роки).

5.12.2. Прозорість бюджетного процесу, процедура публічних закупівель

Які основні напрями організації діяльності органів місцевого самоврядування ОТГ в частині посилення публічності бюджетного процесу?

Децентралізація влади в Україні та посилення ролі місцевого самоврядування вимагає якісно нового рівня публічності і прозорості бюджетного процесу як одного із основних принципів побудови бюджетної системи. Це передбачає інформування громадськості з питань складання, розгляду, затвердження, виконання місцевих бюджетів, а також контролю за їх виконанням (ст. 8 Бюджетного кодексу України).

Забезпечення публічності і прозорості бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах ОТГ обумовлено певними особливостями: розширення повноважень і суттєве збільшення бюджетних фінансових ресурсів, зростання кола безпосередніх учасників бюджетного процесу, збільшення території місцевої ради, певна обмеженість доступу до засобів масової інформації, які як правило акредитовані в районних центрах і великих містах та інші особливості.

Враховуючи те, що прозорість бюджетного процесу, в основному за законодавством, забезпечують виконавчі органи місцевих рад, для кожної ОТГ доцільним є встановлення власних обов'язкових процедур публічності і прозорості, а саме: прийняття положення про проведення бюджетних слухань; залучення засобів масової інформації на основні етапи бюджетного процесу (схвалення і затвердження бюджету, періодична публікація підсумків виконання та ін.; обговорення бюджету в населених пунктах за сприяння старост, як членів виконкому; випуск інформаційних оглядів і їх розміщення у доступних для мешканців місцях; звітів місцевих депутатів і посадових осіб перед виборцями та інші заходи.

В чому полягає взаємодія органів місцевого самоврядування ОТГ з місцевими органами державної виконавчої влади і місцевого самоврядування районного і обласного рівня?

ОТГ та їх органи місцевого самоврядування які наділені повноваженнями та бюджетними ресурсами, прирівняними до міст обласного значення, не виключають

фінансово-бюджетних взаємовідносин з місцевою владою та міжбюджетних відносин з районними та обласними бюджетами. Сутність таких міжбюджетних взаємовідносин вбачається можливою і доцільною в основному як таких, що впливають із діяльності з реалізації спільних проектів соціально-економічного розвитку та їх фінансування за рахунок коштів бюджету ОТГ. Співпраця є важливим елементом залучення грантового і проектного фінансування донорів, включаючи міжнародні організації. Така діяльність, як і бюджетні взаємовідносини, що формуються у її процесі мають проводитися на за рішеннями відповідних місцевих рад і згідно із спеціальними угодами. Застосування системи бюджетних взаємовідносин із рівнями району та області підвищить ефективність використання фінансових ресурсів і контролю за публічними коштами ОТГ.

Коли потрібно оприлюднювати рішення ради ОТГ про встановлення місцевих податків і зборів?

Відповідно до пп. 12.3.4 п. 12.3 ст. 12 Податкового кодексу України рішення про встановлення місцевих податків та зборів офіційно оприлюднюється до 15 липня року, що передує бюджетному періоду, в якому планується застосування визначених місцевих податків та зборів. Стосовно ситуації із прийняттям бюджетів ОТГ на 2017 р., то слід керуватися ст. 9 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», у відповідності до якої ці рішення мають оприлюднюватись не пізніше як за місяць до прийняття.

Як дотримуватись термінів оприлюднення інформації у випадках, коли рішення потрібно прийняти негайно?

Реалізація заходів, пов'язаних із виконанням ч. 3 ст. 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації», якою визначено, що проекти нормативно-правових актів, рішень органів місцевого самоврядування, оприлюднюються не пізніше як за 20 робочих днів до дати їх розгляду, засвідчила, що в окремих випадках виникають розбіжності та суперечки щодо термінів оприлюднення інформації, особливо щодо дій органів місцевого самоврядування, які потребують невідкладних рішень.

Але розгляд процедури розгляду проектів таких рішень чітко виписані в інших нормах (про місцевий бюджет, з земельних питань тощо). Тож у випадках, наприклад, вирішення земельних питань, стосовно місцевого бюджету потрібно керуватися відповідними положеннями чинних кодексів України (Бюджетного, Земельного, Податкового, Господарського тощо) які відносно законів є актами вищої юридичної сили.

Так, при оприлюдненні інформації про бюджет слід насамперед керуватися нормами Бюджетного кодексу України. При цьому, якщо є можливість заздалегідь оприлюднити проект відповідного рішення місцевої ради, можуть одночасно виконуватись і норми ч. 3 ст. 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації».

Чи існують обмеження щодо доступу інформації про бюджет ОТГ?

Відповідно до ч. 5 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» не може бути обмежено доступ до інформації про розпорядження бюджетними коштами, володіння, користування чи розпорядження державним, комунальним майном, у тому числі до копій відповідних документів, умови отримання цих коштів чи майна, прізвища, імена, по батькові фізичних осіб та найменування юридичних осіб, які отримали ці кошти або майно.

Водночас, ч. 2 ст. 6 цього Закону передбачає, що зазначене положення не поширюється на випадки, коли оприлюднення або надання такої інформації може завдати шкоди інтересам національної безпеки, оборони, розслідуванню чи запобіганню злочину. У цих випадках здійснюється обмеження доступу до інформації про бюджет.

Яким нормативним документом передбачено формування громадського бюджету (бюджету участі)?

Спеціального законодавства з приводу формування та реалізації громадського бюджету в Україні не існує. Законодавчою підставою для запровадження бюджетування за участю громадян є Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Бюджетний кодекс України.

Але за сприяння проектів міжнародної технічної допомоги, в Україні склалася власна практика. Так, процес формування бюджету участі починається з прийняття місцевою радою відповідного рішення, яким затверджується Положення про бюджет участі. Ним визначаються етапи та процедура процесу бюджетування за участю громадян, порядок фінансування та реалізації громадських проектів-переможців, моніторингу, контролю та звітності щодо їх практичного впровадження тощо. Цим же рішенням приймаються основні параметри бюджету участі (сума коштів, що передбачається в бюджеті для реалізації громадських проектів, вимоги до авторів проектів, межі вартості проекту, терміни початку та завершення подання, оцінювання та голосування за проекти тощо).

Чи обов'язково застосовувати електронну систему закупівель «Prozorro» для «допорогових» закупівель? Якими нормами регулюються питання відкритості здійснення закупівель?

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про публічні закупівлі» у разі здійснення закупівель товарів, робіт і послуг без використання електронної системи закупівель, за умови, що вартість предмета закупівлі дорівнює або перевищує 50 тис. грн. та є меншою за 200 тис. грн. (предмет закупівлі - товар, послуга) або 1,5 млн. грн. (предмет закупівлі - роботи), замовники обов'язково оприлюднюють звіт про укладені договори в системі електронних закупівель.

До основних норм щодо відкритості здійснення закупівель відносяться Закони України «Про публічні закупівлі», «Про доступ до публічної інформації». Практичні питання визначено Постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2016 р. № 166 «Про затвердження Порядку функціонування електронної системи закупівель та проведення авторизації електронних майданчиків».

Чи необхідно реєструвати в системі «Prozorro» плани закупівель на послуги в сумі 999,0 тис.грн?

Так, необхідно зареєструвати додаток до річного плану закупівель. Відповідно до Закону України «Про публічні закупівлі» під час здійснення закупівлі робіт, вартість яких є меншою за 1,5 млн. грн, замовники можуть використовувати електронну систему закупівель. У разі здійснення закупівель робіт без використання електронної системи закупівель, за умови, що вартість предмета закупівлі дорівнює або перевищує 50 тисяч гривень, замовники обов'язково оприлюднюють звіт про укладені договори в системі електронних закупівель відповідно до ст. 10 Закону.

Коли замовник має право скасувати допорогову закупівлю?

Згідно п. 11. наказу ДП «Зовнішторгвидав України» від 13 квітня 2016 р. № 35 «Про затвердження Порядку здійснення допорогових закупівель», замовник має право скасувати допорогову закупівлю у разі, якщо: виключно замовник зазначив аргументовані підстави прийняття такого рішення; у момент закінчення прийому пропозицій жоден учасник не зареєстрував пропозицію; всі учасники закупівлі були дискваліфіковані.

Якщо річна вартість закупівлі товару чи послуги перевищує 200 тис. грн. то чи можна здійснити два придбання протягом року без проведення торгів на «Prozorro»?

Виходячи зі змісту ст. 2 Закону України «Про публічні закупівлі» замовник не має права ділити предмет закупівлі на частини з метою уникнення проведення процедури відкритих торгів або застосування цього Закону.

Відповідно до п. 18 ч.1. ст. 1 вказаного Закону предмет закупівлі визначається замовником у порядку, встановленому Уповноваженим органом. Порядок визначення предмету закупівлі затверджений наказом Мінекономрозвитку від 17 березня 2016 р. № 454 «Про затвердження Порядку визначення предмета закупівлі».

5.12.3. Операції з товарно-матеріальними цінностями, планування та облік видатків бюджетних установ

Чи можна прийняти у комунальну власність ОТГ залишену за різних причин без нагляду неприватну нерухомість, власники якої невідомі?

Така нерухомість може бути віднесена до безхазяйної, якою є майнові об'єкти, що не мають власника, або власник яких невідомий.

Процедурною підставою встановлення факту безхазяйності є суцільна інвентаризація всіх без винятку зобов'язань та активів рад, де здійснюється реорганізація, пов'язана із добровільним об'єднанням територіальних громад. Виявлення безхазяйного майна за результатами інвентаризації здійснює комісія з реорганізації, яка діє на підставі ч. 4 ст. 105 Цивільного кодексу України.

Право власності на безхазяйне нерухоме майно набувається єдиним, чітко визначеним суб'єктом - відповідною територіальною громадою. Процедура набуття описано у роз'ясненні Мін'юсту України від 13 жовтня 2011 р. «Деякі аспекти набуття права власності на об'єкти безхазяйного нерухомого майна».

Відповідно до ч. 2 ст. 335 Цивільного кодексу безхазяйні нерухомі речі беруться на облік органом, що здійснює державну реєстрацію прав на нерухоме майно. При цьому взяття на облік здійснюється за заявою органу місцевого самоврядування, на території якого вони розміщені, тобто, за заявою уповноваженого представника ОТГ. Про взяття безхазяйної нерухомої речі на облік робиться оголошення у друкованих засобах масової інформації. Термін публікації законодавством не визначений, але опосередковано обмежується терміном роботи комісії з реорганізації. Адже комісія повинна взяти на облік таке майно до завершення передавального акту та відобразити його у відповідних статтях передавального балансу.

Та навіть після цього у комунальну власність ОТГ об'єкт безхазяйного нерухомого майна не передається автоматично. До реєстру комунального майна він може вноситися: а) після спливу одного року з дня взяття на облік безхазяйного нерухомого об'єкта; б) лише за рішенням суду.

На території села, що увійшло до складу ОТГ, є безхазяйні домогосподарства. Чи може ОТГ розпоряджатися таким майном?

Так, може. Кошти від реалізації безхазяйного майна (у тому числі такого, від якого відмовився власник або отримувач), знахідок, спадкового майна (у разі відсутності спадкоємців за заповітом і за законом, усунення їх від права на спадкування, неприйняття ними спадщини, а також відмови від її прийняття), майна, одержаного територіальною громадою в порядку спадкування чи дарування, а також валютних цінностей і грошових коштів, власники яких невідомі у повному обсязі (100%) зараховуються до загального фонду бюджету об'єднаної територіальної громади (п. 33 ч. 1 ст. 64 Бюджетного кодексу України).

Факти відмови, спадкування, дарування тощо мають бути юридично підтверджені у встановленому законодавством порядку.

Як в відобразити касові видатки на ремонт приміщення сільради, якщо за специфікацією здійснюється велика кількість робіт але весь ремонт виконується за єдиним господарським договором?

Облік касових видатків здійснюється у розрізі КЕКВ, які заплановано у кошторисі бюджетної установи, отож, перш за все слід встановити природу цих робіт – поточні чи капітальні.

Віднесення робіт до поточного або капітального ремонту наведено у наказі Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 10 серпня 2004 р. № 150. Водночас, лист Держкомбудархітектури від 30 квітня 2003 р. № 7/7-401 дає наступне роз'яснення. Якщо будівля в цілому не підлягає капремонті, то комплекс робіт з поточного ремонту може враховувати окремі роботи, які класифікуються як капітальний ремонт. (виняток - заміна та модернізація конструктивних елементів будівлі). Іншими словами, якщо більшість ремонтних робіт належить до поточного ремонту, за винятком одного-двох видів робіт, які можна віднести до капремонті, то весь комплекс робіт слід розглядати як поточний ремонт будівлі. І навпаки, у разі якщо більше робіт, що класифікуються як капремонт, тоді ремонт в цілому варто вважати капітальним.

Що стосується КЕКВ, то відповідно до підп. 5 підп. 2.2.1 Інструкції щодо застосування економічної класифікації видатків бюджету, затвердженої наказом Мінфіну від 12 березня 2012 р. № 333, видатки на придбання будівельних матеріалів для поточного ремонту будівлі та благоустрою території необхідно проводити за КЕКВ 2210 «Предмети, матеріали, обладнання та інвентар». Здебільшого, цей КЕКВ застосовують, коли будівлю (приміщення) ремонтують власними силами. Якщо ж ремонт виконує підрядник, то витрати плануються за КЕКВ 2240 «Оплата послуг (крім комунальних)». А от видатки на капітальний ремонт будівлі бюджетної установи (у тому числі на оплату будівельно-монтажних робіт, придбання будівельних матеріалів та обладнання, виготовлення проектно-кошторисної документації) слід планувати за КЕКВ 3132 «Капітальний ремонт інших об'єктів».

Яким чином передати на баланс ОТГ товарно-матеріальні цінності, які перебувають на балансі сільської ради, яка підлягає реструктуризації?

Наказом Міністерства фінансів України від 02 вересня 2014 р. № 879 передбачено, що під час реструктуризації шляхом припинення органу місцевого само-

врядування обов'язковим є проведення інвентаризації всіх активів і зобов'язань. Конкретну дату, на яку необхідно проводити інвентаризацію, цим документом не визначено, але логічно припустити, що інвентаризацію слід провести на дату прийняття рішення про припинення.

Оцінка майна повинна бути проведена обов'язково та відповідно до вимог, визначених Законом України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», зокрема, ст.7 цього Закону.

Як визначено Податковим кодексом України, у разі припинення діяльності неприбуткової установи (усі бюджетні установи є неприбутковими) її активи повинні бути передані іншій неприбутковій організації відповідного виду або зараховані до доходу бюджету.

Із норм підп.14.1. Податкового кодексу України випливає, що безоплатна передача дозволяється з балансів установ, що утримуються за рахунок коштів місцевих бюджетів - у межах одного місцевого бюджету. Тобто, безоплатна передача товарно-матеріальних цінностей з балансу на баланс дозволяється тільки на одному бюджетному рівні – з балансу рад, які припиняються на баланс ОТГ.

Підставою для передачі матеріальних цінностей з балансу на баланс є рішення головного розпорядника бюджетних коштів. Тобто, установи, до яких будуть передані матеріальні цінності установи, що припиняється, визначаються головним розпорядником бюджетних коштів, визначеним рішенням ради ОТГ.

По території ОТГ проходить дорога державного значення. Як закласти кошти на її поточний ремонт у бюджет ОТГ та чи можна це робити?

Ремонт доріг державного значення, які знаходяться у державній власності можна фінансувати не лише з державного бюджету, але й за рахунок місцевих бюджетів (Закон України «Про внесення зміни до статті 91 Бюджетного кодексу України щодо співфінансування ремонту доріг державного значення»). Розробником та замовником робіт з поточного ремонту доріг, що перебувають у державній власності, може виступати як рада ОТГ після прийняття відповідної (наприклад, Програми розвитку автомобільних доріг ОТГ», так і Служба автомобільних доріг, на балансі якої перебуває дорога державного значення.

Якщо видатки на ремонт таких доріг здійснюватимуться за рахунок загального фонду (наприклад, за рахунок акцизного податку з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів), видатки треба передбачати за КТКВК 170703 «Видатки на проведення робіт, пов'язаних із будівництвом, реконструкцією, ремонтом та утриманням автомобільних доріг» по КЕКВ 2240 «Оплата послуг (крім комунальних)». Якщо одержувачем коштів рішенням сесії ради призначено Службу автомобільних доріг, то при плануванні закладається КЕКВ 2282 «Окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм» або КЕКВ 2610 «Субсидії та поточні трансферти підприємствам».

Які норми застосовуються для нарахування заробітної плати державним службовцям органів місцевого самоврядування в ОТГ?

У структурних підрозділах виконавчої влади ОТГ не працюватимуть державні службовці, ці особи зараховуються на службу в органах місцевого самоврядування (ОМС) (Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування»). На них не поширюється дія Закону України «Про державну службу». З метою визначення

умов оплати праці осіб, які працюють в ОМС, можна умовно розділити на 3 категорії (групи): посадові особи ОМС; службовці, які працюють в ОМС; робітники, які обслуговують ОМС. Залежно від того, до якої категорії належить та чи інша посада, оплата праці здійснюється на підставі різних нормативно-правових документів. Для оплати праці посадових осіб ОМС і службовців використовують норми постанови Кабінету Міністрів України від 09 березня 2006 р. № 268, робітників - наказ Міністерства праці України від 02 жовтня 1996 р. № 77 «Про умови оплати праці робітників, зайнятих обслуговуванням органів виконавчої влади, місцевого самоврядування та їх виконавчих органів, органів прокуратури, судів та інших органів». Ці два документи визначають розміри окладів, доплат, надбавок, премій та інших виплат. Але працівники ОМС отримують не тільки зарплату за відпрацьований час. Існують і інші виплати, такі як, наприклад, матеріальна допомога на оздоровлення і для вирішення соціально-побутових питань (матеріальна допомога на «соцпобут»). Розмір матеріальної допомоги та умови її виплати також визначені нормами зазначених вище документів.

Часто змінюється порядок подання звіту неприбуткових установ. Який порядок діє щодо звітності за 2016 р.?

Діючий порядок подання звітності неприбуткових організацій набрав чинності лише у цьому році, з 01 серпня 2016 р. з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України (ПКУ) щодо оподаткування неприбуткових організацій».

Звіт складають неприбуткові підприємства, установи та організації, визначені п.п.133.4.1 ПКУ. До неприбуткових організацій, що відповідають його вимогам і не є платниками податку, зокрема, можуть бути віднесені бюджетні установи.

У відповідності з п. 46.2. ПКУ та неприбуткові підприємства, установи та організації, визначені пунктом 133.4 ПКУ подають звіт про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації за формою, затвердженою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної податкової політики (наказ Міністерства фінансів України від 17 червня 2016 р. № 553), у строки, передбачені для подання податкової декларації з податку на прибуток підприємств. Тобто, звітним періодом є календарний рік, а звіт подається протягом 60 днів після закінчення звітного року.

5.12.4. Специфічні питання казначейського обслуговування місцевих бюджетів

Чи може бюджет ОТГ обслуговуватись не у Казначействі, а у банку, як це було раніше?

Ст. 43 Бюджетного кодексу України визначено, що обслуговування місцевих бюджетів за доходами та видатками здійснюється Державною казначейською службою України. Тобто, повністю перейти на банківське обслуговування бюджет ОТГ не може.

Але постановою Кабінету Міністрів України від 14 травня 2015 р. № 378 затверджено порядок обслуговування коштів місцевих бюджетів у частині бюджету розвитку та власних надходжень бюджетних установ в установах банків державного сектору.

Обслуговування такого виду коштів у банках здійснюється на підставі догово-

ру банківського рахунка, що укладається між банком та місцевим фінансовим органом або розпорядником (одержувачем) бюджетних коштів за умови прийняття місцевою радою відповідного рішення під час затвердження місцевого бюджету. Таке рішення приймається до 25 грудня року, що передує плановому, і протягом бюджетного періоду не змінюється. Існують також обмеження щодо переліку вітчизняних банків, з якими може укладатися такий договір.

Чи може ОТГ розмістити тимчасово вільні кошти загального фонду на депозиті у банку?

За рішенням ради ОТГ в межах поточного бюджетного періоду дозволяється на конкурсних засадах здійснювати розміщення тимчасово вільних коштів на депозитах у банках державного сектору, з подальшим поверненням таких коштів до кінця поточного бюджетного періоду (ч. 8 ст. 16 Бюджетного кодексу України, постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2011 р. № 6).

Однак, слід пам'ятати, що у такому випадку обсяги тимчасових касових розривів за загальним фондом місцевого бюджету за рахунок коштів єдиного казначейського рахунку не покриватимуться (ч. 6 ст. 43 Бюджетного кодексу України).

Якщо ОТГ має достатній ресурс, чи може вона за рішенням ради та за договором надавати позику іншій ОТГ?

Згідно зі ст. 73 Бюджетного кодексу України, виконавчі органи місцевих рад за рішенням відповідної місцевої ради можуть отримувати позики на покриття тимчасових касових розривів місцевих бюджетів відповідно до ч. 5 ст. 43 Бюджетного кодексу України виключно в органах Державної казначейської служби. Такі позики не надаються у разі розміщення коштів місцевого бюджету на депозитах та/або обслуговування коштів місцевого бюджету в частині бюджету розвитку та власних надходжень бюджетних установ в установах банків. Надання позик з одного бюджету іншому забороняється.

Коли до Казначейства потрібно надати тимчасовий розпис місцевого бюджету?

Відповідно до п.3 ст. 78 Бюджетного кодексу України місцевий бюджет виконується за розписом, який затверджується керівником місцевого фінансового органу. До затвердження розпису місцевого бюджету керівником місцевого фінансового органу затверджується тимчасовий розпис місцевого бюджету на відповідний період.

Відповідно до п.2.4 наказу Міністерства фінансів України від 23 серпня 2012 р. № 938 «Про затвердження Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів» (далі - Наказ) після затвердження місцевих бюджетів місцеві фінансові органи складають розпис місцевих бюджетів. Далі, відповідно до п.5.1 Наказу після затвердження розпису, але не пізніше ніж через 30 днів після затвердження бюджету, місцеві фінансові органи надають до Казначейства на паперових та електронних носіях розпис місцевих бюджетів. Відповідно до п.5.8, 6.2 Наказу, якщо місцевий бюджет не затверджено в установленій законодавством строк (тобто, до 25 грудня року, що передує плановому), місцеві фіноргани на паперових та електронних носіях до 30 грудня відповідного бюджетного періоду направляють тимчасовий розпис місцевих бюджетів до Казначейства. Вони ж доводять до головних розпорядників витяги із тимчасового розпису місцевих бюджетів.

Далеко не в усіх сільських/селищних радах використовується програмне забезпечення АІС (ІАС) «Місцеві бюджети». Чи можна обійтися без нього?

Використання Інформаційно-аналітичної системи (ІАС) «Місцеві бюджети» є не просто рекомендованим, а й дуже важливим з практичної точки зору. ОТГ без такого програмного забезпечення не обійтись - в першу чергу, в зв'язку з тим, що бюджет громади не входить до зведеного бюджету району (бюджети ОТГ входять до зведених бюджетів областей). Відповідно, працівники районних фінансових органів технічно не зможуть і надалі вносити дані по бюджету ОТГ до «бази даних району», як це було раніше. Місцевий фінансовий орган ОТГ буде змушений робити це самостійно.

На виконання наказу Міністерства фінансів України від 11 березня 2008 р. № 373 «Про затвердження формату та регламенту обміну інформацією між місцевими фінансовими органами та територіальними органами Державного казначейства України» місцеві фінансові органи мають здійснювати регулярний обмін відповідними електронними даними з фінансовими органами вищого рівня та з органами Казначейства.

До того ж ІАС призначена для здійснення комплексного, повноцінного обліку та моніторингу всіх бюджетних показників. Без цієї інформації неможливо відслідкувати ефективність використання бюджетних коштів.

Для отримання змоги користуватися програмним забезпеченням слід звернутися до постачальника - обласного підрозділу Держпідприємства «Головфінтех», яке підпорядковане Міністерству фінансів України і здійснює технічне обслуговування цього програмного продукту.

5.12.5. Інше

Чи повинні органи місцевого самоврядування публікувати на своєму офіційному веб-сайті звіт про виконання інвестиційної програми міськводоканалу, якщо з бюджету така програма не фінансується і у звіті про виконання бюджету не відображена?

Так, потрібно. Наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства від 14 грудня 2012 р. № 630 затверджено зміни до Порядку розроблення, погодження та затвердження інвестиційних програм суб'єктів господарювання у сфері централізованого водопостачання та водовідведення. У відповідності із цими змінами програми повинні проходити погодження органів місцевого самоврядування – не залежно від номенклатури джерел їх фінансування.

Відповідно до п. 2.9 Постанови Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері комунальних послуг, від 14 грудня 2012 р. № 381, всі без виключення інвестиційні програми оприлюднюються на сайтах органів місцевого самоврядування, до відання яких належить територія, де реалізуються ці інвестиційні програми.

Окрім того, у відповідності до п. 5 ст. 76 Бюджетного кодексу України пояснювальна записка до проекту місцевого бюджету має містити перелік інвестиційних проектів на плановий бюджетний період та наступні за плановим два бюджетні періоди – також незалежно від джерел їх фінансування. Інформація про такі проекти та програми включається до звіту про виконання Програми соціально-економічного та культурного розвитку відповідної території.

Які тарифи на житлово-комунальні послуги будуть діяти на території сільської ради після виборів у ОТГ?

У відповідності до Закону України «Про житлово-комунальні послуги» перелік таких послуг є диференційованим. Так, постановою Кабінету Міністрів України від 01 червня 2011 р. № 869 «Про забезпечення єдиного підходу до формування тарифів на житлово-комунальні послуги» затверджено порядки формування тарифів на тепло, газ, водопостачання та водовідведення, електроенергію.

Ст. 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено, що до власних (самоврядних) повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить встановлення в порядку і межах, визначених законодавством, тарифів на побутові, комунальні (крім тарифів, визначених Постановою № 869, які встановлюються НКРЕКП). До таких «самоврядних» послуг належать вивіз сміття та послуги із обслуговування квартир, будинків та прибудинкових територій (відомі нам «жеківські» платежі)

Таким чином, встановлення тарифів на цю категорію послуг належить і належатиме (за діючої редакції Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні») виключно до компетенції виконавчих органів ради об'єднаної громади. Рада громади може приймати рішення про встановлення таких тарифів як у цілому по ОТГ, так і по кожній окремій території.

При цьому: у відповідності до п.б. ст. 14 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» обраний у відповідності із законодавством староста села (селища) є членом виконавчого комітету ради об'єднаної територіальної громади за посадою, а відтак, представляє інтереси жителів села (селища), приймаючи в тому числі участь і у формуванні тарифної політики щодо зазначених в абз.7 видів житлово-комунальних послуг. А отже, обраний староста має реальні представницькі важелі впливу на ці питання.

Авторський колектив:

Романович С.С. - консультант з юридичних питань у Вінницькій області (розд. 1.1),
Соколовська О.О. - консультант з юридичних питань у Дніпропетровській області (розд. 1.2),
Трипольська М.І. - консультант з юридичних питань у Запорізькій області (розд. 1.3),
Лукша О.В. - консультант з юридичних питань у Закарпатській області (розд. 2.1),
Баран М.П. - консультант з юридичних питань в Івано-Франківській області (розд. 2.2),
Гречин Г.М. - консультант з юридичних питань у Львівській області (розд. 2.3),
Ямковий Ю.В. - консультант з юридичних питань в Одеській області (розд. 2.4),
Полупан О.А. - консультант з юридичних питань у Полтавській області (розд. 2.5),
Курилас В.В. - консультант з юридичних питань у Рівненській області (розд. 3),
Черкашин М.В. - консультант з юридичних питань у Тернопільській області (розд. 4),
Вернигор І.В. - консультант з бюджетних питань у Вінницькій області (розд. 5.1),
Семенць Г.В. - консультант з бюджетних питань у Житомирській області (розд. 5.2),
Траньович Ю.П. - консультант з бюджетних питань у Закарпатській області (розд. 5.3),
Оляніна О.П. - консультант з бюджетних питань у Запорізькій області (розд. 5.4),
Яновська Т.М. - консультант з бюджетних питань у Сумській області (розд. 5.5),
Стефанчук Ю.Д. - консультант з бюджетних питань в Івано-Франківській області (розд. 5.6),
Овчаренко Т.В. - консультант з бюджетних питань у Київській області (розд. 5.7),
Абрамов А.А. - консультант з бюджетних питань у Кіровоградській області (розд. 5.8),
Євсєєва Л.С. - консультант з бюджетних питань у Луганській області (розд. 5.9),
Пишник Я.М. - консультант з бюджетних питань у Львівській області (розд. 5.10),
Забродкіна Ю.А. - консультант з бюджетних питань у Миколаївській області (розд. 5.11),
Голинська О.В. - консультант з бюджетних питань в Одеській області (розд. 5.12).

За редакцією: Рабошука Я.О., Вернигор Ю.Ю., Кобялко В.Г.

